

Primorski dnevnik

Poština plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 90 lir

Leto XXIX. Št. 300 (8702)

TRST, nedelja, 23. decembra 1973

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužnji Evropi.

PROTESTNA IZJAVA SLOVENSKE ORGANIZACIJ V BENEŠKI SLOVENIJI

Podpisana prosvetna društva, kulturne organizacije in združenje izseljencev Beneške Slovenije so izvedeli, da Solško nadzornišvo iz Humina ni dovolilo, da bi v pošolskem pouku poskusno poučevali slovensko v solah v Brdu in Teru v Terski dolini. Prepoved je bila izrečena kljub temu, da je Solški patronat občine Brdo sklenil, da uvede pouk slovenske, zato da v primeru obliki nudi možnost vsebinskega izkustva, in vzpodbuja k razmišljanju o kulturi, ki je privlačna zaradi raznolikosti in končne celovitosti.

Izkušnje sodobne pedagogije potrjujejo, da je dolžnost slovske vzgoje utrjevati vse izvirne komponente otrokove osebnosti in resnične človeške vrednote. Razširjati in ovrednotiti mora človeško avtohtono kulturo, ki bi bila za vedno izgrebljena, če bi se asimilirala. Prebivalstvo Nadiških dolin, Terske doline, Rezijske in Kanalske doline je skozi stoletja trdno ohranilo slovenske šege, navade in jezik.

S prepovedjo, da bi solarij v pošolskem pouku izpolnjevali izobrazbo in ohranili izrazno bogastvo tisoletnih izročil, šege in jezike, se ponavljajo politične ovire, ki jih postavljajo dobro znane sile, ki ponovno kratijo stvarne možnosti svobodnega in demokratičnega razvoja prebivalstva Beneške Slovenije.

Demokratična država, kot je Republika Italija, ki se je porodila v odprnosti in temelji na demokratični ustavi in štiti tudi kulturne in narodnostne značilnosti vseh jezikovnih manjšin, ne more prezeti dejstva, da so prebivalci Beneške Slovenije pripadniki manjšine.

Podpisane organizacije odločno protestirajo proti prepovedi, ki krši ustavo in onemogoča razvoj slovenske kulture in njenih značilnosti v Beneški Sloveniji. Tak ukrep ni hud, ki škoduje našemu ljudstvu, ki se, nasprotno, mora preroditi, ostreši se pritiskom in se dvigniti k enakopravnosti.

Za nekatere je šola še vedno zaprtá struktura, daleč od življenja. Zato preprečujejo oblikovanje in voditi človeka do enakopravnosti, ampak v aktivnem iskanju samega sebe. Zato lahko se naprej delujejo po zakonu močnejšega, saj se zavedajo, da z vsako zatrti jezikovno manjšino odmrne tudi zelena veja svobode.

Organizacije Beneške Slovenije izražajo ogorčenje ob takem početju in menijo, da so glasnik čustev velike večine prebivalstva, zato vabijo vse demokratične sile, naj se poslužijo svojih pravic in moči, da bi bila sol v Beneški Sloveniji dana možnost dinamičnega razvoja v skladu s potrebami in pričakovanji ljudi. Pri zadevah naj se ustvariti pogoje za popoln narodni, politični, družbeni in gospodarski razvoj slovenske manjšine v videmski pokrajini, ki bo element miru in sodelovanja ob vzhodni meji, če bo svobodna in enakopravna, in prispevala k bolj demokratični družbeni rasti države.

Istočasno podpisana društva in organizacije prosijo demokratične stranke in organizacije videmske pokrajine, avto-

nomne dežele Furlanije Julijske krajine in italijanske republike, naj se zavamejo, da se nepravilni, antidemokratični in protustavni ukrep Solškega nadzornišva v Huminu, ki ga je navdahnila birokratska, centralistična in policijska miselnost, takoj umakne in da se omogoči nadaljevanje poučevanja slovenske v pošolskem pouku v Brdu in Teru.

Krožek za kulturne raziskave, Brdo

REMO CHER

Zveza slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije

ADO KONT

Študijski krožek «Nediža»

Speter Slovenov

Kulturno društvo «Ivan Trinko»

Cedad

Prof. VILJEM ČERNO

Duhovniki skupine «Dom»

Sac. EMILIO CENCIG

Gornja protestna izjava predstavnikov slovenskih organizacij v Beneški Sloveniji je — kot je razvidno iz izjave same — posledica uradne prepovedi tudi zasebnega pošolskega poučevanja slovenske v Beneški Sloveniji. 16. oktobra t.l. so na seji Solškega patronata v Brdu v Zah. Beneciji menili, da je glede na to, da vsa občina govori slovensko narečje, koristno in pametno, da lahko prof. Viljem Černo poučuje slovensko v pošolskem pouku, da bi se učenci bolje izpopolnili v narečju in kulturi, ki jim je priložna. Iz zapisnika tega sestanka je razvidno, da je bil predlog v tem smislu soglasno sprejet in 22. oktobra t.l. je tajnica patronata sporočila prof. Černo, da lahko poučuje slovensko za preizkusno dobo v Teru ob sredah in petkih, v Brdu pa ob torkih in četrkih. Prof. Černo je takoj začel s poukom 6. novembra t.l. najprej v Brdu, kjer je bilo prisotnih 17 učencev, naslednjega dne, 7. novembra, pa v Teru, kjer ga je čakalo 20 učencev in dijakov. Prisotne so bile tudi nekatere učiteljice.

Že 9. novembra, ko je prišel prof. Černo drugič na pouk v Ter, pa mu je učiteljica sporočila, da je prišel k njej Solški nadzornik dr. Geremia Puppini iz Humina (Gemoni) in prepovedal, da bi se ta pouk vršil ker da ima politično zasnovo... Dejal je, da je dovoljenje za tak pouk izdala lahkomišelnost, ker da Solški patronat nima v svojem programu poučevanja jezikov v pošolskem pouku in da nihče ne sme poučevati zastonj v šoli. Dejal je še, da je občina Brdo ob meji in da je zato s preveliko lahkomišelnostjo sprejel predlog o poučevanju slovenske.

Naslednjega dne, 10. nov. t.l. se je prof. Černo osebno oglasil pri

Zaradi božičnih praznikov bo prihodnja številka Primorskega dnevnika izšla v četrtek, 27. decembra.

Solškem nadzorniku v Huminu. Med razgovorom mu je Solški nadzornik povedal, da je sam skušal v Kanalski dolini organizirati tečaj slovenskega jezika zaradi velike potrebe po trgovcih z znanjem slovenskega jezika in zaradi razvoja turizma v tej krajini, a da so mu to pobudo onemogočili. Dejal mu je še, da gre sedaj za enak primer in da je moral zato po telefonskem sporočilu, da se v Brdu poučuje slovensko, takoj ukrepati, ker da je to delikatna politična zadeva in da so mu prav v tistem hipu telefonirali iz Solškega skrbništva in s prefektore ter mu ukazali, da mora poučevanje slovenske v Brdu in Teru takoj prekiniti in da je vsako vztrajanje pri poučevanju slovenske samo butanje ob steno.

Sam prof. Viljem Černo je s to nezasišeno prepovedjo s strani vedskega Solškega skrbništva in prefektore, seznanil deželnega svetovodca PSI dr. Carla Volpeja ter predstavnik Solškega sindikata CGIL in prošil za posredovanje, kar sta mu tako dr. Volpe kot predstavnik sindikata zagotovila. Predsednik SKGZ Boris Race pa je po obvestilu prof. Černo o nezasišeni prepovedi, pisмено seznanil z dogodkom, predsednika deželnega odbora dr. Antonia Comellija. Vse doslej ni bilo od nikoder nobenega pozitivnega odgovora, ki bi dajal upanje, da bo prepoved zasebnega pošolskega poučevanja slovenske v Beneški Sloveniji na željo samih staršev, umaknjena.

V DOKAJ OPTIMISTIČNEM RAZPOLOŽENJU

Končana prva faza mednarodne konference o Bližnjem vzhodu

Intenzivni dvostranski stiki ob robu zasedanja - Ustanovljene komisije za obravnavanje posameznih vprašanj - Druga faza konference bo januarja na ravni veleposlanikov

(Posebej za Primorski dnevnik)
ZENEVA, 22. — Dopoldne se je v Zenevi končal prvi, se pravi uvodni del mirovne konference o Bližnjem vzhodu. Dva dni dela konference sta bila dovolj za ugotovitve, kako njeni udeleženci le nekaj resnega poskušajo storiti za rešitev dolgotrajne krize na Bližnjem vzhodu. Današnji kratki, komaj četrtinski sestanki zunanjih ministrov za zaprtimi vrati je bil, kot so povedali, zelo vreden in se je končal v optimističnem razpoloženju. Ministri so na koncu pooblastili voditelja ameriške delegacije Kissingerja, da se v njegovem imenu zahvali Kurtu Waldheimu za uspešno organizacijo konference. Konferenca je ostala takorekč odprta, saj se bo nadaljevala kmalu po novem letu, le da se bo spustila na raven veleposlanikov s tem, da so ministri že zdaj obljubili spet pri-

ti v Zenevo, če bo to pokazala potreba. Danes so ustanovili tudi posamezne komisije za obravnavo posameznih vprašanj iz dela konference. Med najpomembnejšimi bo vsakakor vojaška komisija, sestavljena iz predstavnikov Združenih narodov, Egipta in Izraela, ki bo nadomestila, a vsebinsko se bolj razširila pogajanja, ki so jih imeli do zdaj na 101. kilometru.

Toda še vedno ne bi mogli reči: «konec dober, vse dobro», ker je do konca konference vsakekar se daleč. Nedvomno pa sta prva dva dneva prinesla dokaj obetajočih znamenj. Značilno je, kar je izjavil Kurt Waldheim, da je namreč bistveni del pogajanj potekal zunaj konferenčne dvorane na medsebojnih srečanjih zunanjih ministrov. Predstavnika velesil Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike sta se v dveh dneh dvakrat posebej sešla. Kissinger je zraven tega povabil k sebi egiptovskega zunanjega ministra Fahmija, medtem ko je bil izraelci Aba Eban na obisku pri Gromiku. V novinarskih krogih je bilo slišati govornice, da to pomeni, da utegneta Sovjetska zveza in Izrael kmalu obnoviti diplomatske odnose.

Vsi dosedanja pozitivni premiki pomenijo torej dobrodošel in hkrati tudi prepotreben uvod v resna in vsakekar izredno težava pogajanja, ki šele čakajo ženevsko konferenco, ko se bo čez nekaj tednov nadaljevala. Šele tedaj bo vidno, koliko so razmere že dozorele do take stopnje, ko se bo dejansko lahko začelo obdobje postopnega odpravljanja vzrokov in posledic krize, ki je polnih 25 let vznemirjala mednarodne odnose.

DRAGO KOŠMRLJ

Zadovoljstvo udeležencev ženevske konference

ZENEVA, 22. — Po zaključku zasedanja v Zenevi so številni udeleženci konference izrazili zadovoljstvo zaradi njenega dosedanjega poteka. «Mislim, da je bil začetek ženevske konference dober», je izjavil generalni tajnik OZN Kurt Waldheim. «Prevladuje pomirjavalen duh — je dodal — kar pomeni vzpodbudno dejstvo». Waldheim pa je tudi pojasnil, da je spornih točk še veliko, zaradi česar bo konferenca dolgotrajna. Glasnik ameriškega zunanjega ministra George Vest je izjavil, da je bil Kissinger «resnično za-

dovoljen» z današnjim sestankom, na katerem so zabeležili «poseben prisrčnost». Dodal je, da udeleženci konference niso samo sedli za isto mizo, pač pa so tudi storili «prvi koraki», ko so ustanovili vojaško komisijo. Kissingerjev pomočnik Sisco pa je bil še bolj zadovoljen: «Konferenca se je razvijala po načrtih — je dejal — in je storila točno to, kar smo mi želeli».

Glasnik egiptovske delegacije je podčrtal «delovno in prisrčno vzdušje» na današnjem zasedanju in dodal, da je bil to «dober začetek». Podobno se je izrazil tudi izraelski predstavnik, ki je dejal, da «smo zadovoljni in optimisti».

RM, 22. — Ministrski predsednik Rumor je sprejel danes delegacijo založnikov dnevnika, ki jo je vodil predsednik FIEG Granzotto.

SINOČI V LIPICI OB VELIKI UDELEŽBI BIVŠIH STAREŠIN IN BORCEV

Proslava 30-letnice IX. korpusa simbola boja za svobodo in bratstva

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher o zgodovinski vlogi IX. korpusa, o prizadevanjih SFRJ za sožitje in mir ter o graditvi socialistične družbe - Predsednik skupščine Sežana Rudi Kodrič o bojni poti IX. korpusa - Nastop Tržaškega partizanskega zbora in zbora «S. Kosovel» iz Ajdovščine

LIPICA, 22. — «IX. korpus in njegove enote bodo s svojim delom in pomenom na vidnem mestu zapisane v zgodovini slovenskega in jugoslovanskega naroda, ne samo kot simbol odpora in svobodoljubnosti primorskega ljudstva, temveč tudi kot simbol bratstva in solidarnosti vseh, ki žele svobodo in mirno sožitje. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo slava dela in zgledi borcev IX. korpusa mladim rodovom za vedno ostali zgled prave ljubezni do svojega naroda, do boja za svobodo in pravice delavskega razreda in delovnih ljudi, za svobodo in solidarnost do bojem kolonialnih in zatiranih narodov ter dežel v razvoju, da bodo ti ideali še naprej navdihovali ljudi, ki v tem delu Evrope žele mir in plodno sodelovanje v sožitju».

S temi besedami je sklenil na sinočni proslavi 30-letnice ustanovitve IX. korpusa v Lipici svoj govor predsednik skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher, ko je obširneje govoril o vojaški in politični vlogi IX. korpusa in se zadržal tudi pri današnjem mednarodnem političnem položaju v svetu, pri stalnišči Jugoslavije do vršanja svetovnega mira in demokratičnega sožitja v svetu in neposredno s sosedji ter tudi pri nadaljnjem razvoju in krepitvi socialističnih odnosov v jugoslovanski družbi.

Sinočnje proslave v hotelu Maestoso, ki je imela značaj slavnostne akademije, so se udeležili številni ugledni predstavniki slovenskega političnega in javnega življenja, visoki predstavniki JLA ter številni bivši vojaški starešine štaba IX. korpusa in njegovih enot ter številni bivši borci. Poleg predsednika skupščine SRS Sergeja Kraigherja so se udeležili proslave predsednik CK KPS Franc Popit, član federacije Luka Leskošek, Miha Marinko, Vida Tomšič, podpredsednik IS Slovenije Rudi Čačinovič, predsednik Združenj zveze borcev Slovenije Janko Rudolf, načelnik generalnega štaba jugoslovanske armade gen. polk. Stane Potocar, gen. polk. Fran Tavčar - Rok z drugimi visokimi predstavniki vojske, zadnji komandant IX. korpusa Jože Borštnar, komisar korpusa Rudi Avgel, bivši divizijski in brigadni komandanti in komisarji, delegacije vojaških in mladinskih enot, ki nosijo imena bivših enot IX. korpusa, župani primorskih in gorenjskih občin in župani nekaterih slovenskih občin iz zamejstva, predstavniki ANPI vseh treh obmejnih pokrajin in drugi.

V svojem nagovoru je predsednik skupščine Sežana Rudi Kodrič v imenu občin - pokroviteljic proslave pozdravil vse prisotne, nato pa obširneje spregovoril o vojaških akcijah in uspe-

hih enot IX. korp. v boju ob strani drugih enot 4. armade JLA in ob strani zavezniških proti italijanskemu in nemškemu okupatorju ter pri tem poudaril domala stoodstotno strnjeno primorskega ljudstva v boju za svobodo in za priključitev k matični deželi.

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher je nato v svojem govoru dejal, da je ustanovitev IX. korpusa NOV in POJ predstavljala veličasten rezultat borbe našega naroda in je posebej primorskega ljudstva za obstoj, za svobodno življenje in razvoj na svoji zemlji proti naklepom imperialističnih sil. Poudaril je, da je bil IX. korpus že takoj po svojem nastanku in svoji osnovni funkciji naravnani na najširše sodelovanje z vsemi naprednimi demokratičnimi silami v Italiji, Avstriji in Italiji s tem ni končala, ampak se je nadaljevala ves čas po vojni z različno intenzivnostjo in v različnih oblikah v skladu z razvojem mednarodnih političnih odnosov. Nadaljuje se tudi danes kot oblika pritiška na našo neodvisno in nevtržno zuz-

tudi v skupni vstaji v Trstu. V nadaljevanju svojega govora je S. Kraigher med drugim poudaril, da se Jugoslavija s svojimi sosedji sprejela mednarodne pogodbe in sporazume, ki garantirajo sedanje meje, nudijo osnovno zaščito manjšinam v Italiji in Avstriji ter ustvarjajo pogoje za enakopravno sodelovanje in nadaljnji razvoj medsebojnih odnosov. Vendar se igra imperialističnih sil na naših mejah — je dejal S. Kraigher — in v sosednji Avstriji in Italiji s tem ni končala, ampak se je nadaljevala ves čas po vojni z različno intenzivnostjo in v različnih oblikah v skladu z razvojem mednarodnih političnih odnosov. Nadaljuje se tudi danes kot oblika pritiška na našo neodvisno in nevtržno zuz-

J. K.

(Nadaljevanje na 12. strani)

V POSTOJNI SREČANJE NEKDANJIH PREGNANCEV NA SARDINIJ

Pomemben delež sardincev v boju za novo Jugoslavijo

Slavnostni govor predstavnika ISS dr. F. Hočevarja - Spominsko obeležje, razstava in knjiga «Po poteh sardincev»

POSTOJNA, 22. — Od danes v Postojni spominsko obeležje spominja mimoidoče, da «se je v tem mestu jeseni 1945, leta končala dolgotrajna pot preživelih Primorcev in Istranov, političnih pregnancev na Sardiniji». Ob odkritju plošče se je veliko število nekdanjih fantov, sedaj že osivelih mož, udeležilo III. srečanja prav v Postojni, kjer so pred davnimi leti prvič okusili svobodo in po dolgih letih trpljenja na tujem obli svojce. Hoteli so v domovino, da bi sodelovali k njeni osvoboditvi, toda politična računica «zaveznikov» jim je preprečila namen. Morali so ostati pod tujo zastavo, a niso pozabili, da je njihova zastava trobojnica s petokrakno zvezdo, ki so jo ponosno nosili na rokavi in še bolj v srcu. Prav zaradi tega je član IS Slovenije dr. Franc Hočevar v svojem slavnostnem govoru iz-

razil bivšim pregnancem vso priznanje za njihovo vztrajno podporo osvobodilnemu gibanju v domovini, kateremu se zaradi imperalističnih načrtov niso mogli pridružiti. Vseeno pa je bil njihov del boja slovenskega in jugoslovanskega naroda za novo Jugoslavijo.

Postojna je bila polna bivših pregnancev. Ti so prihajali z vseh sredstvi iz vseh krajev: iz Istre in Koprškega, iz Vipavske, s Krasa, iz Idrije, iz Tolmina in drugih krajev. V Notranjem muzeju so odprli razstavo z naslovom «Po poteh sardincev», kar je tudi naslov obsežne knjige, ki sta jo za to priložnost pripravila dr. Srečo Vilhar in polk. Albert Klun, na glavnem trgu pa so po nagovoru bivšega pregnanca Zdravka Smrekarja odkrili spominsko ploščo.

Osrednja svečanost pa je bila v dvorani stare jamske restavracije, ki je bila polna do zadnjega kotička. Bivši pregnanci Marjan Šibenik je goste pozdravil, orisal pot sardincev in postal spomin podlih tovarišev. Prisotne so pozdravili Zdravko Smrekar v imenu postojnske občinske skupščine in družbeno — političnih organizacij, Anton Rumac v imenu Istranov in priletni Lavrenčič iz Marre, ki je že 1919, leta na lastni koži spoznal kaj pomeni za pregnance malarična Sardinija. Končno je Alojz Stegu predlagal, kar so prisotni soglasno odobrili, postavitev spomenika padlim sardincem, ki naj bi bil v Postojni, kjer bodo imele sardinske enote tudi domile.

Na svečanosti so sodelovali domača godba na pihala, domači mešani pevski zbor, pevski zbor Simon Gregorčič iz Kopa, ki je naslednik pevskega zbora pregnancev in recitatorji, med katerimi je Novogoričan Andrej Jelenc s svojo poezijo «Sardincem» najbolj presunil bivše pregnance.

Skupno kosilo ob golažu je ponovno sklenil še skoraj razrahljana vezi. Bivši tovariši so si ponovno segli v roke in se razšli, obudili so dovolj spominov, veselili in še več žalostnih. Postojnsko srečanje pa jim bo gotovo še dolgo ostalo v spominu.

M. D.

Atentatorji iz Fiumicina izročeni palestinskemu odporniškemu gibanju?

RABAT, 22. — Kaže, da so kuvajske oblasti že izročile gibanju za osvoboditev Palestine pet teroristov, ki so odgovorni za pokol na rimskem letališču Fiumicino.

DANES

slovenskega političnega in javnega življenja, visokih predstavnikov vojske, bivših starešin in borcev raznih enot IX. korpusa, sta o zgodovinskem pomenu IX. korpusa v boju za svobodo, protifasističnem in nacističnem odporu, o sedanjih naporih Jugoslavije v boju za mir, enakopravno sodelovanje in dobre odnose s sosednimi državami, ka-

kor tudi o socialističnem razvoju v Jugoslaviji, govorila predsednik skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher in predsednik sežanske občine Rudi Kodrič. Kulturni del akademije sta izpolnila Tržaški partizanski pevski zbor in pevski zbor «Srečko Kosovel» iz Ajdovščine s partizanskimi pesmimi.

Včeraj se je sestel tržaški občinski svet, ki je med drugim odobril podporo občinske uprave Stalnemu slovenskemu gledališču in izdal jamstvo za posojilo, ki ga bo gledališče jelo pri Tržaški hranilnici.

V Zenevi se je zaključila prva, uvodna faza mednarodne konference o Bližnjem vzhodu. Kot je bilo pričakovati, ni bilo na zasedanju nobenih dokončnih sklepov, saj se bodo prava pogajanja začela šele med drugo fazo, ki bo prihodnji mesec. Za sedaj so se domnili le o ustanovitvi nekaterih komisij, ki se bodo ukvarjale s posameznimi vprašanji bližnjevzhodne krize.

V Lipici je bila sinoči slavnostna proslava - akademija v počastitev 30-letnice ustanovitve IX. korpusa NOV in POJ. Ob udeležbi uglednih predstavnikov

Z GLASOVI SVETOVALCEV VSEH STRANK USTAVNEGA LOKA

Odobreni prispevki občine Stalnemu slovenskemu gledališču

Razprava o preverjanju, preureditvi odbora in o proračunu se bo pričela 5. januarja

Na večeršnji seji, ki je letos zadnja (svet se bo namreč sestel 5. januarja za začetek proračunske razprave), je tržaški občinski svet opravil gradno delo. Zasedanje je trajalo brez prekinitve od pol desetih do petih popoldne.

Med pomembnejšimi sklepi naj navedemo predvsem proročilo za deželni prispevek, iz katerega naj občina krila stroške za celodnevni pouk na slovenski srednji šoli na Proseku. Ob tem je prišlo do polemike nastopa nekaterih svetovalcev, socialdemokrata Lanze, komunistke Zoriničeve in liberalca Zimolje glede ravnanja šolskega sveta v Zgoniku, ki onemogoča tamkajšnji občinski upravi, da bi 59 dijakom, ki zahajajo v šolo na Proseku, nudila udoben prevoz. Res je namreč, da dijake prevažajo (dva-krat na dan), za kar pa ne zado- stuje občinski šolski avtobus, pa- ro, ki bo posredoval pri šolskih oblasteh, ki naj zadevo uredijo.

Nadalje je občinski svet z glasovi vseh strank ustavnega loka (od liberalcev do komunistov) sprejel tri upravne sklepe v korist Stalnega slovenskega gledališča. Gre za letni prispevek 10 milijonov lir ter jamstvo na posojilo za 50 milijonov lir.

Sklepe je predstavil takrat pred- sedujoči prof. Lonza (ki je poleg odbornika Dolharja in odbornika A- bateja bistveno prispeval, da je bil sklep o posojilu predložen in odo- bren v nezmanjšani obsegu, kljub vladnim restrikcijam), ki je ugotovil, da prejema SSG premalo sredstev, ker država ne izvršuje svoje obveznosti.

Za njim je spregovoril svetovalec KPI Spetič, ki je podčrtal kulturno funkcijo gledališča in njegovo vlo- go kot prenašalca najvišjih dosež- kov italijanske dramske kulture na slovenski in celotni jugoslovanski kulturni prostor. Spetič je ugotovil, da krajevne ustanove izpolnjujejo obveznosti, ki izhajajo iz sporazu- ma, da pa je gledališče v stalnih finančnih težavah, ker država ne izpolnjuje svojih obvez. Zato je pozval župana, da v skladu s pro- gramom leve sredine, posreduje v Rimu in da v koliko bi bilo to po- trebno, nastopijo vse skupine enotno.

Liberalci Zimolje je ugotovil, da je SSG kulturni kvas za slovensko manjšino in pomemben dejavnik os- moze med obema narodoma. SSG je dokazalo, da je odprta za kul- turno sodelovanje. Zimolje je zaklju- čil, da je treba SSG nuditi vse po- trebno in da ga je treba do kraja publicizirati ter izenačiti s Teatro Stabile in končno, da je treba ob- čutno povečati prispevke za obe gledališči.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Ravno na tem delu ceste, in sicer pri Trebčah, se je tudi pripetila edina nesreča, pri kateri so bili pri- zadevi potniki. Tržaški avto vrste NSU je trčil v avto vrste citroen, ki je privozil iz nasprotni smeri. V slednjem se je peljal 43-letni tr- govec Ludvik Znidarski iz Pirana, ki se je potolkel po nogah in kole- nih. V tržaškem avtu pa sta se pe- ljala 40-letni Giovanni Stor iz Ulice Crisciani 8, ki se je udaril in pre- zal po čelu, po obrazu in po nogah, ter njegova tašča, 59-letna Valeria Sain vd. Legovis iz Naselja S. Mau- ro 123, ki se je tudi udarila in po- rezala po glavi in nogah. Vse tri so prepeljali v bolnišnico, kjer so jihi samo obvezali. Ozdraveli bodo v tednu dni.

Prometna nesreča se je pripetila tudi pod svetilnikom na ovinku Fur- lanske ceste, kjer je 42-letni spre- vodnik podjetja »La Carsica« Savio Brus iz Ul. Bonafata 25, zaradi spolzke ceste izgubil nadzorstvo nad svojim fiatom in trčil ob zid. Po- rezal se je po čelu in obrazu in se bo moral zdraviti 10 dni.

Po napovedi carinskih omejitev, je večerj prišlo po naključju v naše mesto veliko jugoslovanskih turis- tov. Ko so se zvečer vračali do- mov, so se znašli v težavah na ne- varnih cestah. Največ trčenja je bi- lo na trbiški cesti med Ključem in Opčinami, kjer je okrog 19. ure bi- la megla izredno gosta.

Zupan Spaccini je v zaključku te- nja dela razprave podčrtal vlogo SSG in sprejel pobudo Spetiča, da se enotno podpre zahteva po do- končni publicizaciji Slovenskega stal- nega gledališča.

● Urad za stike z javnostjo pri tr- žaški finančni intenciji sporoča, da je minister za finance imenoval vseh 3 članov drugostopenjske komisije za reševanje prizivov zaradi nepravil- nega obdavčenja.

Skupno sporočilo petih strank ob zaključku preverjanja

Pokrajinska tajništva KD, PSI, PSDI, PRI in Slovenske skupnosti so večerj izdala skupno uradno spo- ročilo, v katerem ugotavljajo, da se je zaključilo preverjanje izvajanja podpisanih političnih in program- skih obvez glede tržaške občinske uprave in se posebej glede važnih gospodarskih in socialnih pravic. Ob zaključku preverjanja podčrtuje- jo veljavnost sodelovanja sil leve

sredine in programskih izjav, ki jih je podal župan Spaccini 13. januarja in 30. septembra 1970 ter 12. ja- nuarja 1973 in ki so jih sedaj po- jasnili in dopolnili.

Sporazum bodo podpisali čez ne- kaj dni, ko ga bodo odobrila vod- stva vseh petih strank.

Deželni odbornik Devetag sprejel predstavnika zadruga »Naš Kras«

Deželni odbornik za turizem De- vetag je večerj sprejel na vjdno- nostni obisk predsednika zadruga »Naš Kras« Egon Krausa in od- bornika dr. Draga Gantarja, ki sta ga seznanila z nekaterimi vprašanji, ki zadevajo turizem na Krasu, in sta se domenila za sestanek, na ka- terem bodo podrobneje obravnavali ta vprašanja.

Ob tej priložnosti sta predstavi- ka zadruga »Naš Kras« izrekla od- borniku božična in novoletna voščila in mu izročila veliko barvno foto- grafijo kraške občine, ki jo je po- snel fotograf Egon Piščanc.

NADALJUJE SE KRIZA V NABREŽINSKI OBČINI

Resolucija sekcije PSI o vzrokih krize V četrtak seja sveta Slov. skupnosti

Kriza devinsko - nabrežinske ob- činske uprave se nadaljuje in je v teh dneh že prišlo do prvih razgo- vorov med obema strankama (Slo- venska skupnost in PSI), ki sta kri- zo sprožili. O teh razgovorih ni bi- lo izdano nobeno sporočilo, prav go- tovo pa se bodo nadaljevali in je zelo verjetno, da bo v kratkem pri- šlo tudi do prvih stikov s svetoval- sko skupino KPI.

Sekcija PSI devinsko - nabrežin- ske občine je v teh dneh objavila besedilo resolucije, ki je bila spre- jeta pretekli teden na skupščini, na kateri so sklenili, da socialistični odbornik izstopi iz odbora.

Na skupščini so potrdili veljavnost političnega programa leve sredine, ki so ga podpisali PSI, KD, PSDI in Slov. skupnost. Ugotovili pa so, da se je ustavil proces utrjevanja demokratizacije in omikanja sozita- ja med slovenskim in italijanskim prebivalstvom, predvsem po krivdi KD, ki je v vsakodnevni praksi de- lala za ločevanje obeh skupnosti in za ohranitev obstoječe ločitve s so- cialnimi in gospodarskimi posledici- mi. Ugotovili so tudi, da je zara- di notranjih sporov v vodstvu KD paralizirano delo občine in da se ne izvajajo obveznosti. Tako KD še vedno ne razpravlja o celotni u- reditvi ozemlja (urbanistični na-

črt), kar pa je ena izmed glavnih zahtev PSI, neče se govoriti o na- tej peljavi metana v občino, o javni- h prevozi, do resne krize pa je pri- šlo v vodstvu krajevne turistične ustanove, kjer se nasprotuje socia- listični liniji, da je treba pospeše- vati javne ne pa zasebne pobude.

Na svoji seji je izvršni odbor Slo- venske skupnosti razpravljal o re- zultatih pogajanj s strankami leve sredine, ki so se večerj zaključila. Izvršni odbor je sklenil skli- cati svet Slovenske skupnosti, ki bo o teh vprašanjih razpravljal v četrtak.

OPOMIN OB PRAZNIKI

Na Borzmem trgu pod božičnim drevesom so večerj mladinci krožka »Mani tesa«. Acli in Odbor za ob- novitev zavetstva v Ul. G. Gozzi postavili šotor in vrsto napisov. Na tak način hočejo opozoriti javnost prav v dneh, ko se vsi predajamo bolj ali manj potrebnim nakupova- njem, da je v svetu še veliko la- kote, siromaštva, trpljenja in zati- ranja od Angole do Kambodže, od Čilja do Južne Afrike. Sicer pa ljudi pri nas, v našem mestu, ve- liko ljudi trpi zaradi socialnih kri- viz in zgleden primer tega je zave- stišče v Ul. G. Gozzi, kamor se mo- rajo začeti ljudje, ki jih je družba porinila stran od svoje bogate ob- ložene mize.

Danes na Opčinah satirični kabaret

Danes ob 17. uri gostuje v Pro- svetnem domu na Opčinah Slo- vensko amatersko gledališče v Trstu. Uprizorilo bo uspel prvi domači sa- tirični kabaret za pokušino »Dlaka v jajcu« avtorjev M. Košuta, A. Rustja, S. Verča in A. Kralja in v režiji Adrijana Rustje.

PO SMRTI MLADEGA RISARJA

ŠE VEDNO NEPOJASNJENI VZROKI TRAGIČNEGA POŽARA V SPALNICI

daj ugotovili samo, da je Giacca ležal oblečen na postelji in bral kri- minalko, ko je iz neznanih razlogov izbruhnil požar. Poskusil je pobe- gniti na hodnik, toda v nekaj trenutkih je bil že ves v plamenih. Tragično naključje je še hotelo, da se je spotaknil ob stoliču in oblezal na goreči preprogi, kjer je v kratkem izdihnil.

Dognano je torej, da se je posku- sil rešiti iz plamenov, ni pa ugotov- ljeno, ali je sam zanetil požar. Pre- iskovanci preučujejo tudi možnost samomora, ker so na tleh odkrili dva plastična zamaska in ostanke plasti- ne steklenice za bencin in alkohol. Sicer je mladi risar imel take ste- klenice večkrat v sobi, ker so mu rabile pri delu.

Elio Giacca je dalj časa bil zelo živčen in pred nekaj meseci se je tudi predal mamiliom. Takrat so ga agenti letalskega oddelka zalotili in prijavili sodišču. Iz vseh teh razlogov je namestnik državnega pravdnika dr. Brenci uvedel formalno preiskavo in v kratkem bo tudi prišlo do ob- dukcije.

ni izvedenec Marino Adami in u- radnica, Serena Bertoli, zdravnik Mladen Madronic in gospodinja Ma- riagiusseppina Clemente, karabinjer Vincenzo Di Vito in frizerka Clau- dia Maggioni, šolski sluga Ettore Esposito in trg. pomočnica Nelda Dudine, arhitekt Carlo Bagnasco in študentka Vera Bliznakoff, upoko- jenec Mario Koren in gospodinja Li- dia Sahar, pomorski kapetan Ful- vio Cok in frizerka Nadia Sirothi, stražni agent Raffaele Sciolti in tr- govka Claudia Steffé, strokovni de- lavec Pasquale Difillipo in frizer- ka Milena Vadnov, mehanik Fran- co Cusattelli in delavka Mariastella Vascotto.

LOTERIJA

BARI	24	77	73	38	75
CAGLIARI	17	20	28	85	6
FIRENCE	77	78	39	82	66
GENOVA	14	43	72	23	87
MILAN	78	61	7	62	73
NEAPOLJ	33	73	34	32	2
PALERMO	1	61	26	8	22
RIM	76	2	60	18	84
TURIN	70	23	78	57	19
BENETKE	37	69	78	31	2

ENALOTTO

1 1 2 1 2 X 1 2 2 X 2 1
KVOTE: 12 — 6.396.000 lir; 11 — 333.500 lir; 10 — 25.100 lir.

SEGULIN

via mazzini 51

SNOCI V ROSSETTIU

«Grobijeni» v izvedbi genovskega gledališča

V okviru abonmajskih predstav tržaškega Stabile je bila sinoči v gledališču Rossetti prva predstava genovskega stalnega gledališča, ki je v zadnjem času vsakoleten gost tržaškega italijanskega gledališča. Predstavilo se je s komedijo Car- la Goldonija »I rusteghi« — »Grob- ijanji«, delom, ki smo ga pred leti gledali v odlični Babičevi režiji tudi v našem gledališču. Genovsko predstavo je režijsko pripravil Lui- gi Squarzina, med igralci pa naj omenimo Lino Volonghi, Grazia Ma- ria Spino in Erosa Macchia, ki so ustvarili nekaj zanimivih Goldo- njevih tipov. Genovsko gledališče bo gostovalo v našem mestu do vključno 6. januarja.

KJE BOMO SILVESTROVALI

Restavracija FURLAN

REPENTABOR

Bogata večerja — Veselo vzdušje — Igral bo orkester The Lords Sprejemamo rezervacije — Tel. 227125

Kino

Nazionale 14.30 »La spada nella ro- cca«. Walt Disney. Barvna risanka. Excelsior 10.00—11.30 »Il grasso, il magro, il cretino«. Igrata Olio in Stanlio.

Excelsior 14.30 »Le cinque giornate«. V glavnih vlogah nastopajo Adriano Celentano, Enzo Cerusico in Marilù Tolo. Barvni film.

Grattacielo 14.00 »Sesso matto«. Gian- carlo Giannini in Laura Antonelli. Barvni film. Prevedeno mladini po 14. letom.

Finice 10.00 »Brancaleone«. Finice 14.30—22.15 »Il mio nome è nessuno«. Igrata Terence Hill in Henry Fonda. Barvni film.

Eden 15.30—21.30 »Papillon«. V glavnih vlogah igra Steve McQueen in Dustin Hoffman. Barvni film.

Ritz 15.00 »Agente 007 vivi e lascia morire«. V vlogi Jamesa Bonda igra Roger Moore. Barvni film.

Aurora Združenje tržaških krvojav- cev prireja ob 10.00 uri matinejo za otroke. Na sporedu bodo risanke. Vstop prost.

Aurora 15.00 »La sepoltura viva«. Bar- ni film za vsakogar.

Capitol 15.30 »La schiava io ce l'ho, e tu no«. Igra Lando Buzzanca. Bar- ni film.

Cristallo 15.30 »Piedone lo sbirro«. I- gra Bud Spencer. Barvni film.

Impero 15.00 »Le avventure di Robin- son Crusoe«. Barvni film.

Filodrammatico 15.00 »Africa«. Barvni film. Prevedeno mladini po 18. letom.

Moderno 14.00 »Valdez il mezzosaga- gue«. V glavnih vlogi igra Charles Bronson. Barvni film.

Vittorio Veneto 14.45 »Un ufficiale non si arrende mai, nemmeno di fronte all'evidenza, firmato colon- nello Buttiglione«. Igrata A. Mac- chione in U. Duffillo. Barvni film.

Ideale 15.00 »Lo chiamavano verita«. Igrata Mark Damon in Pat Nigro. Barvni film.

Abbazia 15.00 »Quattro tocchi di cam- pana«. Igra Kirk Douglas. Barvna kavbojka.

Astra 15.00 »Un magnifico ceffo da galera«. Kirk Douglas. Barvni film za vsakogar.

Radio 14.00 in 15.30 »King Kong il gigante della foresta«. Barva ri- sanka. Ob 17.00 »Arancia meccani- ca«. Barvni film v režiji Stanleya Kubricka.

Ariston 15.00—21.30 »I quattro dell'A- ve Maria«. Igrajo Terence Hill, Bud Spencer in Eli Wallach. Bar- na kavbojka.

Prosvetno društvo »Primore« obvešča, da bo danes v Ljud- skem domu v Trebčah ob 16.30 na sporedu film po noveli Ivana Tavčarja CVETJE V JESENI. Vljudno vabljeni!

Izleti

CTS — UNIONTURIST, Ul. sv. Franciška 20, prireja:

Izlet v Idrijo ob 30. decembra do 1. januarja. Silvestrovanje in bivanje v hotelu »Nanos« v domačem krogu z izredno silvestrovsko večerjo. Ce- na 27.000 lir. Še nekaj prostih mest. Za informacije telefonirati ob 17. do 20. ure na številko 68-158.

Za Silvestrovo v Bohinj »Vogel« iz- redne cene. Za vse informacije te- lefonirati ob 17. do 20. ure na štev. 68-158.

Razna obvestila

Odbor za postavitev spomenika padlim ter Zveza borcev iz Kriza priredila silvestrovanje 1973 z za- bavnim večerom in prostorih Ljud- skega doma.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

TRZASKA KREDITNA BANKA

TRST - UL. F. FILZI 10 - Tel. 39-101/38-045

URADNI TEČAJ BANKOVCEV 21. DECEMBRA 1973

Ameriški dolar 628,50
Funt sterling 1.420.—
Švicarski frank 193.—
Francoski frank 130,25
Nemška marka 226.—
Avstrijski šiling 31.—
Dinar: drobni 38.—

MENJALNICA

vseh tujih valut

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst

Kulturni dom

Štiridesetletnica gledališkega dela Staneta Raztresena

France Bevk — Boris Grabnar

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

(Dramatizacija romana)

V sredo, 26. t.m., ob 17. uri ABONMA RED K.

V četrtak, 27. t.m., ob 16. uri ABONMA RED J

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU</

PISMO UREDNIŠTVU

Tržaški oktet in p.z. Lipa

Rudolf Žagar, predsednik Tržaškega okteta, nam je poslal v objavo pismo, v katerem odgovarja Miru Preslu na njegove izjave na občnem zboru SPZ v Sovodnjah. Zaradi preobsežnosti pisma, ga objavljamo (soprazumno z avtorjem), v nekoliko skrajšani obliki.

«V številki Primorskega dnevnika iz dne 18. t. m. sem iz poročila o poteku občnega zbora lahko izvedel, da je naš oktet v veliki meri kriv, da je bazovski pevski zbor »Lipa« utihnil. Iz drugih virov sem izvedel o trditvi Mira Presla, da sta dva člana tega zbora, s tem, da sta pristopila k Tržaškemu oktetu, omogočila razprtje zbora samega. Kolikor je meni znano, je p. z. »Lipa« utihnil še pred ustanovitvijo okteta. Osebno sem pel v več zborih in sem bil priča odstopu mnogih članov (tudi sam sem odstopil iz nekega zbora), zbori pa so kljub temu nadaljevali po svoji poti in se niso odpovedali svojemu »poslanstvu«.

Če se ne motim, je nekaj časa vadal Vaš zbor priznani zborovodja Vesele praznike želi ravnanjem in učnemu osebu osnovne šole, srednje šole in otroškega vrta v St. Križu odbor združenja staršev.

GLASBENA MATICA

želi vsem gojencem glasbene šole in njihovim staršem, sodelavcem v šoli in pri glasbenih prireditvah, obiskovalcem njenih koncertov, članom orkestra in vsem, ki so s svojo podporo omogočili njeno dejavnost

VESEL BOŽIČ in

SREČNO NOVO LETO

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

želi svojim cenjenim abonentom in zvestim obiskovalcem, prizadevnim sodelavcem, dragim prijateljem in vsem, ki jim kakorkoli dolguje zahvalo za svojo plodno delo in umetniško rast

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Darovi in prispevki

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V MACKOLJAH

Justo Klun 1.000 lir, Livio Nardin 2.000 lir, Emil Komar 1.000 lir, Silvana Žerjal Mauro 500 lir, Anton Bersenda 1.000 lir, Pepi Bersenda 1.000 lir, Angel Serli 1.000 lir, Tiberij Maver 2.000 lir, Silvano Poga 1.000 lir, Franc Krevatin 1.000 lir, Mario Koffol 1.000 lir, Guido Samec 2.000 lir, Klavdij Stefančič 4.000 lir, Srečko Žerjal 1.000 lir.

Namesto cvetja na grob Marije Štranj por. Vodopivec iz Doline darujeta družini Josip Tul št. 4 in Aleksander Smotlak št. 5 in Mackolj 5.000 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB IZ ŠKEDNJA, S KOLONKOVCA IN OD SV. ANE

Ob 29. obletnici smrti Zorka Verka darujeta Solza in Tatjana 5.000 lir.

V počastitev spomina Marije Gerk daruje Adalgiza Bjekar 1.000 lir. Viktorija Brečelj iz Zapuče pri Ajdovščini 10.000 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V KRIZU

V spomin pok. Marice Guštin in Franca Verginele daruje Drago Kosta (Barkovlje) 5.000 lir.

ZA SPOMENIK PADLIM V NOB V BAZOVICI

Nino Brass z družino daruje 30.000 lir. Ob 50. obletnici ustanovitve tržaške KP daruje Anton Marc 10.000 lir.

V počastitev spomina dragega Ivana Vidmarja darujejo žena Pavla in hčerki Mina in Vera 3.000 lir za PD Škamperle, 3.000 lir za Dijaško matico in 3.000 lir za Slovensko amatersko gledališče.

V spomin Zorana Pavliča darujejo žene iz Zabrečca 4.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob tete Marčke (Gropada 34) darujejo nečaki Zofka, Zoro in Marija 5.000 lir za Dijaško matico in 5.000 lir za šolo Karla Destovnika - Kajuha.

V počastitev spomina tete Marčke

OSMICA

Pri Dušanu Radoviču, po domače pri Račevih v Nabrežini nasproti pošte, so odrekli osmici z belim in črnim domačim vinom. Gospodinja pripravi tudi domače klobase.

OSMICA

RAFAEL KOSMAČ iz Boršta št. 132 toči v svoji osmici belo in črno domačo kapljico.

IZ BOLJUNCA

Umri je Ivan Zobec najstarejši vaščan

Kljub slabemu vremenu in pomoči v napovedi pogreba, se je v Boljuncu zbralo v petek veliko ljudi, da bi se poslednjič poslovili od svojega najstarejšega vaščana, boljunčega očaka Ivana Zobca. Pokojni Vane je še pred nadavnim zdrav in vesel slavil v krogu svojcev svoj 90. rojstni dan. Bilo je to pred pol leta in vse do pred kratkim je bil zdrav in razmeroma čil, tako da je njegova smrt prišla skoroda nenadoma. Pred dnevi mu je srce odpovedalo, odpeljali so ga v tržaško bolnišnico, toda vsa zdravniška pomoč mu ni mogla pomagati. Usahnil je.

Pokojnika so v petek pripeljali v rojstno vas in skoraj vsa vas se je po cerkvenem obredu zvrstila v žalni sprevod in ga pospremila na vaško pokopališče, kjer je breška zemlja pokrila za vedno svojega sinu.

Domačim pogrebcom so se pridružili tudi pogrebci iz vseh breških vasi in so pokojnikov grob pokrili s cvetjem. Domači pevski zbor, pomnožen s pevci od Domja, je zapel nekaj žalostink med versko svečanostjo in na pokopališču.

Pokojni Ivan Zobec je bil najstarejši vaščan Boljunca. Rodil se je 31. maja 1883 v zavedni boljunski družini. V svojem življenju je veliko delal, dolgo let je sleherni dan odhajal v škedenjske plavže, do upokojitve.

Vrhu tega je doma obdeloval vinograde in polja. V mladih letih, ko je imel 23 let, se je oženil z domačinko Ivano Maverjevo, s katero je imel šest otrok. Od teh so štirje še živi. Kot je bil sam zaveden, je tudi svoje otroke vzgojil v zavedne in napredno usmerjene ljudi, kar se je izkazalo v času NOB, ko so se vsi trije živenci sinovi borili v partizanskih enotah.

Pokojniku naj bo lahka breška zemlja, sorodnikom pa naše iskrene sožalje.

IZ ŠEMPOLAJA

Tonetu Grudnu v spomin

V torek smo spremili v zadnje bivališče našega vrliga vaščana Antona Grudna. Smrt ga je pobrala kar nenadoma v 80. letu starosti. Naš Toni je bil zlati človek, segav, vedno prijazno razpoložen, nobenemu se ni nikdar zameril in vsi smo ga imeli radi. Seveda ni bilo tudi nje-mu vse lahko v življenju. Okusil je premnogo gorja, a kot trden in značajan človek, je vse moško prenašal in vse te težave, ki so ga pestile, ga niso strle. Tone je bil dolgo let predstavnik našega prosvetnega društva v tistem času, ko je bilo v naši vasi prosvetno življenje na najvišji ravni in v polnem razmahu. Povsod kjer je čutil, da je potreben, je podpiral in pomagal z dejanji in besedo. In sedaj našega Toneta ni več. Prišli so ljudje ob blizu in daleč ter ga pospremili na njegovi zadnji poti ter mu poklonili cvetje in zadnji pozdrav.

Dragi Toni! Počivaj mirno v ljubi kraški zemlji.

Prešnje za oljke

Patronat Kmečke zveze INAC obvešča vse pridelovalce oljk, da bo letos pri prijavi oljk nekaj spre-memb. Vsi zainteresirani bodo morali namreč do 31. decembra predložiti prijave o pridelku oljk. To pa bodo lahko opravili kar pri našem patronatu INAC, ki bo posredoval zainteresiranim posebne obrazce in jih tudi izpolnil. Trenutno niso potrebni nikaki dokumenti.

Vse druge informacije vam bodo posredovali pri patronatu Kmečke zveze INAC, Ulica Cicerone 8-b, tel. 62-785.

Božičnica na rojanski šoli

Kot vsako leto so imeli tudi letos božičnico. Nastopili so vsi otroci z zbornim in solo petjem. Zapeli so sedem božičnih pesmi. Recitirali so razne pesmi ob sprem-ljavi klavirja, violine in flavte. Igrali so učenci sami. Učelnica je bila polna staršev in sorodnikov. Ob koncu božičnice je učence Igor izrazil željo, da bi Jezus v jaslicah podaril mir ljudem na svetu vsem.

ITALPLAST

TRST - TRG OSPEDALE 6/7

BOGATA ZALOGA:

moquette

topli azbestni podi

preproge za hodnike

tepihi za spalnice, dnevne sobe, kopalnice

zložljiva vrata iz plastike in lesa

ploščice iz plastike

OBIŠČITE NAS - GOVORIMO SLOVENSKO!

Dolina št. 40

tel. 228116

Posebna postrežba ob slavnostnih pojedinah; poroke, rojstva, godovi, birne in druge slavnosti. — Možnost prenočitve. — Izbrana jedila in pijske. — Ob petkih zaprto.

SPREJEMAMO REZERVACIJE ZA SILVESTROVANJE.

Igral bo priznani ansambel

TRST - Ul. Boccaccio 3 POŽAR ARTEMIO

Telefon 414161

TOVORNI PREVOZI

v vse kraje, tudi v inozemstvo

sveže pražena kava = prihranek

Sveže pražena kava pomeni

prihranek,

ker da več škodljiv

okusne in dišeče kave

Cremcaffè praži kavo vsak dan

in jo sproti vsak dan dostavlja

Cremcaffè Vam daje vedno več najboljše

Cremcaffè PRIMO ROVIS

PAZARNA: UL. PIGAFETTA 6/1 - Tel. 820.747 - Industrijska cona PUNTO FRANCO VECCHIO Skladišče 10 - Tel 29.210

DEGUSTACIJA: TRG CARLO GOLDONI 10 - Telefoni 793.735 - 750.575

Vesele božične praznike Vam želijo...

Camiceria

BOTTERI

CORSO ITALIA 8 - TRST

Trgovina čevljev

ALTA MODA

TRST - ULICA G. GALLINA 3

bosutti

Trg Stare mitnice št. 6 - TRST

USNJENA GALANTERIJA

LUX MODA

Trg Stare mitnice 2 - tel. 741-404

TORBICE, DEŽNIKI, KOVČKI POTNE TORBE IN USNJENA GALANTERIJA NASPLOH

UNIVERSALTECNICA

di SILVIO BACCHELLI

TRST - Ul. Saba 18

Trg Goldoni 1

Ul. Zudecche 1

GOSPODARSKO DRUŠTVO KONTOVEL

vošči vsem članom ter klientom vesele praznike in srečno novo leto!

ŠPORTNA OPREMA

STARC

PROSEK 551

ZADRUŽNA PRODAJALNA

OPČINE, Alpina 85 — tel. 211-054

UVOZ - IZVOZ - PREDSTAVNIŠTVA

FRANC BERGINC

TRST, Ul. Gatter 5/III — tel. 796-941

TRGOVINA NADOMESTNIH DELOV ZA AVTOMOBILE

SIMIČ

OPČINE, Narodna 48 — tel. 211-322

TRGOVINA JESTVIN

RESINOVIĆ

najemnik GIANNI TAUCER

TRST, Trg V. Giotti 8 - tel. 761-948

KRZNA

SUPER ELEGANTNI MODELI - VIŠJA KAKOVOST - MERE JOPIČEV OD 42 DO 54 - NAŠIVKI - VELIK PRIHRANEK

PELLICCERIA CERVO

Viale XX Settembre št. 16/III - TRST - TEL. 796-301

VESEL BOŽIČ

vam želi

pohištvo

ZERIAL

Besede in dejanja ubirajo različna pota

Danes dopoldne se v Gorici sestane občinski svet. To bo sploh prva seja, ki jo sklicujejo na praznični dan. Tež odločitvi je gotovo botrovala varčevalna politika, delno pa tudi zaostanek, ki ga svetovalci očitajo odboru glede obravnave predlaganih problemov, zlasti kar zadeva resolucije, vprašanja in predloge. Takšnih dokumentov so svetovalci predložili celo vrsto in nekateri so celo zastarali. Tako je svetovalec Sanzin na predzadnji seji zagrozil, da bo eno interpellacijo uaknill, če je župan ne da na dnevni red. Svetovalec Sanzin je pri tem omenil zlasti vprašanje manjšinske konzulte. O njej je govor že več let, vključili so jo že tudi v dnevni red, vendar dobra volja še ni dosegla tiste stopnje, ki bi dovoljevala javno razpravo o tem vprašanju na občinskem svetu.

Tudi z rajonskimi sveti se je nekaj zataknilo, in je zato svetovalec Chiarion na predzadnji seji občinskega sveta obzidal zavlačevanje izglasovanja sklepa o ustanovitvi novih decentraliziranih upravnih teles, o katerih je posebna komisija občinskega sveta na dolgo razpravljala ter izdelala stvarne predloge. Vendar je občinski odbor, morda zaradi neodločnosti odbornika, ki je stališče komisije prenesel v občinski odbor, morda pa zaradi drugačnega razpoloženja, ki vlada v odboru župana De Simoneja, zavzel do rajonskih svetov drugačno stališče in ga bo kot svojega sporočil svetovalcem in zanj prevzel tudi vse politične odgovornosti.

Po vseh teh »težavah«, ki se pojavljajo okoli važnih, morda celo ključnih vprašanj našega demokratičnega razvoja, se človek dostikrat prepriča, kako različna pota ubirajo besede in dejanja.

Občinska seja v Števerjani

V petek, 28. decembra se sestane občinski svet v Števerjani. Na dnevnem redu bo odobritev izvršilnega načrta za razširitev otroškega vrta, odobritev izvršilnega načrta županstva, imenovanje preglednikov računov za leto 1973, pooblastilo občinskim uslužbencom za opravljanje nadurnega dela v letu 1974, mesečna nagrada županu za leto 1974, uporaba prihranka administracije za leto 1972, potrditev sklepa za vključitev občine v vzhodno-furlanski vodovodni konzorcij CAFO ter na-

NAROČITE SE NA PRIMORSKI DNEVNIK za leto 1974

Naročnino sprejemajo: uprava: Gorica, UL XXIV Maggio št 1/1, tel. 83.382; raznašalci: pošta: tekoči račun ZTT št. 11/5374

ZA VSE NAROČNIKE, KI PORAVNAJO CELOLETNO NAROČNINO DO 28. 11. 1974: brezplačno mesečni DAN

NAGRADNO ŽREBANJE v vrednosti 2.300.000 lir Vsa nov naročniki bo prej mal do 31. decembra 1973 Pri morskem dnevniku brezplačno

TISKOVNO SPOROČILO ŠOLSKEGA SINDIKATA CGIL, CISL, UIL

Šola je sestavni del družbe: njena vprašanja zadevajo nas vse

Šolske skupščine blagodejno vplivajo na državljansko in družbeno zavest mladih

Dijaško gibanje je v zadnjih dneh doseglo svoj višek tudi v naši pokrajini. Doslej smo objavili več poročil in stališč, iz katerih izhaja, da se lomijo stari odnosi, zgrajeni na poslušalci in ubogljivosti. Ti odnosi se upirajo novostim v nekaterih pomembnih oblastvenih strukturah, med katerimi je tudi šolstvo.

Zadnja stališča o šolskih vprašanjih je izdalo tajništvo šolskih sindikatov CGIL, CISL in UIL v goriški pokrajini. Sindikati podpirajo zahteve po večji prisotnosti dijakov v upravljanju šole. Sedanja dijaška gibanja kažejo na naraščanje politične zrelosti mladine, ki je povezala težave šole in delavstva. Pomen te dozorlosti je toliko večji, če upoštevamo, kako majhne možnosti nudi družbenemu in demokracičnemu razvoju državljanov šola, osnovana na fašistični zakonodaji.

Šolski sindikati ugotavljajo, da predstavljajo dijaške zahteve o svobodi sklicevanja skupščin sestavi del takšne pravne šolske ureditve, ki bi ustrezala dejanskim potrebam. Ta ureditev predvideva, da bodo v prihodnjem šolskem letu vodili šolo dijaki, učno in pomožno osebe ter starši. V sedanjem prehodnem razdobju bi morali šolniki

spodbujati zahteve, ki jih postavljajo družba, ter obnovljati odnose z dijaki in starši. Šola je namreč sestavni del družbe, njena vprašanja so torej stvar vseh, ne pa samo tistih, ki so v njej zaposleni.

Stališče sindikatov je torej strogo načelno in se loteva vprašanja pri bistvenih točkah. Pristavimo naj samo, da mora naša šola postati slovenska šola, ne pa ostati italijanska šola s slovenskim učnim jezikom. Šolska reforma bo morala rešiti tudi to vprašanje.

Dismo uredništvu

Odkod pesek na cesti v Gabrijah?

Špoštovano uredništvo! Prejšnji teden ste v vašem listu poročali o dveh prometnih nesrečah, ki sta se ločeno pripetili na ovinkih med cestarsko hišo v Gabrijah in zapuščenem finančarju vojašnico pri Devetakih. Najprej se je zaletela ob dill št. 10, nato pa še fiat 500. Ne omenjate, ali so raziskali vzroke nesreč, vendar bi bilo prav gotovo zanimivo

DELOVANJE POKRAJINSKE TURISTIČNE USTANOVE

Že v tretje bodo tiskali deplian o cestnih povezavah v naših Brdih

Odobrene za prihodnje leto višje cene hotelskih storitev

Ob zaključku leta imajo turistični delavci polne roke dela. Pripravljajo letne obračune, pripravljajo se na novo turistično sezono. Vse delovanje na področju turizma koordinira pokrajinska turistična ustanova ob sodelovanju avtonomnih letoviščarskih ustanov in krajevni turističnih društev ter seveda vseh turističnih operaterjev.

V teh dneh so imeli člani vodilnega odbora EPT pod vodstvom svojega predsednika Maria Del Benà vrsto sestankov, na katerih so preučili proračun ustanove za prihodnje leto, ter obravnavali cene hotelskih storitev, ki so jim jih predložili hoteljari.

Ti so, v duhu zakonskih predpi-

sov, cene za prihodnjo sezono, predlagali že pred nekaj meseci. Odbor EPT je nove cene preučil in ugotovil, da so bile podrazbite (v nekaterih primerih tudi do 25-30 odstotkov) utemeljene zaradi povečanih stroškov za nakup opreme in zaradi stroškov za prehrano ter tudi povečanih stroškov za osebe, ki izhajajo iz nove delovne pogodbe, ki je bila sicer podpisana šele pred dnevi, veljavna pa ima le od 1. maja letos. Urad za cene na prefekturi je bil mnenja, da so previsoke, zato je predlagal znižanje. Lastniki hotelov, zlasti oni v Gradežu, pa so s številkami v rokah dokazali upravičenost svojih zahtev. Zato so tudi svoje predlagane cene

potrdili. Vodilni odbor EPT je v teh dneh ugotovil, da so cene za hotelske storitve v obratih na Goriškem za prihodnjo sezono nižje od onih v sosedni videmski in tržaški pokrajini? Zato je tudi te predlagane cene sprejel. Neki tiskarni so že naročili da takoj natisne cenik hotelov za celotno pokrajino v najkrajšem času.

V petek, 28. decembra, bo v Gorici seja razširjenega odbora pokrajinske turistične ustanove. Na njej bodo odobrili proračun za prihodnje leto, ki bo precejšen. Razpolagali bodo s 300 milijoni lir, vendarle je treba vedeti da upravlja goriška ustanova fond za splošno deželno turistično reklamo.

Tiskali bodo že v tretje deplian o naših Brdih. Prvega so tiskali pred petimi leti v nakladi 50.000 izvodov, drugega pred dvema letoma, prav tako v nakladi 50.000 izvodov. Sedaj bodo tiskali kar 100.000 izvodov, zemljevid bo popravljen, kajti na njem bodo narisane najnovejše cestne povezave v Brdih od Štavnara do Dolenc.

Se eno novost lahko omenimo na turističnem področju. V Gradežu, tik pri vstopu v mesto, kjer je bilo nekoč skladišče avtobusnega podjetja Ribi, so že pred časom pričeli z ureditvijo marine, t.j. pristanišča za jachte. Prostora bo tu za 200 jacht in čolnov. To bo vsakekor precejšnja pridobitev za turizem v Gradežu.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Ljudski oder Jaka Stoka MUTASTI MUZIKANT in NE KLICI VRAGA (enodejanski)

V petek, 28. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu v SOVODNJAH V soboto, 29. t.m., ob 20. uri v Župnijski dvorani v ŠTEVERJANI

V DUHU PROSLAV ODPORNIŠTVA

Pokrajina naj vgradi spominsko ploščo na stavbo tovarne v Zdravščini

Tu so bili v letih 1941-43 zaprti tisoči Slovencev Predlog svetovalcev Waltritscha, Poletta in Ciana

Pokrajinska uprava naj nadaljuje s proslavami odporniškega gibanja proti fašizmu. Zaradi tega naj priredi manifestacijo v Zdravščini in na procelje predilniške stavbe naj se vgradi spominska plošča, ki naj spominja na trpljenje ljudi, ki so bili tu zaprti v letih 1941-43. Tak je predlog, ki so ga včeraj poslali predsedniku goriške pokrajine svetovalci Marko Waltritsch (PSI), Silvino Poletto (KPI) in Rolando Ciani (KD).

V pismu omenjeni trije svetovalci opominjajo, da je bilo ob proslavah tridesetletnice goriške partizanske bitke med drugim omenjeno tudi dejstvo, da je bil v stari tovarniški zgradbi v Zdravščini zapor-koncentracijsko taborišče za primorske Slovence. Iz tega taborišča so nato fašisti pošiljali slovenske ljudi v druga taborišča, v zapore in v »battaglione speciale«. Svetovalci menijo, da je treba nadaljevati s primernimi proslavami odporniškega gibanja in zaradi tega naj bo pokrajinska uprava, v sodelovanju z lokalnimi občinami in s partizanskimi organizacijami, pobudnik širše manifestacije v Zdravščini, ki naj spomni prebivalstvo na takratne dogodke. Istočasno naj se na procelje tovarniške zgradbe vgradi spominska plošča, ki bo spominjala na trpljenje tisocev, ki so bili proti svoji volji zaprti v tem taborišču.

Urniki trgovin in avtobusov za božič in Štefanovo

V Gorici bodo danes vse trgovine odprte vsa leta vse do lahkega ko izkoristili za zadnje nakupe pred božičnimi prazniki. Seveda bo tudi danes veljala prepoved vožnje z osebnimi avtomobili in drugimi motornimi vozili. Ljudje bodo tako morali uporabljati mestne avtobuse, ki bodo vozili pospešeno, kot že prejšnjem nedeljo. Jutri, v ponedeljek, bodo vse trgovine odprte po običajnem urniku in ne bodo veljale običajne zapore, ki so v veljavi ob ponedeljkih.

V torek, na božični dan, bodo vse trgovine zaprte, v sredo, na Štefanovo, pa bodo dopolnile odprte sadi mlekarnne pekarnne in dežurne čevljarne. Osebnih avtomobilov bodo v torek in sredo lahko nemoteno vozili, zato so se tudi podeželske gostilne, ki so bile že štiri praznične

PRIZNANO ME ONARODNO AVTO PREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORICA - Ul. Duca d'Aosta 180 - Tel. 28-45 GORICA PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

Kino

Gorica

VERDI 15.00-21.30 »Piedone lo sbirro». B. Spencer in J. Mainiel Barvni film.

CORSO 14.30-21.30 »Il consigliere». T. Miliams in M. Balsam. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

MODERNISSIMO 14.15-22.00 »Rugantino». A. Celentano in C. Mori. Barvni film.

VITTORIA 15.00-21.30 »Ordine da Berlino: vincere o morire». M. Ulanov in V. Shuksin. Barvni film.

CENTRALE 14.15-21.30 »L'odissea di Neptune nell'impero sommerso». B. Gazzarra in E. Borgnine. Barvni film.

Tržič

AZZURRO 14.00-22.00 »Tre per una grande rapina».

EXCELSIOR 14.00-22.00 »Ming, ragazzi». Barvni film.

PRINCIPE 14.00-22.00 »Dove finisce Villard e inizia Ben». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA »Team revolverašev», ameriški barvni film ob 16.00, 18.00 in 20.00. SVOBODA »Sutjeska», jugoslovanski barvni film ob 15.30, 18.00 in 20.30. DESKLE »Dnevnik poldevice», švedski barvni film ob 17.00 in 19.30.

RENCE Prosto.

PRVACINA Prosto.

KANAL »Obračun zivalskih», ameriški barvni film ob 16.00 in 20.00.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči te dežurna lekarna Tavasani, Korzo Italija 10, tel. 2576.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU

Danes ves dan in ponoči je v Trzicu dežurna lekarna Sant'Antonio, Ulica Romana, tel. 40497.

SKAD vabi na štefanovanje

ki bo v sredo, 26. decembra, ob 16.30 v Palace hotelu v Gorici, Korzo Italija 63.

Vabljeni vsi.

Razna obvestila

Pri raznašalcih Primorskega dnevnika je v prodaji Jadranski koledar za leto 1974 s štirimi priloženimi knjigami. Koledar in knjige je moč dobiti tudi v knjigarnah. V Gorici prodaja koledar tudi Jožica Smetova.

Mladinski krožek Gorica vabi mlade iz mesta in okoliških vasi, da se ob nedeljah in praznikih udeležijo plesnih čajank, ki jih prirejajo v klubski dvorani na Verdjevem korzu 13. Čajanke bodo na sporedu vsako nedeljo in ob praznikih od 18. do 22. ure. Vabila, brez katerih ni vstopa, se lahko dobijo pri Elijani Benta na sedežu SPZ, Ulica Malta 2 in pri Ivu Berdonu v Standrežu.

Pokrajinska uprava v Gorici javlja, da potrebujejo v zavodu za predšolsko mladino (IPAPI) v Ulici V. Veneto nekaj žensk v starosti od 18. do 32. leta z opravljeno ljudsko šolo za pomožno službo. Prošnje je treba nasloviti na pokrajinsko upravo, Korzo Italija 55.

Prosveta

Prosvetno društvo »Oton Župančič» v Standrežu vabi danes, v nedeljo, 23. t. m. ob 16. uri na zabavno popoldne s tombolo, ki bo na sedežu.

Rojstva, smrti in poroke

ROJSTVA: Michela Ceglia, Nascia Bazzani, Federica Riosa, Isabella Valentini, Donatella Troncar, Stefano Moratto, Monica Cocetta, Walter De Matteis, Moreno Gon, Michela Ventura.

SMRTI: 76-letna gospodinja Santa Cechet por. Boscarol, 82-letni upokojenec Valentin Nikolačič.

OKLICI: učiteljica Maria Grazia Pausler in umetnik Ercole Colautti, uradnica Maria Gabriella Devetti in uradnik Giovanni Fabretto, prodajalka Heiderose Rouff in delavec Pietro Agostini.

POROKE: delavka Annunziata Donadio in uradnik Andrea Fabbri, univerzitetna študentka Gabriella Sacco in legalni prokurator Gabrio Abeatici, prodajalka Loretta »Solo in trgovski potnik Guido Palla, uradnica Diana Cuttini in delavec Luciano Cartelli, delavka Bruna Borgia in finančar Florenzo Robles, uradnica Maria Rosa Picillo in uradnik Paolo Bregant, gospodinja Keiko Muraishi in agent javne varnosti Giorgio Piani.

FOTO - CINE - OTTICA

ALTRAN

GORICA, Korzo Italija 35

SPLOŠNA KONFEKCIJA

FRANCO LIBERO

GORICA, Raštel 29

PODJETJE Z GORIVOM IN OLJEM

CARLO MISCHOU

GORICA, Ul. Angiolina 23 tel. 2329

Veseli božič želijo...

KMEČKA BANKA

USTANOVLJENA LETA 1909

GORICA - Ul. Morelli 14 Tel. 2206 - 2207

VSE BANČNE USLUGE MENJALNICA

SMUT

GORICA — TRAVNIK 50/51 — Tel. 2975

TRGOVINA JESTVIN

KOVIC OSKAR

PEČ — SOVODNJE

RESTAVRACIJA in MOTEL

NANUT

GORICA, Tržaška 118 - tel. 83-790

TRGOVINA ČEVLJEV

FRANCO

GORICA, Korzo Verdi 76 - tel. 2328

NAJVEČJA IZBIRA VSEH VRST MODERNIH ČEVLJEV Supermarket OBUTVE

KOŠIČ BENEDIKT

GORICA, Raštel, 5-7 — tel. 5162

KATOLIŠKA KNJIGARNA

Pisarniške in nabožne potreščine na debelo in na drobno

GORICA, Travnik 25 - tel. 2407

Vošči vesel Božič in srečno novo leto 1974

TRGOVINA ČEVLJEV

»ALPINA»

GORICA, Korzo Verdi 78 - tel. 2517

RESTAVRACIJA

»RUBIJSKI GRAD»

Lastnik: BRUNO PETEAN

SOVODNJE 5

TRGOVINA JESTVIN

NANUT NERINA

PEVMA 17

GOSTILNA

ŠTEKAR ARMANDO

(PRI CIUBEJU)

GORICA, Ul. Duca D'Aosta 71

TRGOVINA ELEKTROGOSPODINJSKIH PREDMETOV

JOŽEF KERŠEVANI

GORICA, Korzo Verdi 113 - 117

TEKNOMEC

GORICA, Korzo Italija 76 - tel. 81-032

GOSTILNA

»PRI MIRKOTU»

SOVODNJE 82 - tel. 88-017

TRGOVINA JESTVIN

Teodor Velíšček

GORICA Svetogorska 123 - tel. 83-285

stroji za urade: OLYMPIA INTERNATIONAL - IBM stroji za fotokopije: TENSI COPYGRAPH pohištvo za urade - tehnična služba Korzo Italija 76 - tel. 81-032

O slovenskem lektoratu pri tržaški univerzi

Pogovor z lektorjem za slovenski jezik prof. Ljudevit Russi

Na filozofski fakulteti (Facoltà di Lettere e Filosofia) slušatelji tržaške univerze lahko študirajo v okviru slovenske filologije slovenski in ruski jezik in književnost. Da bi zvedeli kaj več o študiju slovenskega jezika in književnosti, zlasti pa o slovenskem lektoratu, smo postavili nekaj vprašanj lektorju za slovenski jezik prof. Ljudevitu Russi.

— Letos tebe peto leto, odkar imamo v Trstu slovenski lektorat. Zanimam nas, kakšne so njegove organizacijske značilnosti in kakšen je njegov položaj v sklopu študija slovensčine?

— Do lektorata je prišlo po dogovoru med tržaško in ljubljansko filozofsko fakulteto. Lektorija pošilja filozofske fakultete v Ljubljano, kjer deluje posebna komisija za širjenje slovensčine na tujih univerzah. Študentje s poslušanjem predavanj in s sodelovanjem pri vajah iz slovensčine sijo in poglabljajo znanje knjižnega jezika in organsko dopolnjujejo svoj študij slovenske besedne umetnosti. Dokler lektorata ni bilo, je to delo — kolikor je bilo mogoče — opravljal en sam profesor. A jezik in književnost sta kljub tesni medsebojni povezavi predmet samostojnih znanstvenih raziskav in zahtevata samostojno obravnavo.

— Koliko ur na teden pa je namenjenih za lektorat?

— Prvotno sta bili namenjeni le dve. Ker pa so se v minulem akademskem letu poleg slušateljev Slovencev začeli zanimati zanj tudi Italijani, ki ne znajo nič, ali skoraj nič slovenski, je bil v soglasju z dekanom fakultete prof. Petrom organiziran še poseben začetniški tečaj. Letos pa je nastal nov problem: nekateri lanskim začetniki študij slovenskega jezika nadaljujejo, drugi študentje pa so z njim šele začeli. Zanimati nas je, ali so pri tem kakšne težave. Zanimati nas je, ali so pri tem kakšne težave. Zanimati nas je, ali so pri tem kakšne težave.

— Predmet slovenska jezik, kot ste rekli, sodni slovenski knjižni jezik. To je dokaj obširna tema. Katere faktorje upoštevate, ki izprogram v tečaju za Slovence?

— Slovensčina je izbirni študijski predmet in sestava slušateljev je precej pestra, ker jo lahko poslušajo eno, dve tri, ali štiri leta. Zato naj bi bila učna snov enega leta primerno zaključena enota, ki naj bi se organsko vpletala v obsežnejšo delo, tri ali štiri letno celoto. Pri tem snovi je potrebno upoštevati tudi jezikovno predznanje slušateljev. Gotovo je koristno prisluhniti tudi njihovim lastnim željam, če so to študentje, ki jim ne gre samo za to, da bi dobili diplomu, ampak se zavajajo življenjske pomembnosti svojega študija in hočejo zavestno pridobiti, dopolniti ali poglobiti tisto svoje znanje, ki jim manjka ali je pomanjkljivo. Glede na navedena dejstva je bila lansko leto naša osrednja tema glasovlje slovenskega knjižnega jezika. Pri nekaterih slušateljih je namreč v glasovju še vedno precejšen vpliv domačega narečja. Četudi so glasovi osnovni »građbeni material« jezika, se zdi, če pomislimo na jezikovni pouk, da ostaja ta del slovnice nekoliko ob strani. Razen s sestavo glasov, z njihovo razvrstitvijo in s stavčno fonetiko pa smo se lani ukvarjali tudi s poglobitvijo in s besednim redom, ki smo ga obravnavali z vidika razporeditve členov po pomembnosti. Ob obravnavi smo posredno poudarili tudi na tiste naznake v razvrstitvi slovenskega besednega gradiva, do katerih prihaja zaradi vpliva italijanske.

— Kaj pa letošnji študijski program?

— Obravnavali bomo izbrana poglavja iz oblikoslova, hkrati pa že povezali teoretično znanje o jeziku z besedno umetnostjo. Z jezikovnega aspekta bomo interpretirali nekaj umetniških besedil, ki kažejo moderne in eksperimentalne oblike predavanja pri knjižnosti. Tako bomo v praksi skušali dokazati trditve, da so stilistična vprašanja tesno povezana z jezikovnimi, in omislili svoj študij tudi s tega vidika.

— In kako sodelujete z ljubljansko filozofsko fakulteto, ki skrbi za lektorat?

— Na katedri za slovenski knjižni jezik se posvetujem s prof. dr. Jožetom Toporiščem in docentom dr. Bredom Pogorelem o študijskem programu in metodi dela, pa tudi o strokovnih vprašanjih. Razen tega nam ljubljanska fakulteta tudi materialno pomoč. Lansko leto nam je dala denarna sredstva za nakup knjig in tako pripomogla k obogatitvi slovenske knjižnice slovenskega inštituta. Vsako leto pa dodeli tudi nekaj stipendij študentom, ki se udeležijo 14-dnevnega seminarja slovenskega jezika, književnosti in kulture v Ljubljani.

— Za konec bi Vas še povprašali, kakšno jezikovno znanje naj bi si po Vašem mnenju pridobil študent pri svojem univerzitetnem študiju?

— Kolikšna dejstva se na vseh področjih znanstvenega raziskovanja iz dneva v dan tako kopiči, da jih je nemogoče obvladati v celoti. Zato se mi za področje jezikoslovja zdi zelo važno oblikovanje določene jezikovne narave, ki pa mora biti podprt s poznavanjem temeljnih dejstev in doganj stroke. V zadnjih letih se tudi v slovenskem jezikoslovju uspešno uveljavljajo mo-

dernejši pogledi na jezik in nove metode raziskovanja v duhu strukturalne in funkcionalne lingvistike. In v tem duhu so posredovana tudi jezikovna dejstva pri našem lektoratu. Študent naj bi si pridobil tako znanje, da bi izmed številnih ubeseditvenih možnosti, ki mu jih nudijo funkcionalne in socialne zvrsti slovenskega jezikovnega sistema, znal izbrati za svoje sporočilo v kakršnikoli govorni situaciji primerna jezikovna sredstva. Za to pa je potreben tudi samostojni študij in resničen interes, ki naj bi zviral iz zavesti o važnosti pridobljenega znanja.

GOSTOVANJA, KI UTRJUJEJO BRATSKE VEZI

OPENSKI PEVCI V TRBOVLJAH

Borbena protifašistična tradicija povezuje Primorce in prebivalce Trbovelj in jih spodbuja tudi v ljudsko-prosvetni dejavnosti - Zbor PD «Tabor» se je lepo postavil

Vsakokrat, ko neko naše društvo s svojo dramsko skupino ali pevskim zborom nastopa v osrednji Sloveniji kot gost neke tamkajšnje organizacije, čutimo bolj kot sicer, kako so tiste vezi, ki vežejo manjšino z matičnim narodom, trdne in krepke. Če pa gre za gostovanje neke naše skupine v Trbovljah, postane ta občutek še močnejši. Trbovlje veže namreč s Primorsko dolgoletna tradicija delavskih bojev, ne smemo pa tudi pozabiti, da je v času stare Jugoslavije delovala v Trbovljah tudi organizacija primorskih političnih emigrantov, ki so jih trboveljski rudarji hitro vključili v svojo skupnost. Ne smemo se pozabiti, da so bile Trbovlje med prvimi kraji na Slovenskem, kjer so postavili spominska obeležja prvimi žrtvam fašizma.

Zaradi tega se ne smemo čuditi nadvse prisrčnemu sprejemu, ki ga je bil v Trbovljah deležen pevski zbor «Tabor» z Opčin. Pevcem so predstavniki gostitelja — pevskega zbora «Zarje» — prišli naproti do Trojan, ko pa se je avto ustavil pred Delavskim domom v Trbovljah, so openski pevci pričakali v avli pevci «Zarje» ter jim v pozdrav zapeli. Žal je bil zaradi vrste nepredvidljivih težav po poti prihod openskih pevcev precej pozen ter je tako odpadel sprehod po Trbovljah ter ogled raznih objektov. Tudi koncert sam se je pričel z rahlo zamudno, ki pa so jo poslušalci verjetno opustili.

Ko so openski pevci stopili na oder, sta za njimi prišli tudi predsednik «Zarje» ter direktor, Ivančič, tajnik zbora Štane Krulc. V po-

zdravih je bila poudarjena povezanost manjšine z matičnim narodom ter poštvalnost zamejskih prosvetnih delavcev, ki s svojim delom ne gojijo samo našo kulturo, ampak sploh ohranjanje pri življenju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Predstavniki gostitelja so poleg rož izročili zboru «Tabor» tudi rudarsko svetilko, simbol Trbovelj.

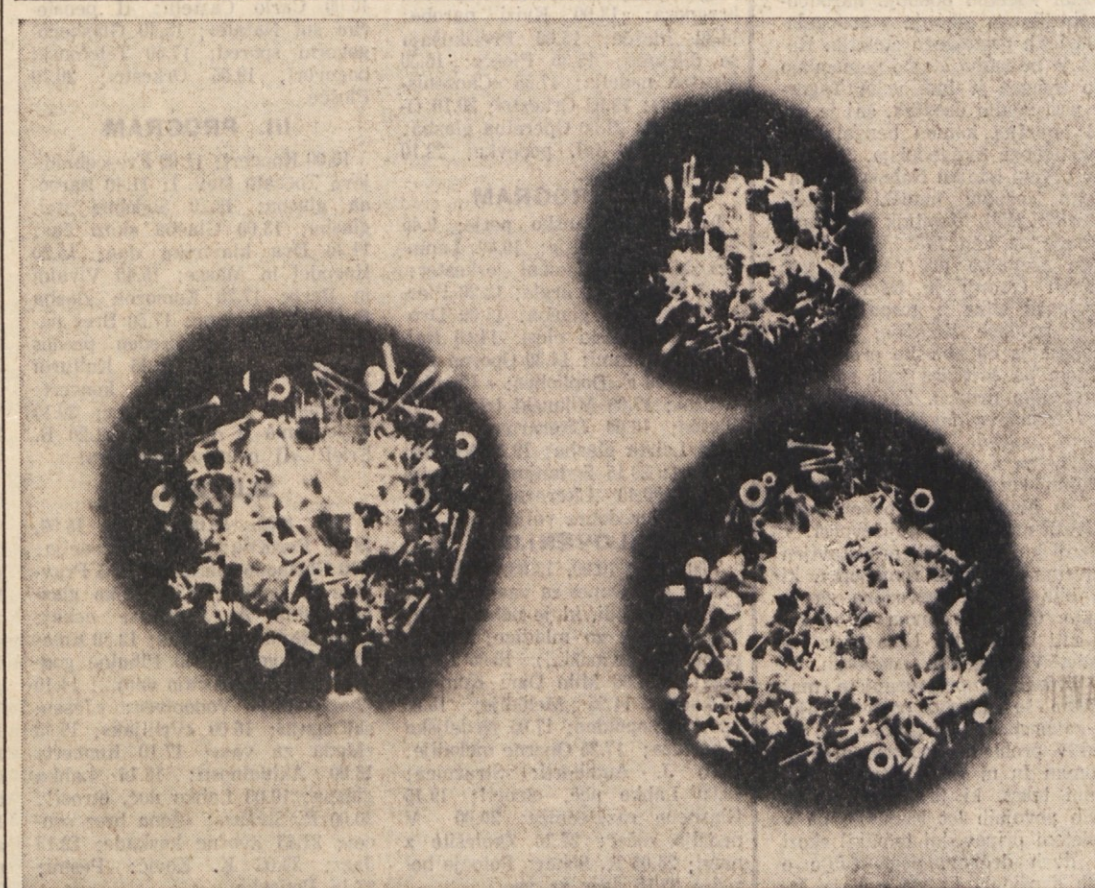
Po zahvalnih besedah predsednika pevskega zbora «Tabor» dr. Serafa Hrovatina so pevci začeli s svojim delom koncerta. Začeli so ga z Vrabčevim Zdravico, ki je nekako postavila idejno osnovo in dala smisel celotnemu programu. Nato so pevci, ki jih je vodil pevskega zbora Sveto Grčič, zapeli še dve polifonični pesmi, De Presovo El Grillo ter Gallusovo Quam gallina suum parit ovum. Sledila je še črna duhovna v Srebotnjakovi priredbi Deep River, nato pa so pevci zapeli še štiri pesmi slovenskih avtorjev: Nocoj je pa lep večer, Triglav, Da te ni ter Mir-kovo Kolo.

Ob začetku drugega dela koncerta so stopili na oder še predstavniki drugih prosvetnih organizacij iz Trbovelj. Pozdrav openskih pevcev so prinesli predsednik Zveze kulturno-prosvetnih organizacij iz Trbovelj ter predstavniki drugih dveh zborov, ki delujejo v Trbovljah, in sicer «Slavček» ter «Svoboda II».

Drugi del koncerta so Openci začeli s slovensko partizansko pesmijo Jutri gremo v napad, ki so jo posvetili spominu na tisti boj, ki so ga tako Trboveljci kot Primorci začeli že veliko pred letom 1941, a je v narodnoosvobodilni vojni dosegel svoj višek. Nadaljevali so s Pozdravi Karla Pahorja ter z rusko Pjesno ab Atamanje Platovja. Partizanski, borbeni pesmi je sledila še vrsta ljudskih. Najprej sta bili na sporedu dalmatinska A čaž ter berneška O le mamka, vi, vi. Z navdušenjem je občinstvo sprejelo opensko ljudsko pesem Pozim na polotu, ki jo je zopet Viktor Sosič pevovodja Sveto Grčič. Openski ljudski sta sledili še dve barokovljanski v priredbi Milana Pertotja: Skrinja urehova ter Nezvesta lebežen.

Koncert pa je sklenila tržaška pesem o openskem tramvaju, ki jo openski pevci pojejo v italijanskem jeziku.

IVAN SILIČ

Demetrii Cej

Tri sonca

KJER TIHO ŠUMIJO MLADE BREZE

Sprehod med spomeniki «Prešernovega gaja»

Razmišljanje ob pesnikovem grobu - Slavni sosed Simon Jenko - Spomenik bazoviškim žrtvam in Vladimiru Gortanu

Prijatelj Ivan, ali kot mu v družbi — bogsigavdi zakaj — pravimo Rolin, preživlja mnogo svojega upokojenega časa pri svojih v Kranju na Gorenjskem. Vselej ko se vrne domov v Trst, mi pride opisovat lepote in značilnosti te, po njegovem mnenju res zanimive gorenjske prestolnice. Vsakokrat me tudi povabi na obisk tja gori na Gorenjsko, da bi se na lastne oči prepričal o vsem, kar mi pripoveduje in opisuje. Letos poleti je v zadeto posejla prijateljeva družica Lovka, ki je poleg prijaznega vabila kar določila datum kdaj nas čakajo: zabubila je tudi svojega nečaka z avtom vred — in odlašanja je bilo konec! Sprejeti smo tabilo ter se odpeljali v Kranj.

Bilo je lepo poletno sončno jutro, ko smo se znašli v avtu: Srečko, ki je vozil, njegova žena Rožica, njun mali šefčec, moja Urška in jaz. Urhni «koles» smo zapustili naš Tržaški zaliv ter prav kmalu prevozili Kras preko Sežane proti Pivki. In ko smo se vozili mimo moje domače vasi in mojega No vsa, ne da bi se ustavili, mi je postalo nekoliko tesno pri srcu. Zdelo se mi je, kot da bi zatajili domači kraj; a sem si zaoblubil, da se bom na povratku zagotovo ustavil vsaj za trenutek, kar se je res tudi zgodilo.

V Postojni smo zavozili na novo avtocesto, ki se zarezuje skozi razsežne Javorniške gozdove proti Vrhniki, ki jo obkroži, tako da cesta ne pelje več skozi mesteca in mimo spomenika, ki kaže za miseljenega Kanjarja. Videl sem od daleč le njegov «Klanec siromakov», ki se trudno vije gori proti Sveti Trojici.

Ljubljana, prestolnica slovenska, se je šele prebujala v še precej zgodnjem jutru, zato smo kar zdrinili skozi napol prazne ulice proti Kranju.

Na Primorskem so nas pristočno sprejeli prijatelj Ivan, njegova žena Lovka in pa tamkaj bivaajoči Grudnovci in Sosičevi. Z gospodom Grudnom vsa se takoj kar imenitno razumela, ker je tudi on, kot jaz, navdušen za zborovsko petje, kateremu posveča mnogo svojega prostega časa. Pogovor je seveda hitro stekel pravi opetju in zborih, v današnjem času.

ZIVA GRUDEN

PRI CANKARJEVI ZALOŽBI V LJUBLJANI

Prvi komplet 8 knjig Nobelovih nagradencev

Zastopani so poljski pisatelj Reymont, italijanski pesnik Quasimodo, francoski filozof Sartre, nemški pisatelj Böll in bengalski mislec Tagore

Točno na dan (10. decembra), ko švedska akademija podeljuje v Stockholmu Nobelove nagrade, med njimi tudi nagrado za literaturo, je Cankarjeva založba v Ljubljani pripravila slovenskim prijateljem literaturo lepo darilo. Držeč se obljub je v napovedanem roku izdala prvi komplet osmih knjig nove zbirke NOBELOVCI, zbirke posvečene Nobelovim nagradencem za literaturo. Od leta 1901 slovi nagrada za imenom Alfreda Nobela za najimennitnejšo literarno nagrado v svetu. Ta slovenska dajalec tudi novi zbirki Cankarjeve založbe, zbirki, ki naj bi slovenskemu bralcu prinesla najboljše dela Nobelovih nagradencev za literaturo. Bogastvo duha tistih literarnih ustvarjalcev, ki so

dobili največja literarna priznanja, Nobelovo nagrado za literaturo, zagotavlja visoko raven zbirke, ki naj bi bistveno obogatila našo vedno književnost in našo vedno o svetu in književnosti našega stoletja.

Pred nami je komplet prvih osmih knjig z deli petih literarnih ustvarjalcev, med katerimi so poljski Wladyslaw Stanislaw Reymont, nemški pisatelj Heinrich Böll, bengalski pesnik, pisatelj in filozof Rabindranath Tagore, francoski pisatelj Jean Paul Sartre in italijanski pesnik Salvatore Quasimodo. Uredništvo zbirke, ki je v rokah znanega prevajalca dr. Janke Modra, si je izdalo zbirke Nobelovih nagradencev za literaturo. Bogastvo duha tistih literarnih ustvarjalcev, ki so

tevam sodobnega založništva, svoj prinaša zanimiva in umetniško dogana dela, na drugi strani pa tudi dela, za katera se kot stvaritve Nobelovih nagradencev bralci še posebej zanimajo.

V opremi po načrtih Nadje Furlan prinašajo prve štiri knjige v novem prevodu Janke Modra znameniti roman poljskega pisatelja Reymonta KMETJE, za katerega je pisatelj leta 1904 dobil največje literarno priznanje. Roman smo v slovensčini dobili že pred vojno in ga je takrat prevedel Joža Glonar, po vojni pa ga je na novo izdala Cankarjeva založba. Pokazala pa se je potreba, da se delo znova prevede, kajti od leta 1929 se je slovensčina precej modernizirala, popravljene prevoda pa bi zahtevalo prav toliko časa. Kmetje predstavljajo vrh Reymontovega pripovedništva, naturalistični roman, ki pomeni go o Forsythu, ob njem pa naj bi se vrstili drugi avtorji različne zvrsti, pesniki, pripovedniki in esejisti. Kot skuša švedska akademija, podeliteljica Nobelovih nagrad, držati neko ravnotežje med vseh narodnosti in vseh kontinentov, naj bi tudi slovenska zbirka Nobelovih nagradencev v vsakomernem kompletu imela zastopane predstavnike različnih narodnosti. Prav tako naj bi bili vsako leto predstavljeni pisatelji iz raznih obdobj, že vsako prihodnje leto po nagraditvi pa naj bi bil predstavjen nagradenec iz minulega leta. Po načelih ureditve zbirke naj bi bil vsak Nobelovec predstavljen s samostojno knjigo, zastopana pa naj bi bila tako dela, ki še niso bila prevedena v slovensčino, kot tista dela, ki jih že imamo v slovenskem prevodu. Vsaka knjiga, oz. vsak avtor naj bi bil predstavljen z uvodno besedo, ki naj ne bi bila esejistično pisana spremna beseda z izrazi osebnih pogledov na avtorja, temveč objektivna, predvsem informativna predstavitev avtorja. Knjige naj imajo tudi utemeljitve nagrade švedske akademije, pa odgovore avtorjev na nagrado, na koncu pa tudi bibliografijo slovenskih prevodov. Eleganten vezava v ameriško umetno usnje z zlatim tiskom, naj bi se na zunanjo podlago zlata zlatost zbirke, ki ustreza vsem zah-

tebam sodobnega založništva, svoj prinaša zanimiva in umetniško dogana dela, na drugi strani pa tudi dela, za katera se kot stvaritve Nobelovih nagradencev bralci še posebej zanimajo.

Nobelovega nagradenca, italijanskega pesnika Salvatore Quasimoda nam je v novi izdaji predstavil kot avtor izbora in prevajalec pesnik Ciril Zlobec. Ta je že pred enajstimi leti predstavil slovenski javnosti tega pesnika, ki pri nas ni bil znan. Zda ga Zlobec predstavlja v obseirnejšem reprezentativnem izboru, ki daje pregled celotne pesnikove poezije. S 102 pesmima, torej več kot polovico vseh pesmi, ki jih je napisal Quasimodo, je pesnik predstavljen v vseh svojih raznolikostih. Njegovo življenje in delo pa približa bralcu Zlobčeva spremna beseda.

Francoski pisatelj Jean Paul Sartre je edini pisatelj, ki je iz osebnih razlogov odklonil Nobelovo nagrado, podeljeno mu leta 1964. Po njegovem mnenju namreč vsa odklonjanja, ki jih lahko dobi pisatelj, ki izraža svoje mnenje o literarnih, družbenih in političnih vprašanjih, izpostavljajo Sl. Ru.

(Nadaljevanje na 6. strani)

LADO PREMUR

rečanju. In zgodilo, ali bolje rečeno, uresničilo se je tudi njemu to, kar je zapisal svojemu najdražjemu, mrtvom prijatelju — Andreju Smoletu — v spomin in kar so oklesali tudi na njegovo grobnostni spomenik:

«Ena se tebi je želja spoznala: v zemlji domači da truplo leži.»

Res, nič drugega se mu ni uresničilo v življenju kot to, da počiva v svoji ljubljani, lepi Gorenjski. Ko sem se predramil iz tega sanjavega zamaknenja in preden sem zapustil ta kraj, sem položil ob grobnosti kamen rožo, ki sem jo skrivaj utrgal na Grudnovem ortu.

Le nekaj korakov od Prešerna, počiva še en velik in slaven Gorenjec — Simon Jenko. Tudi ta pevec nežnih in zelo občutenih pesmi, je doživel kot Prešeren, trdo usodo večnega odvetnega pisarja, ki je moral služiti bolj srečnemu rojaku, kateremu je bil priličen posodič čas, voljo, glas v roki, kot je zapisal o neki pesmi. In ker mi je prijatelj Ivan ta dan povedal toliko lepega o Kranju, sem se mu hotel oddolžiti s tem, da sem mu povedal žalostno zgodbo, ki jo je doživel Jenko nekaj pred svojo prerano smrtjo.

Služboval je pri notariju Valentinu Prevcu in že bolan je sprejel od neke stranke 700 goldinarjev za drugo stranko in ta denar je nesel domov ter ga skrbno spravil. A ker se mu je bolezen poslabšala, je pozabil kam ga je spravil in začel so sumiti, zlasti notarijeva žena, da si je denar pribral v misel, da ga bodo obtožili prevare, ga je tako prizadela, da se mu je zdravje poslabšalo in padel je v nezavest. In ko so vendar našli denar med pesnikovim perilom, mu niso mogli več naznaniti te vesti, bilo je prepozno; nesrečni Jenko je med tem časom umrl. Na njegovem grobnem spomeniku so oklesane zelo lepe, preproste besede, povzete iz njegove pesmi «Gori».

«Ko jaz v gomili črni bom počival in zelen mah poraste nad menoj, veselih časov srečo le uživaj, imel bo jasne dnevne narod moj.»

Besede, ki so se skoro povsem uresničile.

In tako počivata drug blizu drugega naša velika pesnika, ki jima je bila usoda o času življenja zelo nemila, a jima je vsaj po smrti naklonila to, da sta našla večni pokoj v domači gorenjski zemlji, na skupnem vrtu smrti, ki se danes imenuje «Prešernov gaj».

V bližini teh dveh preprostih, a za nas Slovence dragocenih grobnic, stoji lep, umetniško izdelan grobnostni spomenik. A ta ni bil postavljen v spomin zaslužnemu možu, umetniku ali junaku; postavili so ga pokojnemu (Ivanu Mandiču), ker je zapustil mnogo bogastva; in ta kamen stoji še danes v «Gaju».

Tudi naš bazoviški junaki imajo v «Gaju» svoj spomenik. Sicer je precej skromen, v obliki piramide in na vrhu je obdrt, kar naj bi pomenilo našino odločno življenje. Na kovinski plošči so zdelana imena Bidovca, Marušića, Miloša, Valencija in pa istrskega junaka Gortana. Spomenik so prvotno obdajali štirje stebrički, ki so bili povezani z verigo, o je sedaj tudi ta, kot Prešernov in Jenkov, «očičen» vsakršnega človeka in stoji precej samotni in zapuščen v gornjem delu «Gaja».

Pobudo za ta spomenik je dal Rojancan Drago Žerjal, že kot ustanovitelj «Italijanskega društva Zarjas» v Kranju, kjer so našli mnogi primorski izseljenci svoj novi dom, ter si ustvarili novo življenje. Prvotno je bil spomenik lesen, ter so ga postavili že 1. novembra 1930 samo z dovoljenjem župnika in brez vednosti oblasti, na prostoru, kjer so bili pokopani ruski emigranti. Že naslednje leto so postavili kamnitega; vanj so vstavili pergament s podpisom vseh, ki so s prostovoljnim delom pripravi pri postavitvi spomenika. Ploščati z imeni junakov pa so izdelali češki delavci, ki so delali v neki jugoslovski tovarni.

Postavitve spomenika bazoviškim junakom v Kranju je bila zelo lepa in plemenita zamisel, ker je ostal trajna priča trpljenja in trdih časov, ki smo jih preživljali Primorci v Italiji pod fašizmom.

V «Gaju» je tudi grob in spomenik našega Prešernovega hčerke Ernestine Jelovec, ki je umrla v Ljubljani leta 1917, ter so njene posmrtno ostanke prepeljali trideset let pozneje — leta 1947 — v Kranj, tako da sedaj počiva blizu svojega slavnega očeta.

«Prešernov gaj» je edinstveni kotiček morda na vsem Slovenskem, v katerem obiskovalci občuti nekaj tako skrivnostnega, kot bi se nahajal v kakem pralčinem svetlu. Mlade breze, ki tiho šumijo, teh nekaj zanimivih grobnostnih spomenikov in pa zavest, da so tu, na tem mestu, še pred nedavnim spali večni sen nešteti Kranjčani, človeka res globoko prevzame.

In z občutkom neizmerne zadovoljstva, da sem obiskal ta nadvoj zanimivi kraj, kjer sem se sestel s Prešernom in Jenkom, ter se poklonil bazoviškim žrtvam, sem zapustil «Prešernov gaj», ki mi bo ostal v lepem spominu.

URNIK VOŽENJ AVTOBUSOV OB PRAZNIKI NA MESTNIH IN OKOLIŠKIH PROGAH

Pojdi v priljubljen lokal z javnimi prevoznimi sredstvi

Proge ACEGAT

PROGA 1

ODHOD: Postajališče v Ul. Zorutti (Doda) - Ul. Ponziana - Sv. Jakob - Predor Sandrinelli - Trg Goldoni - Ul. Carducci - Postajališče Trg Libertà - ODHOD: Postajališče Trg Libertà - Ul. Carducci - Trg Goldoni - Predor Sandrinelli - Sv. Jakob - Ul. Ponziana - Postajališče Ul. Zorutti 29 (Doda).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ul. Doda 5.30 24.00
Glavna železniška post. 5.45 0.20
srednja gostota - 12 min.

PROGA 2

(Openski tramvaj Trst - Opčine)
ODHOD: Postajališče Opčine - Postajališče Trg Oberdan.
ODHOD: Postajališče Trg Oberdan - Postajališče Opčine.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Opčine 5.25 24.00
Trg Oberdan 5.45 0.40

OPOMBA: Od začetka vožnje do 7.08 ter od 20.10 do konca vožnje bodo na progi vozili avtobusi, ki bodo z Opčin vozili po progi št. 4.

PROGA 3

ODHOD: Postajališče na Konkodelu (Ul. Bellavista 30) - Drž. cesta št. 58 (Openska cesta) - Kamnolom Faccanoni - Ul. F. Severo - Postajališče Ul. Cicerone 7 (vlogaj Ul. Giustiniano).
ODHOD: Postajališče v Ul. Cicerone - Ul. F. Severo - Kamnolom Faccanoni - Drž. cesta 58 (Openska cesta) - Postajališče na Konkodelu (Ul. Bellavista št. 30).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Konkodel 7.30 23.20
Ul. Cicerone 7.00 23.00
srednja gostota - 1 ura

PROGA 4

ODHOD: Postajališče na Opčinah (Villa Carsia - Bar Istria) - Ul. Carsia - Remiza Opčine - Nova openska cesta (Drž. cesta 58) - Ul. F. Severo - Postajališče Trg Oberdan.
ODHOD: Postajališče na Trgu Oberdan - Ul. F. Severo - Nova openska cesta (Drž. cesta 58) - Državna cesta 202 - Ul. de Papaveri - Postajališče Opčine (Villa Carsia - Bar Istria).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Opčine (Villa Carsia) 5.20 21.20
Trg Oberdan 6.45 21.00
srednja gostota - 1 ura

PROGA 5

ODHOD: Postajališče Trg Perugino - Ul. Conti - Ul. Pascoli - Trg Ospedale - Trg Goldoni - Ul. Mazzini - Trg Dalmazia - Ul. Udine - Trg tra i Rivi - Postajališče Ul. Villan de Bachino (Rojan).
ODHOD: Postajališče v Ul. Villan de Bachino - Ul. Tor S. Piero - Ul. Udine - Ul. Ghega - Ul. Roma - Ul. Mazzini - Trg Goldoni - Trg Ospedale - Ul. Pascoli - Postajališče Trg Perugino.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Trg Perugino 6.00 23.40
Rojan 5.55 23.40
srednja gostota - 10 min.

SAP - Trst

TRST (Trg Barriera Vecchia)	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00
SV. ANA	10.10	11.10	12.10	13.10	14.10	15.10	16.10	17.10	18.10	19.10	20.10
DOMJO	10.14	11.14	12.14	13.14	14.14	15.14	16.14	17.14	18.14	19.14	20.14
KRIZIŠČE	10.16	11.16	12.16	13.16	14.16	15.16	16.16	17.16	18.16	19.16	20.16
BOLJUNEC	10.21	11.21	12.21	13.21	14.21	15.21	16.21	17.21	18.21	19.21	20.21
DOJUNA	10.26	11.26	12.26	13.26	14.26	15.26	16.26	17.26	18.26	19.26	20.26

DOJUNA	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	17.30	18.30	19.30	20.30
BOLJUNEC	10.35	11.35	12.35	13.35	14.35	15.35	16.35	17.35	18.35	19.35	20.35
KRIZIŠČE	10.40	11.40	12.40	13.40	14.40	15.40	16.40	17.40	18.40	19.40	20.40
DOMJO	10.42	11.42	12.42	13.42	14.42	15.42	16.42	17.42	18.42	19.42	20.42
SV. ANA	10.46	11.46	12.46	13.46	14.46	15.46	16.46	17.46	18.46	19.46	20.46
TRST (Trg Barriera Vecchia)	10.56	11.56	12.56	13.56	14.56	15.56	16.56	17.56	18.56	19.56	20.56

SAP - Trst

Postajališče Trg Libertà	7.05	8.10	9.15	10.20	11.25	12.30	13.35	14.40	15.45	16.50	17.55	19.00	20.05
TRST (Trg Barriera Vecchia)	7.10	8.15	9.20	10.25	11.30	12.35	13.40	14.45	15.50	16.55	18.00	19.05	20.10
OBČINSKI STADION	7.17	8.22	9.27	10.32	11.37	12.42	13.47	14.52	15.57	17.02	18.07	19.12	20.17
PODJEJE RADICI	7.20	8.25	9.30	10.35	11.40	12.45	13.50	14.55	16.00	17.05	18.10	19.15	20.20
AQUILINA	7.23	8.28	9.33	10.38	11.43	12.48	13.53	14.58	16.03	17.08	18.13	19.18	20.23
NASELJE	7.24	8.29	9.34	10.39	11.44	12.49	13.54	14.59	16.04	17.09	18.14	19.19	20.24
OREJ	7.25	8.30	9.35	10.40	11.45	12.50	13.55	15.00	16.05	17.10	18.15	19.20	20.25

ŠKOFIJE (mejni prehod)	7.30	8.40	9.40	10.40	11.40	12.40	13.40	14.40	15.40	16.40	17.40	18.40	19.40	20.40
OREJ	7.31	8.41	9.41	10.41	11.41	12.41	13.41	14.41	15.41	16.41	17.41	18.41	19.41	20.41
NASELJE	7.32	8.42	9.42	10.42	11.42	12.42	13.42	14.42	15.42	16.42	17.42	18.42	19.42	20.42
AQUILINA	7.35	8.45	9.45	10.45	11.45	12.45	13.45	14.45	15.45	16.45	17.45	18.45	19.45	20.45
PODJEJE RADICI	7.37	8.47	9.47	10.47	11.47	12.47	13.47	14.47	15.47	16.47	17.47	18.47	19.47	20.47
OBČINSKI STADION	7.45	8.55	9.55	10.55	11.55	12.55	13.55	14.55	15.55	16.55	17.55	18.55	19.55	20.55
TRST (Trg Barriera Vecchia)	7.50	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00

TRST (Ul. Beccaria št. 6)	7.00	7.45	8.35	9.15	10.00	10.45	11.35	12.15	12.45	13.15	13.45	14.15	14.45	15.15	15.45	16.15	16.45	17.15	17.45	18.15	18.45	19.15	19.45	20.15	21.00	22.45	—	
PROSEK	7.22	8.07	8.57	9.37	10.22	11.07	11.57	12.37	13.07	13.37	14.07	14.37	14.67	14.97	15.27	15.57	16.27	16.57	17.27	17.57	18.27	18.57	19.27	19.57	20.27	21.02	22.37	—
NASELJE S. NAZARIO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VEJNA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
NASELJE	7.24	8.09	8.59	9.39	10.24	11.09	11.59	12.39	13.09	13.39	14.09	14.39	14.69	14.99	15.29	15.59	16.29	16.59	17.29	17.59	18.29	18.59	19.29	19.59	20.29	21.04	22.39	—
SV. KRIŽ	7.29	8.14	9.04	9.44	10.29	11.14	12.04	12.44	13.14	13.44	14.14	14.44	14.74	15.04	15.34	15.64	15.94	16.24	16.54	17.24	17.54	18.24	18.54	19.24	19.54	20.29	21.04	—
NABREŽINA - Center	7.32	8.17	9.07	9.47	10.32	11.17	12.07	12.47	13.17	13.47	14.17	14.47	14.77	15.07	15.37	15.67	15.97	16.27	16.57	17.27	17.57	18.27	18.57	19.27	19.57	20.31	21.06	—
NABREŽINA - Sanatorij	7.35	8.20	9.10	9.50	10.35	11.20	12.10	12.50	13.20	13.50	14.20	14.50	15.20	15.50	15.80	16.10	16.40	16.70	17.00	17.30	17.60	17.90	18.20	18.50	19.20	19.50	20.25	—
ŠEMPOLAJ	7.40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

ŠEMPOLAJ	—	—	7.47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
NABREŽINA - Sanatorij	—	—	7.52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
NABREŽINA - Center	6.20	7.05	7.55	8.35	9.20	10.05	10.55	11.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SV. KRIZ	6.23	7.08	7.58	8.38	9.23	10.08	10.58	11.38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
NASELJE	6.28	7.13	8.03	8.43	9.28	10.13	11.03	11.43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VEJNA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
NASELJE S. NAZARIO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROSEK	6.30	7.15	8.05	8.45	9.30	10.15	11.05	11.45	12.15	12.45	13.15	13.45	13.75	14.05	14.35	14.65	14.95	15.25	15.55	15.85	16.15	16.45	16.75	17.05	17.35	17.65	17.95	18.25
TRST (Ul. Beccaria št. 6)	6.52	7.37	8.27	9.07	9.52	10.37	11.27	12.07	12.37	12.67	12.97	13.27	13.57	13.87	14.17	14.47	14.77	15.07	15.37	15.67	15.97	16.27	16.57	16.87	17.17	17.47	17.77	18.07

PROGA 6

ODHOD: Postajališče pri Sv. Ivanu (Trg Gioberti) - Bosket - Ul. Carducci - Trg Libertà - Miramarski dvored - Postajališče Barkovlje.
ODHOD: Postajališče v Barkovljah - Miramarski dvored - Trg Libertà - Ul. Carducci - Bosket - Postajališče Sv. Ivan (Trg Gioberti).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Sv. Ivan 5.25 23.58
Barkovlje 5.45 0.20
srednja gostota - 9 min.

PROGA 8

ODHOD: Postajališče Ul. Villan de Bachino (Rojan) - Ul. Montorsino - Rojanski trg - Trg Libertà - Korzo Cavour - Nabrežje - Ul. G. Cesare - Postajališče Campo Marzio.
ODHOD: Postajališče Campo Marzio - Ul. Economo - Nabrežje - Korzo Cavour - Trg Libertà - Rojanski trg - Trg tra i Rivi - Postajališče Ul. Villan de Bachino (Rojan).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Rojan 6.00 23.35
Campo Marzio 5.40 23.35
srednja gostota - 15 min.

PROGA 9

ODHOD: Postajališče Trg Gioberti (Sv. Ivan) - Bosket - Ul. Battisti - Ul. Carducci - Trg Goldoni - Ul. Mazzini - Nabrežje - Campo Marzio - Postajališče Campi Elisi.
ODHOD: Postajališče Campi Elisi - Campo Marzio - Nabrežje - Ul. Mazzini - Trg S. Giovanni - Ul. Battisti - Bosket - Postajališče Trg Gioberti (Sv. Ivan).

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Sv. Ivan 5.45 23.45
Campi Elisi 6.15 0.18
srednja gostota - 10 min.

PROGA 10

ODHOD: Postajališče Trg Valmaura - Ul. dell'Istria - Sv. Jakob - Predor Sandrinelli - Trg Goldoni - Ul. Mazzini - Nabrežje - Postajališče Ul. Mercato Vecchio.
ODHOD: Postajališče Ul. Mercato Vecchio - Nabrežje - Ul. Mazzini - Trg Goldoni - Predor Sandrinelli - Sv. Jakob - Ul. dell'Istria - Postajališče Trg Valmaura.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Trg Valmaura 5.30 23.40
Ul. Mercato Vecchio 5.50 24.00
srednja gostota - 8 min.

PROGA 11

ODHOD: Postajališče Ferdinando - Ul. Revoltella - Trg Santorio - Trg Goldoni - Ul. Mazzini - Nabrežje - Postajališče Ul. Mercato Vecchio.
ODHOD: Postajališče Ul. Mercato Vecchio - Nabrežje - Ul. Mazzini - Trg Goldoni - Trg Santorio - Trg Ospedale - Ul. Rossetti - Postajališče Ferdinando.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ferdinando 5.45 24.00
Ul. Mercato Vecchio 5.55 0.05
srednja gostota - 10 min.

PROGA 12

ODHOD: Postajališče S. Cilino - Ul. F. Severo - Ul. Ghega - Ul. Roma - Ul. Mazzini - Nabrežje - Tre Novembre - Postajališče Borzni trg - Korzo Italia - Trg Goldoni - Trg Barriera Vecchia - Drevoed D'Annunzio - Trg Foraggi - Drevoed Ippodromo - Postajališče Ul. Cumano.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ul. Cumano 5.40 23.50
Borzni trg 6.20 23.30
srednja gostota - 20 min.

PROGA 13

ODHOD: Postajališče S. Cilino - Ul. F. Severo - Ul. Ghega - Ul. Roma - Ul. Mazzini - Nabrežje - Tre Novembre - Postajališče Borzni trg - Korzo Italia - Trg Goldoni - Trg Barriera Vecchia - Drevoed D'Annunzio - Trg Foraggi - Drevoed Ippodromo - Postajališče Ul. Cumano.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ul. Cumano 5.40 23.50
Borzni trg 6.20 23.30
srednja gostota - 20 min.

PROGA 14

ODHOD: Postajališče S. Cilino - Ul. F. Severo - Ul. Ghega - Ul. Roma - Ul. Mazzini - Nabrežje - Tre Novembre - Postajališče Borzni trg - Korzo Italia - Trg Goldoni - Trg Barriera Vecchia - Drevoed D'Annunzio - Trg Foraggi - Drevoed Ippodromo - Postajališče Ul. Cumano.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ul. Cumano 5.40 23.50
Borzni trg 6.20 23.30
srednja gostota - 20 min.

PROGA 15

ODHOD: Postajališče S. Cilino - Ul. F. Severo - Ul. Ghega - Ul. Roma - Ul. Mazzini - Nabrežje - Tre Novembre - Postajališče Borzni trg - Korzo Italia - Trg Goldoni - Trg Barriera Vecchia - Drevoed D'Annunzio - Trg Foraggi - Drevoed Ippodromo - Postajališče Ul. Cumano.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Ul. Cumano 5.40 23.50
Borzni trg 6.20 23.30
srednja gostota - 20 min.

PROGA 12

ODHOD: Postajališče Naselje S. Pelagio - Ul. delle Cave - Ul. S. Cilino - Postajališče Trg Gioberti.
ODHOD: Postajališče Trg Gioberti - Ul. delle Cave - Ul. delle Cave - Postajališče Naselje S. Pelagio.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Trg Gioberti 8.35 10.23
Naselje S. Pelagio 11.35 13.23
srednja gostota - 15 min.

PROGA 14

ODHOD: Postajališče S. Pelagio - Ul. delle Cave - Ul. S. Cilino - Postajališče Trg Gioberti.
ODHOD: Postajališče Trg Gioberti - Ul. delle Cave - Ul. delle Cave - Postajališče S. Pelagio.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Trg Gioberti 8.35 10.23
Naselje S. Pelagio 11.35 13.23
srednja gostota - 15 min.

PROGA 15

ODHOD: Postajališče S. Pelagio - Ul. delle Cave - Ul. S. Cilino - Postajališče Trg Gioberti.
ODHOD: Postajališče Trg Gioberti - Ul. delle Cave - Ul. delle Cave - Postajališče S. Pelagio.

Prvi Zadnji odhodi odhodi
Trg Gioberti 8.35 10.23
Naselje S. Pelagio 11.35 13.23
srednja gostota - 15 min.

PROGA 16

ODHOD: Postajališče S. Cil

OB 30-LETNICI IZIDA PRVE ŠTEVILKE

Partizanski dnevnik - glasnik boja klicar narodne in kulturne zavesti

Od hudih in prelomnih zimskih dni konec leta 1943 pa do osvoboditve Trsta v maju 1945 je bil nepogrešljivi tovariš vsem našim zavednim primorskim ljudem

Mnogokrat pišemo o Partizanskem dnevniku, manj pa o tem, kaj je bil pravzaprav pital ta dnevnik. Je bil samo vojni bilten, ali je bil list, ki je segal v vsako družino osvobojenega ozemlja in ji prinašal vsakodnevne vesti?

Partizanski dnevnik je bil predvsem list, ki je vzbujal pri naših ljudeh odpor proti okupatorju in jim vlival pogum in voljo do zmage. O tem se boste najlaže sami prepričali z naslednjim izborom, ki smo ga pripravili iz prvih in zadnjih števil.

Štev. 3, 28. novembra 1943
PARTIZANI, K ZMAGI!

Balkana Nemci ne morejo poraziti. Njih pošljejo nadenj se toliko divizij, ki ves njihov odpor ostal brezuspešen, kajti Balkanci, zlasti pa Jugoslanci, smo preveč svobodoljubni, da bi uklonili hrbet pod nemškimi škornji. Pred kratkim je nemško vojsko poročilo objavilo, da je severnozhodno od Reke, kar je treba po slovensko razumeti, v Beli Krajini, bilo zaleten na desetisoče partizanov, zaplenjena velika količina materiala in orožja, med tem 50 topov in 350 strojin. Ta debela in gola laž pa je razkrita z dejstvom, da so partizani ponovno osvojili vso Belo Krajino in pregnali nemško - ustaški garnizon iz Črnomlja in Metlike. To je bilo na jugu Slovenije. Svobodoljubni in umorniški duh na skrajnem zapadu Slovenije pa ponovno razkrinka Goebelsove laži na ta način, da prežene nemške garnizije iz Tolmina in Kobari. Resnica je pač ta, da je Hitler postal na Slovence 5 divizij motorizirane pehote, pomešane s številnimi enotami Mongolov, Tatarov, italijanskih fašistov, ustašev, slovenskih belo- in plavogrdih, kar znaša številčno in materialno daleč večje vojaške sile, kakor pa jo predstavljala slovenska narodna osvobodilna vojska. Pred to silo so se partizani ponovno umaknili iz mest v vase, v gozdove, odkoder so začeli zopet preganjati nemške in italijanske garnizije, ki so jih Nemci nastanili po naših večjih krajih. Ta nemška ofenziva je udarila v prazno, nemška propaganda pa je naznanila svetu, da je uničila v Sloveniji vse »bandite«.

Partizani »Triglavske divizije« danes tudi sami lahko vidijo, kako znajo Nemci »unicati« bandite. Vsi naši bataljoni so v glavnem ostali celi, živci, kolikor jih je pač bilo, so večinoma take, kjer so se posamezni tovariši skušali skrivati na lastno roko misleč, da se bodo sami znali najbolj zaščititi pred nemškimi nasilnostmi. Izkazalo pa se je, da je vsakdo najbolj varen svojega življenja v čim večji skupnosti in v čim bolj organizirani ter disciplinirani enoti. Prav tako, kakor po vseh ostalih Slovanij, tako je nemška ofenziva tudi na sektorju »Triglavske divizije« zadelo v prazno. S spretnim manevrom divizijske komande so ostale cele vse brigade in bataljoni, ki bodo sedaj zavzemali zopet položaje in ki bodo jutri in vseh naslednjih dni zopet začeli preganjati sovražnike iz sovražnih garnizonov.

Mnogo ofenziv so napravili nekoč Italijani, pa so vendar propadli in ista usoda čaka tudi Nemce, kljub temu, da skušajo razbiti uporno moč slovenskega naroda.

Take ofenzive, kakor po Sloveniji, pripravljajo Nemci in njihovi izdajalski podporniki danes tudi po ostalem teritoriju Jugoslavije. Zlasti se zbirajo večji kontingenti nemške vojske v Sarajevu, Mostarju, Banju Luki in Splitu. Vendar z zavajanjem zremo slovenski partizani na svoje južne brate, da bodo odbili nemške napade.

Ena izmed nalog Partizanskega dnevnika je bila tudi vzbujanje narodne zavesti. Najprej fašisti in nato se Nemci so popolnoma popteli vse, kar je bilo slovenskega, med tem je bilo tudi naše leposlovje. Zato, in pa tudi zaradi pomena, ki ga ima Ivan Cankar za razvoj slovenske družbe, so se ga v uredništvu Partizanskega dnevnika spomnili ob obletnici njegove smrti.

Štev. 15, 11. decembra 1943
OB 25. OBLETNICI CANKARJEVE SMRTI

Danes, 11. decembra poteka 25 let, odkar je umrl največji slovenski pisatelj Ivan Cankar. Nihče izmed slovenskih mož ni bil v prvih dvestih letih tega stoletja tako tesno povezan s svojim narodom, kakor on. Čas, v katerem je živel, je bil za slovensko ljudstvo mračen in obupen. V tej temi je Ivan Cankar moglo vnašati luč, tako da je bilo nešteto ljudi, ki jih je ta svetloba zbudila v oči. Bil je glasnik malih in bežnih, katerim je bila potreba izvajati svobodo življenja, glasnik hlapcev in dekel, proletarcev in potepuhov ter vodnik vseh mladih, ki so hrepeneli po lepoti, svobodi in življenju. Najostreje je obojal in kritiziral razmere in ljudi, ki so dušili razvoj našega naroda. Bil je poniznost in skromnost ter kliceplaznje našega izobraženstva, ki je stalo v službi tedanje avstrijske družbe ter se istosčasno širokovalno in pravičnostjo. Ob opazovanju vsakdanjega prilik je šel kot mlad dečko spoznal, da nam je tuja država mačeha in domača gospoda njeni verni slugi. To spoznanje je šlo tako daleč, da je prvi med našimi ljudmi tedanje dobe videl, da se mora ljudstvo samo boriti in samo osvojiti svojo svobodo in oblast nad lastnim življenjem. Ko je videl, kakšne prilike vladajo med našim ljudstvom in spoznal bedo delovnega ljudstva, je postal socialist in se je za nekaj časa celo posvetil delavski politični borbi. V času prve svetovne vojne ga zaradi ostrega nasprotovanja proti Avstriji celo zaprli in vrnili v vojaško kletko. Po končani vojni pa je, prav tako strahomlen kot se je rodil in v vse življenje bil, tudi umrl.

Partizanski dnevnik je imel tudi to pomembno nalogo, da je obveščal prebivalce o potrebah borcev. Revščina je bila povsod, ko pa je bilo treba prisikati na pomoč partizanom, so bili vsi pripravljeni.

Štev. 21, 17. decembra 1943
SLOVENC - SLOVENKE!

Blizu se zima. Doprimesite svoj delez v naši osvobodilni borbi s tem, da darujete našim borcem zimsko oblečilo, toplo spodnje perilo, volnene nogavice, puloverje, rokavice...

SLOVENSKA MLADINA!

Zbiraj za zimsko pomoč naši vojski! Slovenska dekleta, predite in plette za naše postrvovne borce! Vsaka hiša, vsaka vas naj zbira in pošilja terenskim oddelkom, ali pa naravnost našim enotam.

Vse za zimsko pomoč naši vojski!

Smrt fašizmu - Svoboda narodu!

V Partizanskem dnevniku je bilo seveda največ vojnih poročil. Večina izmed teh je seveda govorila o uspehih partizanskih enot, tako v Sloveniji, kot drugod po Jugoslaviji.

Štev. 25, 21. decembra 1943
PARTIZANSKA PROTIOFENZIVA

Nemška ofenziva v Jugoslaviji, ki traja skoraj že mesec dni, se je že mnogo zmanjšala na svoji sili. Na nekaterih krajih so naše čete že prešle v protiofenzivo. Današnje poročilo vrhovnega štaba NOV in POJ govori, da so hrvaške čete osvobodile ves Kordun in zavzele mesto Vojnić. Boji se vršijo tudi okrog Zagreba. Po poročilih madžarske telegrafске agencije so zavezniški zopet bombardirali Sofijo. To je četrty zračni napad na glavno mesto Bolgarije. Pomoč, ki jo zavezniški pošiljajo preko Jadranskega morja, je vsak dan izdatenja. Pošiljke so sestavljene po večini iz lahkega orožja, municije in zdravniških potrebščin.

Mnogo je bilo v Partizanskem dnevniku tudi poročil z drugih bojišč. Prav tako pa so sledili dogajanja v drugih državah. To je bilo seveda zelo težavno delo, kajti virov informacij ni bilo, če izvenemotno tudi radijske postaje. Edino to so nudile urednikom Partizanskega dnevnika verodostojne podatke o dogodkih drugod po Evropi.

Izbrali smo vrsto kratkih vesti, ki so se nam zdele zanimive.

Štev. 22, 18. decembra 1943
Zavezniški bombniki tipa »Liberator« so včeraj izvršili uspešen bombni napad na Padovo, važno železniško križišče v Severni Italiji in na most in predor pri železniški postaji Doga v Karniji na progi Višim - Trbiž.

Včeraj so zavezniški težki bombniki spet napadli Berlin. Vrženih je bilo preko 2000 ton bomb. Močnaja je bila protiletalska obramba. Ta napad je bil eden izmed najhujših do sedaj. Telefonske zveze med Berlinom in Švedsko so bile za nekaj ur pretrgane, v mestu pa so se mešali veliki požari.

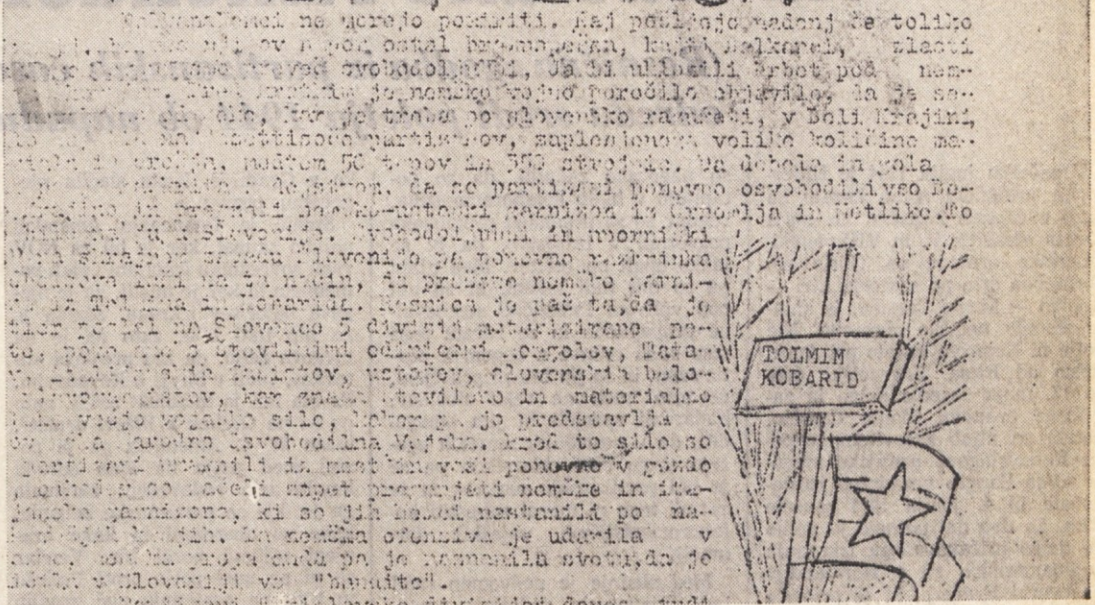
Iz Moskve poročajo o novi zmagi sovjetske težke industrije. V Magnitogorsku, velikem industrijskem središču, ki leži za Urali, je bila v litarnah dovršena nova velika topilna peč, ki je največja na svetu. Ta peč je šesta. Dvoršena je bila mnogo pred določenim časom. S tem se bo za mnogo povečala proizvodnja sovjetske težke industrije.

V Ameriki je bilo osnovano »Društvo za pomoč Jugoslaviji«, čigar predsednika je gospod Petriceva, ki je mati starih sinov, ki so vsi člani odbora. Družina Petriceva, ki je jugoslovanskega rodu, ima v Ameriki velike ladjedelnice in je znana po svoji dobroti.

Tako je torej pisal Partizanski dnevnik. Njegove vesti so bile iz dneva v dan boljše, vse do prvomajške številke leta 1945, ki jo delno ponatiskujemo. Po tej številki je izšel še nekajkrat, nato pa je prepuštil delo nasledniku, Primorskemu dnevniku, ki je prejel zahtevno nalogo, da nudi primorskemu ljudstvu vsakodnevne vesti iz domačih krajev in iz drugih dežel in da je — kot Partizanski dnevnik v vojni — v miru glasnik njegovega boja za narodnostne pravice.

Izbral BOJAN BREZIGAR

PARTIZANI, K ZMAGI! 23. 28. nov 43

List iz tretje številke Partizanskega dnevnika 28. novembra 1943

Junaške čete Jugoslovanske Armade so vhorakale v Trst

Beograd 30. aprila: Iredno vojno poročilo Generalštaba Jugoslovanske Armade. Po težkih borbah s močnimi sovražnimi silami so naše čete preble silno izrjene sovražne položaje in predrele v mesto Trst, kjer naše pehote in tankovske enote vodijo ogrožene polnične borbe.

V trenutku, ko se na vseh bojnih odpravih usodni dogodki, se je slava Jugoslovanske Armade zopet proslavila in dokazala vsem svetu, da more izpolniti tudi najtežje naloge. Zaman so nemški in italijanski fašisti pošiljali močne sile, da bi zadrali celnost naš h čet za osvoboditev naših bratov v Trstu, Slovenskem Primorju, Istri in Goric. Nobena sila ne bo mogla preprečiti osvoboditve bratov, ki so dolga leta ječali pod tujim jarmom.

Breda naših čet na ulicah Trsta ob sodelovanju prebivalstva je veliki volkovi in politični dogodek. Naša Armada izpolnjuje davne želje bratov v Trstu, Primorju, Istri in Goric in davne želje vseh narodov Jugoslavije, ki so z največjim navdušenjem pozdravili vohod naših čet v Trst.

Proglas
narodom demokratične federalivne Jugoslavije
za 1. maj
Vse za fronto - vse za zmago!

Zadnja številka Partizanskega dnevnika, ki je se izšla v partizanski tiskarni. Naslednja je bila tiskana že v osvobojenem Trstu

GLASLO »SLOVANSKIH ČET« V SESTAVU AMERIŠKE VOJSKE NA KORZIKI

«Naša zvezda» - vodnik po poti Sardincev

Ob izidu knjige »Po poteh sardincev«, ki sta jo v spomin na vse padle in umrle Primorce, Istrane ter Dalmatince na Sardiniji, Korziki in južni Franciji napisala Srečko Vilhar in Albert Klun

Pričujoči sestavek je odlomek iz obširne knjige z naslovom »Po poteh sardincev«, ki sta jo napisala Srečko Vilhar in Albert Klun. Knjiga je izšla pri založbi Partizanskega dnevnika v Ljubljani v sodelovanju z Osrednjim odborom prekomorskih brigad. Natisnila jo je tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru, opremo pa je po zamisli Hilarija Frančiškina izdelal grafik Roman Antolin. Delo »Po poteh sardincev« je razdeljeno na naslednja štiri poglavja: Preganstvo in politične spletke, Naša zvezda, Dokumenti o političnem boju iz Pripadniki »slovanskih čet«. Pri pisanju knjige sta avtorja uporabila predvsem arhivsko gradivo, ki se nahaja v jugoslovanskih in tujih arhivih ter pri posameznikih. Poleg virov sta se v obilni meri posluževala ustnih pričevanj mnogih še živih »sardincev«. Knjiga, ki je pred nami, je še en dragocen prispevek obeh avtorjev Vilharja in Kluna k celovitemu orisu trpljenja in boja Primorcev in Istranov pred drugo svetovno vojno in med njo ter njihovo odločno voljo, da se priključijo k matični državi. Tudi odlomek ozkroma uvod k poglavju »Naša zvezda« je živo pričevanje te volje. Prav je, da si ga prebere zlasti mladina in da prebere tudi knjigo v celoti, da bo spoznala, kaj vse so morali naši ljudje pretrpeti v tej vojni in kako jasnim odločitvam jih je vodila zdrava narodna in napredna zavest.

Med fašistično strahovlado je pomenila za primorske Slovence in Hrvatse pisana beseda v materinem jeziku več kot vsakdanji kruh. Krepla je upe na odrešitev. Fašisti so se divje zaganjali vanjo. Tisoči Primorcev in Istranov, pa so vojno pregnali na Sardinijo, ki so jih fašisti med drugo svetovno vojno pregnali na Sardinijo, pa so bili pisane besede v materinem jeziku popolnoma oropani. Beseda Osvobodilne fronte slovenskega naroda pa si je našla pot v sardinskio kletko. Ko so fašisti po naključju odkrili drobec takšnega tiska, so leta 1942 priredili v Rimu pravi monstre proces. Primorcev, ki so jih prignali iz sardinskih zaporov v italijansko prestolnico, so prisodili kazni, kakršne se dajejo največjim zločincem. Na ta način so hoteli pre-

plašiti zlasti vse Primorce in Istrane, ki so jih bili pregnali na Sardinijo. Niso imeli uspehov. Kmalu pa je Primorcev in Istranov na malarinčnem otoku zadelo še novo zlo. Takrat je vladal maršal Badoglio. Jedli so travo, da bi si rešili življenje! Vera v skrajno lepo prihodnost pa se je pri Primorcih in Istranah na Sardiniji kljub temu krepla. Naj v tej zvezi ponovimo opito tega stanja izpod peresa akademskega slikarja Rafaela Nemca: »V tistem kritičnem času, ko je zamrla vsaka vest iz domačih krajev in so naši ljudje strgani in bosi daleč naokrog iskali hrane, da bi ohranili svoja življenja, se je naša politična in kulturna dejavnost še bolj okrepila. Popolno osamljenost in odtrgano od vsega civilizirane sveta smo polnili z našo slovensko in hrvaško pesmijo. Vse bolj so prihajale na dan misli in pesmi naših velikih mož. Nekateri so iz svoje osebnosti, skrite garde, potegnili žepne izjave pesmi in proze iz naše književnosti. Bolj pismeni so začeli tudi sami sestavljati pesmi in prozo. In tudi zaradi tega je postajala naša četa, v kateri je bilo dve tretjini Primorcev in ena tretjina Istranov, iz dneva v dan bolj homogen in kompaktna.«

Bolj ali manj podoben je bil položaj tudi v vseh drugih četah. Do velikih sprememb pa je prišlo, ko so Amerikanci okrog 6000 pripadnikov posebnih delovnih (kazenskih) čet prenesli na Sardinijo na Korziko. Tu sta teptani in zaničevani slovenski in hrvaški jezik močno zazvela. Po vsem otoku so zasloveli pevski zbori Primorcev in Istranov. Kaj kmalu se je začela pri Primorcih in Istranah oglašati želja, da bi imeli tudi svoje glasilo. Pisalo naj bi o vsem, kar jim je bilo najbolj pri srcu. Zaradi trdega dnevnega dela in splošne napetosti ob pričakanju velikih dogodkov pa so morali svoje lepe načrte odložiti na jesen 1944. Ko so imeli za seboj zavezniško izkrcanje v južni Franciji in se je pot v tej smeri odprla tudi zanje, je naletel na izdajanje glasila »slovanskih čet« hivanje dozorel. Glavni delež pri prebijanju ledu sta imela Rafael Nemec iz Vrtojbe in Zoro Škrk iz Gorice. Za izdajanje revije si je

bilo treba izvajati dovoljenje pri poveljstvu polka. Ni šlo gladko, saj so se v tistem času odnosi med novo Jugoslavijo in zavezniškimi oblastmi poslabšali. Vmes je bilo vprašanje Primorcev in Istre. Dovoljenje za revijo pa je vendarle prišlo. Pogoj se je glasil: omejen obseg, cenzura, revija pa mora še posebej skrbeti za popularizacijo angleškega jezika. Boljše tako kot nič! Na predlog Pavla Gorkiča iz Vrtojbe je revija dobila ime Naša zvezda. Prava sreča, da so na poveljstvu polka doleteli za cenzuro poročnik Filipa Separovića, polkovnega kaplana (Primorci in Istrani so dejansko sestavljali polk), državljana ZDA, ki je z naklonenostjo gledal na narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov. Nicesar ni spreminjal. Kar so napisali sodelavci Naše zvezde, to je tudi ostalo. Separović se ni nikdar obregel ob to, da je Naša zvezda na moč popularizirala hrabrost jugoslovanskih partizanov.

V prvi številki Naše Zvezde z dne 2. novembra 1944 najdemo naslednje obvestilo: »Naša zvezda bo izhajala vsakih 14 dni, in sicer

v obsegu 24 strani! Vsakdo lahko postane dopisnik našega polmesenice, ki bo najraje priobčeval poučne članke v prozi. Dopise pošiljajte najhitrejšim potom na naslov: Naša zvezda — 1229 th Slav Company, A.P.O. 386, U.S. Army. Uredništvo revije je prevzel Zorko Škrk, za opremo in ilustracije pa je skrbel Rafael Nemec.

Revija si je želela pridobiti kar največ dobrih sodelavcev, kar na ni bilo lahko, saj je večina Primorcev in Istranov, ki jih je vojna pripeljala na Korziko, imela le italijanski šole. Med njimi ni bilo nikogar, ki bi popolnoma obvladal slovenski knjižni jezik. V tretji številki Naše zvezde z dne 6. januarja 1945 beremo v tej zvezi: »Kdor ima namen svoje spise priobčiti, naj se ne boji slovnih napak, ker se pač dobro ve, da malokdo med nami dobro obvlada svoj jezik (...se uredni ne!) in pisavo, ker bo itak vsak dopis pregledan, preden bo priobčen. Svoje spise prinesite v našo pisarno, da se čimprej pošljejo Naši zvezdi.«

Glasilo »slovanskih čet« si je postavilo predvsem naslednje važne naloge: da vzbija tiseče Primorcev in Istranov v duhu programa slovenske Osvobodilne fronte, jih spodbuja k pisanju v slovenskem in hrvaškem jeziku in navdušuje za razne oblike prosvetne dejavnosti. Še posebej pa je Naša zvezda krepila vero v zmago jugoslovanskih narodov in vero, da se bosta po izgonu okupatorja Primorska in Istrra za vedno združili z matično domovino.

Revija Naša zvezda se je morala spopadati z nemalimi težavami. Nihče ni imel pri rokah konkretnih podatkov o narodnoosvobodilnem boju jugoslovanskih narodov. Partizanski tisk si je utrl pot na Korziko šele februarja 1945. Sodelavci, ki so želeli pisati o narodnoosvobodilnem boju so morali iskati podatke v tujem tisku. V prvih dveh številkah ima

Naša zvezda daljšo razpravo z naslovom Resnica o Jugoslaviji, ki je deloma prevod in deloma povzetek razprave, ki jo je prinesel francoski list »Le Courrier Republicain« 25. septembra 1944. Četrta številka Naše zvezde (6. januarja 1945) ima obešen članek z naslovom »Partizani Jugoslavije skupaj s Titovo silo (narisal Rafael Nemec)«. Stavljen je bil na osnovi podatkov, ki sta jih objavila Yank in The Observer. Položaj pa se je izboljšal po zaslugi poročnika Filipa Separovića, ki je obiskal misijo NOVJ v Bariju in prinesel od tam na Korziko večjo količino partizanskega tiska. Prav zato pa je bila šesta številka Naše zvezde (9. marca 1945) ena izmed najbolj bogatih. Imela je kar 46 strani. V njej zasledimo dva članka iz časopisa Naša vojska in še članek iz Slovenskega poročevalca.

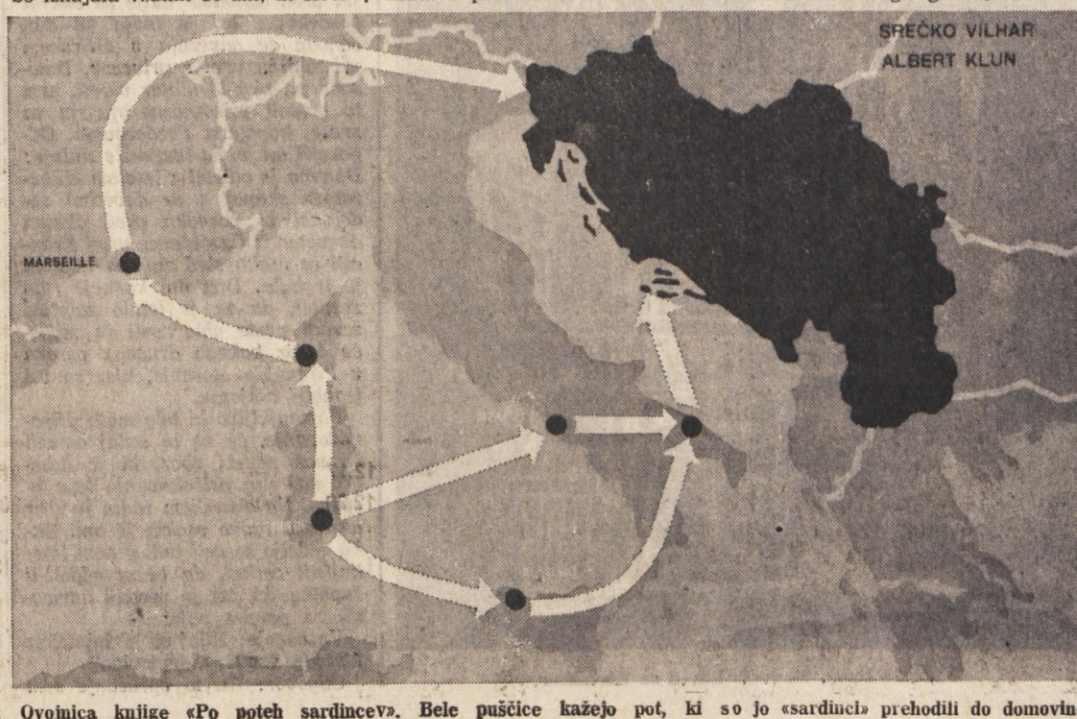
Jeseni 1944 se je položaj za Primorce in Istrane na Korziki občutno poslabšal. Našim ljudem je bilo kmalu na dani, da je to povezano z novo Jugoslavijo in v vprašanjem Primorske, Trsta in Istre. V tej zvezi je Naša zvezda (30. novembra 1944) ponatisnila članek z naslovom O bodočih mejah Jugoslavije, ki ga je napisal francoski novinar Romain Tisserier in 10. novembra 1944 objavil v listu Paris. Ostro je kritiziral tisto mesto v članku, kjer Tisserier pravi, da morata Trst in Gorica pripadati Italiji. Poslej je bil v vsaki številki Naše zvezde govor o tem, kako bi morale potekati pravne meje med Jugoslavijo in Italijo. To pa je bila dolga prava za poznejši preloščil »slovanskih čet«. Po preloščitvi s Korzike v južno Francijo, ki so Primorci in Istrani najodločneje bojevali predvsem za to, da bi se njihova ožja domovina združila z novo Jugoslavijo in pa zato, da bi se čimprej vrnili domov in na ruševinah starega gradili novo. To

sta bila dva cilja, za katere se je Naša zvezda dosledno in vztrajno prizadevala v vseh desetih mesecih obstoja.

Značilno za Našo zvezdo je bilo nadalje, da je od vsega začetka objavljala tudi sestavke v hrvaškem jeziku. Na ta način je krepila bratsko sodelovanje med primorskimi Slovenci in istrskimi Hrvati.

Glasilo »slovanskih čet« je upoštevalo idejno raven Primorcev in Istranov na Korziki, njihove navede in želje. Zanje je skrbelo na prav takšen način, kot so se razna glasila Osvobodilne fronte do vseh posvečala množicam slovenskega ljudstva. Da bi bili Primorci in Istrani na Korziki čim bolj obveščeni o položaju na frontah, je začelo uredništvo Naše zvezde izdajati tudi Vojnega poročevalca. Resno se je pripravljalo, da bi po vzoru Goriske matice in goriske Mohorjeve družbe izdalo tudi tiskani kolektor. Do uresničenja tega načrta pa ni prišlo, ker so začeli Amerikanci »slovanske čete« postopoma premešati v južno Francijo. Naša zvezda je na Korziki skrbela kar za dve generaciji. Tisti, ki jih je na Primorskem fašistična policija s silo odganjala z domov in pošiljala v posebne bataljone, so bili starejši ali pa zelo mladi ljudje. Skoraj vsi so se nameravali pridružiti partizanom. Fašisti pa so hoteli to preprečiti. Naša zvezda je našla primorno besedo za starejši in za mlajše. Upoštevala je tudi verska čustva in verske običaje. S svojo preudarno besedo je veliko pripomogla k enotnosti Primorcev in Istranov na Korziki in v južni Franciji. Najbolj aktivni sodelavci Naše zvezde so bili hkrati tudi politični aktivisti. Revija je imela nad 50 stalnih sodelavcev, toda najbolj so se izkazali: Zorko Škrk, Rafael Nemec, Pavle Gorkič, Leopold Slavec, Stane Dolenc, Marjan Dolgan, Valdo Taljat, Jozef Doljak, Vladimir Pahor, Mirko Tozon, Maks Josip, od Hrvatov pa zlasti Josip Kalcic (8. januarja 1945 je bil na Korziki za hrabro ubit!) in Antun Lekić. Pod svojimi sestavki so se skoraj vsi podpisovali s polnimi imeni, le nekateri redki (n. pr. Stane Dolenc - Poskakin, Rafael Nemec - Rano, in Vladimir Klancar - Pahor) so uporabljali tudi osevdomim.

Naša zvezda se je na Korziki kljub osamljenosti lepo znašla. S svojo preudarno in pogumno besedo si je pridobila splošno zaupanje. Veliko je prispevala k temu, da je bila za Primorce in Istrane tujina manj grenka, kot bi sicer bila; veliko, da v boju za svoje pravice niso nikdar konili, in ne malo tudi k temu, da so se Primorci in Istrani, ki so jih Amerikanci s Korzike preselili v Sardinijo, na Korziki vrnili domov združeni in enotni. Prav »sardinci« so se v povojnih letih marsikje še posebno izkazali kot dosledni graditelji lepše prihodnosti. Naša zvezda je ogledalo »sardincev« na njihovi dolgi poti od pregnanstva na Sardiniji in od Korzike ter južne Francije do doma.

Ovojnica knjige »Po poteh sardincev«. Bele puščice kažejo pot, ki so jo »sardinci« prehodili do domovine

Kurir Jožko se spominja

Že v II. brigadi sem opravljal delo kurirja, ko smo vzdrževali zveze na Primorskem in tudi v Belo krajino. Prehodil sem vse poti od Gorice pa do Črnomlja z velikim električnim strojem na hrbtu. Ko sem prišel do cilja sem imel hrbet in noge vse krvave. Tudi veliko naših višjih predstojnikov sem spremljal čez nevarne poti in kraje.

Pa je prišel ukaz, da mora posati ob enega borca vsaka četa na štab brigade. Izbran sem bil prav jaz. Tako smo začeli graditi tiskarno Doberdob. Graditev je bila zelo mukna. Toda veliko zaodosežanje nam je prinesla, ko je bila zgrajena.

Naj samo povem, kako smo šli po dinam za našo električno centralo. Tovarš Poldi in jaz sva se odpravila v Dolenjo Trebušo, kjer sva prosila nekoga kmetja naj nam posodi vozček in osla do mlina v Bači.

Odvrnili nam je, da osel ni za vprego ker je zelo divji. Toda midva sva hotela poskusiti in res: vozili smo se tako hitro, da niti avto v tistih časih ne bi prišel prej! Tako smo prišli pri centralo šteklinski in razne naprave za tiskarski stroj, ki ga od tedaj nismo več poganjali na nogo, am-

pak je delal na elektriko.

Določili so me spet za kurirja tiskarne in imel sem vedno stik z zunanjim svetom. V primerih, ko je bilo treba založiti shrambo z živili ali pa tiskarno s papirjem, takrat smo šli v večji skupini, drugače pa sem bil vedno sam.

V snežnih nevihtah po tistih tistemih gozdovih so mi večkrat prišle solze v oči zaradi velikega mraza in nisem vedel ali bom prišel do cilja ali ne. Toda vedno mi je uspelo najti izhod iz začaranega kroga in lahko opraviti. Tudi v velikih ofenzivah, ko se mi je pripetilo, da sem na stezi dohitel kolono Nemcev. Če bi se takrat ustrašil, bi bilo po meni. Pogumno pa sem se jim priključil kot zadnji vojak v koloni. Na mojem križišču pa sem smuknil na desno in na moj sestanek.

Nekada dne zgodaj zjutraj se je pojavil naš vodja in sklical »bor v jedilnici tiskarne. Nismo vedeli, kaj se pripravlja. V roki je imel list in začel brati, da odklije za hrabrost pravi mene. Pripel mi je na prvi odklijevanje. To je bil veliki trenutek in ne samo zame, temveč tudi za druge, ki so se veselili skupaj z menoj. Videli sem, da se je več kot enemu orosilo oko. Te-

ga morda sedaj ni mogoče razumeti, toda takrat smo bili vsi skupaj kot ena velika družina.

V tem času sem moral iti tudi iz tiskarne na glavni štab za tisk. Vzdrževal sem zvezo med glavnim štabom in javkami na eni strani in tiskarnami na drugi.

Neko jutro, ko sem imel prvo javko na Mrzli Rupi, sem hodil ob bregu reke Trebušice in prisluškoval grmenju, ki se je oglašalo v doljini. Ko sem se približeval vrhu, sem vedno bolj razločno slišal topovske strele. Pohitel sem do javke, ker sem bil nestrpen da bi zvedel več, kaj se dogaja na drugi strani. In res, moji tovariši z druge strani hriba so prinesli veliko novico, da IV. armada uničuje sovražnike do postojanke do postojanke in se pomika brez oddiha proti Trstu.

IX. korpus in naše brigade so se pomaknile v Vipavsko dolino in na Kras.

Takoj smo razdelili vsak svojo pošto in jo urno mahali vsak v svoj štab. V najkrajšem času so bile tiskarne in vse ustanove obveščene o tej veliki novici. In se to naj povem, kaj pomeni biti kurir: tov. Jakec in jaz sva »u dila« kar se proti Gorici, ostali pa so šli s tovarnjaki.

Financar Luciano Amendola v partizanski deževni noči

(Resnična zgodba iz partizanskih časov, ki se je pripetila borcem Istrskega odreda sredi poletja 1944 ob napadu na fašistično postojanko v Gradišču)

V začetku junija 1944 je Hitlerjem armadam slabo kazalo na vseh evropskih bojiščih. 11. maja začeta ofenziva V. in VIII. anglo-ameriške armade na Gustavovo obrambno črto na sektorju Liri — Ropido — Monte Cassino, je kmalu zlomila nemško obrambo. Nič bolj ne Nemcem kazalo pri Anziu južno od Rima. Zavezniki čete so 17. maja zasedle dolgo in zagrizeno branjen Monte Cassino, potem pa kljub krčevitemu odporu Kesselringove armijske skupine «Von Zange» nezadržno napredovali. 4. junija 1944 zasedle Rim. Le dva dni pozneje je prišlo do dolgo pričakanega izkrcanja angloameriških sil v Normandijo v severni Franciji, ki je prineslo odločen preobrat v končnem obzračju s Hitlerjevo Nemčijo. 22. junija, točno na 3. obletnico Hitlerjevega napada na SZ, je začela tudi Rdeča armada obsežno ofenzivo na beloruski fronti in do konca junija razbila centralno nemško armadno skupino ter dosegla bregove Visle. Medtem pa tudi stalno napredovala v Ukrajini in Rumuniji. Nemci so izgubili do konca junija samo na beloruski fronti 25 divizij. Maja in junija pa se je nadaljevala ofenziva zaveznikov letalstva proti nemškim tovarnam za proizvodnjo goriva.

Pomladi 1944 se je pod vplivom NOB jugoslovanskih narodov in ob njihovi neposredni podpori hitro širilo in krepilo tudi partizansko gibanje v srednji, zlasti pa v severni Italiji, kjer se je po oceni Roberta Battaglie povečalo število partizanov od marca do junija 1944 od približno 20.000 do 30.000 na 80.000. Kljub težavam se je krepilo tudi sodelovanje italijanskih partizanov s slovenskimi, zlasti na območju IX. korpusa NOV — v Brdih, na Krasu, v Furlaniji, Istri idr.

Medtem se je hitro zaostroval in širil tudi osvobodilni boj na Primorskem in v samem Trstu, kjer so zavezniki letala po podatkih partizanskih obveščevalcev v noči na 10. junij uničila v tržaškem predmestju Zavrje rafinerijo nafte Aquila, v kateri so dnevno predelali okoli 30 cistern surove romunske nafte. Tedaj so bile poškodovane tudi mnoge druge tovare, ki so delale za nemško vojsko, kot n. pr. tovarna olja Gaslini, strojna tovarna pri Sv. Andreju, železovarna, ladjedelnice Sv. Marka in nekateri vojaški objekti. Na Primorskem in v Istri so se razmere za nacistično vojsko navzlic krutemu teroru, ki so ga nacisti sprostili pod Globokotnim vodstvom v svojih ofenzivah od 27. aprila do 6. maja, od 6. maja do 13. maja in 13. maja 1944 proti prebivalstvu s pokoli 330 ljudi v Lipi in Brkinih, ter 747 v Istri in Čičariji, vendarle stalno slabšale. Udarina moč partizanskih enot, ki so operirale na južnem Primorskem, zlasti hrvaških istrskih, slovenskega Istrskega odreda in V. bataljona VDV se je stalno krepila. Akcije njihovih borcev so segale v bližino Trsta in v samo mesto. Tako je zaseda 1. bataljona 26. maja 1944 pobila na Kozinskem vrhu nacističnega zločinca Christiana Wirtha, komandanta uničevalnega taborišča Rižarne pri Sv. Soboti; 27. maja je skupina borcev 1. bataljona uničila električno razdelilno postajo pri Orehu ob cesti Skofije — Trst. 6. junija sta borca 1. bataljona Rudi Požur in Rudi Mahnič napadla v tržaškem Bosketu domobranska podoficirja, ubila «stražmojstra» Bonifera Bonifacija in ranila nekoga drugega podoficirja. Isti dan je od 11.30 do 12. ure 1. bataljon uničil nemški patrole in oklepni vlak pri Prešnici na progi Divača — Pulj. Padlo je 30 Nemcev in fašistov, Proga Kozina — Trst ni več obratovala od 20. aprila, proga Divača — Pulj pa je bila nepretrgano izločena iz prometa od 19. maja do 19. junija 1944. Nemci so na območju južne Primorske posebno skrbno varovali cesto Reka — Trst, po kateri so oskrbovali svoje enote v Dalmaciji: B kvarnerskem zalivu ter jih od tam prevažali v Italijo ter nadomestili z drugimi. Ker so partizanske enote stalno napadale nemške transporte, Nemcem pa je primanjlovalo lastnih sil, so cesto zavarovali z italijanskimi karabinjerji, fašisti in financarji. Med njimi so bili financarji najštevilnejše zastopani. Od konca decembra 1943 do začetka aprila 1944 so vzpostavili pod vodstvom zagrizenih fašističnih oficijev postojanko na Kozini 60-60 mož pri Materiji 60-120 mož, v Gradišču v Vovkovski hiši 30 mož, v Obrovu v Cestarški hiši 25-30 mož, v Podgradu 60-70 mož, Račičah, na Starodu in dalje ob cesti proti Reki. Naloga teh dobro utrjenih in odlično oboroženih odredov, ki pa so bili po bojni moralni dokaj slabi, je bila varovati cesto, to je preprečevati prehode partizanskih enot, iz dobro utrjenih opazovalnic ob cesti in postojank onemogočati partizanske napade na nemške enote in prevozna sredstva, hkrati pa obveščati Nemce o smereh gibanja partizanov. Svojo hlapčevsko vlogo so zvesto opravljali, razen tega pa terorizirali prebivalstvo, ropali po vaseh živila in hodili skupaj z Nemci na lov za partizani in aktivisti po brkinskih vaseh in v Čičarijo.

Z zavezniki izkrcanjem v Franciji in porazi nemških čet v Italiji, bombardiranjem Trsta in pogostimi partizanskimi napadi na financarske izvidnice, patrulje in tudi postojanke je prišlo do moralne in politične krize v financarskih odredih. Posamezni financarji so začeli razmišljati, kako bi zapustili potaplajočo se nacifašistično «barko», drugi pa

so nagnosko začutili, da se po tapljanju v blato kolaboracionizma, vendar so se premočni pregledno pogreznili v izdajstvo, da bi se lahko upali na rešitev. Med njimi pa so bili tudi takšni, ki so bili pod vplivom fašistične strahovalne propagande in že zaradi tega niso našli rešitve z begom k partizanom, ki so jih bili pripravljeni, če niso imeli na vesti zločinov, kadarkoli sprejeti in jim omogočiti, da v poslednjih mesecih operajo svojo čast. Marsikdo pa se je bal partizanskih naporov in že zaradi tega ni maral zapustiti kolaboracionističnih vojaških formacij.

Med slednje je nedvomno sodil tudi financarski podoficir Amendola iz postojanke v Gradišču, ki se je sicer v posebnih okoliščinah 15. junija 1944 odločil, da se pridruži partizanom in ti so mu prenašali tudi zaupali, potem pa se je v enem popoldnevu in deževni noči «partizanovanju» ustrašil, se vrnil v svojo postojanko, potem pa postal nevaren vodnik nemških čet po brkinskih vaseh Slivje, Orehek, Padež, Tatre in Rižave. Njegova vohunška «kariera» pa je bila kratkotrajna. Partizanska «roka» je segla po njem v samo postojanko.

KAKO JE POSTAL AMENDOLA «PARTIZAN»?

Štab Istrskega odreda je taboril z 2. in novoustanovljenim 3. bataljonom od 13. junija v Padežu. Odredove pisarne so bile v mlinskih pri Kovacu, Stravsu in po drugih hišah, bataljona pa sta bila v taborišču v gozdu. Ker so Nemci koncentrirali v Podgradu v začetku junija nad 1500 vojakov, 12. junija pa je njihovo število naraslo celo na 3000, si je odredov obveščevalni center prizadeval, da ugotovi njihove namene, zato je pošiljal obveščevalne patrulje, da so opazovale premike po cesti Reka — Trst. Tudi 15. junija je pošiljal obveščevalnega centra Maska Tomažič v patrolo obveščevalca Franca Stanića in Križančeva Deklevo na sektor Gradišče — Markovščina. Financarska postojanka v Gradišču je imela tedaj 30 mož, bila je v Vovkovi hiši močno utrjena. Njen komandir je bil poročnik Tavella, zagrizen fašist, ki je bil prav tako kot njegov naslednik poročnik Francesco Roller sodelavec SS komandanta Waltherja iz Podgrada. Financarji iz te postojanke so imeli utrjeni izvidnici na Orliku jugovzhodno od Gradišča (kota 571) in na Vrščici, severovzhodno od vasi pri koti 594.

Stanićeva patrulja se je iz Padeža čez Mrše, Hotično in Slivje približala, financarski izvidnici 3. mož, ki je bil v bunkerju na Vrščici, oddaljena približno 300 metrov, da bi kontrolirala promet po cesti in, če bo mogoče, ujela sovravnika, da bi zvedela o njegovih namelih.

Prepustimo Staniću, naj nam sam pove, kako je nalogo opravil: «Tone Luknarjev iz Slivja nam je povedal, kje imajo financarji svojo opazovalnico. Po kratkem posvetu sva se z Deklevo odločila, da se prihitopitva v gozdček, ki je na pol poti med Slivjem in Markovščino, iz njega pa je lep razgled proti cesti. Okoli 6. ure zjutraj sva opazila na sedemdeset gruč dve glavi financarjev, ki sta moleli iz bunkerja. Nisva se jima mogla neopazno približati, zato sem financarjem napisal pismo, v katerem sem poučaril, da so «obkoljeni» z močnejšimi partizanskimi silami ter jih pozval, naj se predajo, sicer bodo uničeni. Pismo jim je odnesla deklica Ivanka. Odgovorili so, da so pripravljeni se predati, vendar želijo prej govoriti z nekim partizanskim komandantom. Odločil sem se, da sam zaigram to vlogo in se približal financarskemu bunkerju. Prišel mi je na sproti vodnik financarske skupine z brkrostrelo. Ko sva se pozdravila, sem ponovil prejšnje zagotovilo in dodal, da bo šel lahko k partizanom, če želi. Nekaj časa je okleval, nato pa pristal s pogojem, da mu ne odvzamemo orožja. Pristal sem. Nato je poklical svojo sodelavca, ju seznanil s svojo odločitvijo ter ju pozval, naj greta, če želita z njim, sicer pa se naj po končani službi vrmeta v postojanko.

ko v Gradišču. Nista sledila njegovemu pozivu...»

Stanić je financarju Amendoli naivno zaupal, ker je bil za NOV vsak sovražniku izpeljani vojak pomemben in ker je mislil, da je njegova odločitev iskrena. Morda je za hip tudi bila, zato ga je na njegovo željo, da mu preskrbi «tintovko», vodil v Slivje h Kovacem, da sta mu jo mladinci sešili, nato pa še na Orehek k Biževi družini, hišna št. 4. Amendola pa je postal med potjo na štab odreda kmalu zelo radoveden; zanimalo ga je, kje so partizanske brigade, kako so oboroženi in kako hranjeni njihovi borci idr. Vendar se ni ne med potjo proti Padežu in tudi ne naslednjo noč zgodilo nič pomembnega. Amendola je na zaslišanju «iskreno» povedal vse, kar je vedel o njihovih postojankah v Gradišču, Materiji in drugod ter še dodal, da je pri njih in Nemcih vojna morala na psu. Vse je kazalo, da gre za iskrenega «spokornika» in vendar se je pozneje izkazalo, da ni bilo tako.

Štab odreda se je skupaj z 2. in 3. bataljonom že isti večer premaknil proti Rižavčam in si uredil taborišče v gozdu blizu vasi. Bila je viharja in deževna noč. Financarja Amendole niso ne za-

stražili in ne razorožili, ker so ga štel za «partizana», saj se je na pohodu ponudil celo za pomočnika pri prenašanju streliva. Ko so zjutraj vstali vsi premočeni, je Amendola izginil, ker mu je bila ena sama partizanska deževna noč dovolj, da se je spet premislil. Stražar taborišča ga je sicer videl odhajati, vendar je bil prepričan, da gre na potrebo, saj je bil že štet za «partizana». Kmalu so ugotovili, da se vrača k svojim, poslali so potruljo v zasledovanje, vendar je bilo vse iskanje brezuspešno. Bilo jim je jasno, da bo njegovemu odhodu sledil «obisk Nemcev», zato so že isti dan preselili taborišče proti Orehu in Mršam.

Amendola je o svojem «partizanovanju» takoj obvestil komandirja postojanke, poročnika Tavella, ta pa svoje gospodarje Nemce, ki so skrbno pripravili ofenzivo v Brkini in pripeljali svoje enote na izhodišče okoli 23. ure 20. junija. Naslednji dan zjutraj so prodrali s 4 kalonami: 1. iz Obrova čez Javorje in Gabrk proti Rižavčam in Pregarjam, 2. iz Gradišča čez Ritomeč proti Kovčicam in Brezovemu brdu, 3. iz Materije čez Slivje, kjer se je okoli polnoči spopadla s 1. bataljonom Istrske-

ga odreda, potem pa prodirala proti Orehu, in 4. iz Materije proti Arvižam in Ostrovici. Štab odreda je bil v zadnjem hipu obveščen o sovražnih namelih; ker je ugotovil, da gre za ofenzivo z velikimi silami, je sklenil, da se ne bo spuščal v frontalno boje. Prišlo je do spopadov patrulj 21. junija pri Ritomečah in Gabrku. Nemci so na Tatrah ujeli četrtega komisarja komande istrskega vojnega področja «Jaka» in našli pri njem spisek 8-10 kamionov, skritih v jarku med Brezovim brdom in Kovčicami že od septembra 1944, potem pa ga prisilili, da jim je izročil. Na Orehu pa so demolirali, nekaj dni pozneje pa požgali Biževno hišo (št. 4), v kateri je bil štab odreda, medtem ko jo sta Ostrovici ubili domačina Jožeta Ivančiča in Jožeta Resinoviča. Nemške kolone so preiskovale in ropale po vseh vaseh in gozdovih, koder je hodil financar Amendola kot «novopečeni partizan». In on je bil z njimi. Svojo nalogo je «odlično» opravil. Dobro si je zapomnil vse hiše in precej ljudi, s katerimi je prišel kot «partizan» v stik, le najti ni mogel nikogar. Amendolov primer prehitre, lahko

bi rekli naivne prezaupljivosti, je prinesel hude posledice in ponovno opozoril na dopustne meje zaupanja do pripadnikov sovražnih vojaških formacij, ki prestopijo v partizanske vrste. Obveščevalci in člani odredovega štaba si v tem primeru niso mogli ravno čestitati, da so se pustili speljati na led. Toda tudi Amendola se je ušel, če je računal, da ga bodo nadrejeni nagradili, morda pa celo odlikovali in da bo napredoval zaradi «velikega podviga». Obveščevalci Stanić se je s pomočjo te renskih aktivistov iz Gradišča, zlasti pa Karla Tomaževca iz Ritomeča, potrudil, da so Amendolo že po nekaj tednih prišli v sami gradski postojanki in ga odvedli pred odredovo sodišče. Tokrat je v igri izgubil. Ostal je v Brkinih kot mnogi osvajalci pred njim in za njim.

MAKS ZADNIK

Op. pisca: Vsi podatki so dokumentirani z ohranjenimi pisanimi nemškimi in partizanskimi viri, s poročili raznih partizanskih in obveščevalnih štabov, zlasti Istrskega odreda ter z avtentičnimi izjavami udeležencev NOB na tem področju.

M. Z.

Delež Primorcev in Istranov pri nastajanju letalstva NOB

Pogovor z Rafaelom Perhaucem, bivšim komandantom naših «alžirskih» letalcev od l. 1944 dalje

Rafaela Perhauca, ki je bil komandant partizanskih letalcev v Alžiriji, smo prosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj v zvezi s partizanskim letalstvom, kar je rade volje storil.

Vprašanje: Kdaj ste vstopili v vrste letalcev NOV?

Odgovor: Ko je vrhovni štab NOV pozval vse letalce stare Jugoslavije naj se zberejo, sem tudi jaz sledil pozivu. To je bilo prve dni januarja 1944. Pred tem sem bil v mornarici NOVJ. Zbirali smo se na otoku Visu, od koder smo se odpravili z ladjo «Bakar» v Bari. V Italiji smo ostali štiri mesece, nato so nas poslali v Afriko, kjer je končno prišlo do formiranja prvih dveh lovskih eskadrilj s skupno 32 letali.

Vprašanje: Kaj ste počeli v Italiji tiste štiri mesece in koliko letalcev se je tam zbralo?

Odgovor: Čas, ko smo morali čakati, da se bo politično nebo razvedrilo predno so nam zavezniki omogočili oblikovati naše novo letalstvo, smo dobro izkoristili. V tej obliki smo oblikovali teoretično znanje iz letalskih strokov. To učenje se je kmalu pokazalo zelo koristno. Pred sprejemom v angleško vojno letalstvo (Royal Air Force — RAF) so Angličani namreč zahtevali, da mora vsakdo od nas polagati izpit iz svoje stroke. Izpiti sicer niso bili težki in njih namen je bil, da se preprečijo, če je kandidat dejansko bil prej pri letalstvu. V Italiji se nas je zbralo do odhoda v Afriko 255. Med temi je bilo okrog 30 Primorcev in Istranov, ki so do kapitulacije Italije služili v italijanskem letalstvu. Tu sem prvič srečal pilota Semoliča, bili pa so tudi radio-telegrafisti Tenče, Polić, Petani, Srebot in drugi. Tudi Italijan Luigi Rugi iz Zadra je bil med nami.

Vprašanje: V katerem kraju v Afriki ste začeli formirati eskadriljo?

Odgovor: To je bilo v Libiji, na letališču Benina, blizu Bengazije. Nekotiki dni pred našim prihodom so prispeli tja naši letalci z Bližnjega vzhoda. Bilo jih je okrog 300. Na Bližnji vzhod jih je polovica prispela iz Jugoslavije leta 1941 po napadu sil osi nanjo. Drugo polovico so predstavljali Primorci in Istrani, ki so se kot italijanski vojaki leta 1940-42 prišli v zavezniško ujetništvo, od tam v kraljevo vojsko in na koncu po mnogih težavah v vrste NOVJ.

Ugodno sem bil presenečen, ko je maja ali junija prispela iz Al-

žira skupina okrog 60 primorskih rojakov z rdečo zvezdo na kapi. Prispeli so za dopolnitve Prve lovške eskadrilje. Pred tem so delali v letalskih delavnicah na letališču Maison Blanche blizu Alžira. Povedali so nam, da je tam še blizu 1000 naših fantov, ki delajo kot pripadniki NOVJ za britansko letalstvo. To je bilo že po predelitvi, ki je za kraljo porazno izpadla. Kraljevi oficirji so odšli in sedaj so tam pričakovali partizanske oficirje.

Vprašanje: Kakšne spomine imate iz Alžirije za nove letalske kadre? Kolikor nam je znano ste bili tam njihov komandant.

Odgovor: Od septembra 1944 dalje sem bil komandant «alžirskih» letalcev. Bilo mi je dobro znano o kakšnih pogojih so ti ljudje pod fašističnim terrorem odrasli in ko sem sedaj videl njihovo narodno zavest in še posebno njihovo predanost ciljem osvobodilne borbe, sem te ljudi, ki niso klonili, vedno bolj cenil. V afriških pogojih, sami, brez propagande, brez pravega poznavanja stanja v domovini, so sledili svojem notranjemu ukazu, ki jih je privedel na pravo pot. V Alžirijo so prispeli večinoma s Sicilije, kjer so jih ujeli ali bolje rečeno osvobodili zavezniki. To je bilo v poletju 1943. Po kapitulaciji Italije so doimnevali, in to popolnoma pravilno, da se v njihovi ožji domovini dogajajo velike stvari, toda kaj dočlenega niso mogli od nikoder zvedeti. Upali so, da bodo partizanski oficirji prinesli kakšno novice, toda žal tudi od njih niso zvedeli skoraj nič, saj so ti partizani bili več kot pol leta odsotni iz Slovenije oz. Jugoslavije.

Pri delu so bili zelo marljivi in postrvovalni. Ko je moralo biti kako letalo v določenem roku popravljeno, niso nikoli gledali na uro, delali so dokler ni bilo delo končano. O njihovi marljivosti in sposobnosti naj pričajo besede vicemarsala Dawsona, glavnega poveljnika letalstva v alžirski pokrajini. Nekaj nad 1000 naših letalcev je odpotovalo 15. novembra 1944 iz alžirske luke v domovino. Teden dni pred odhodom jih je prišel pozdravit na letališče Maison Blanche vicemarsal Dawson. V velikem hangarju, kjer so nekateri delali skoraj leto dni, so naši in angleški letalci za eno uro prekinili delo. Na improviziranem, zelenjem okrašenem odru, je marsal Dawson med drugim dejal: «Ko ste začeli tukaj delati, nismo računali, da se boste delu na letalih, ki ga večina vas ni prej nikdar opravljala, tako kmalu prijavili. Zmotili smo se in prav ugodno ste nas presenetili z vašimi uspehi. V znak priznanja za vaše marljivo sodelovanje vas bom prišel pred odhodom ladje še enkrat pozdravit.» Ko je ladja na dan odhoda že odvezala v alžirskem pristanišču vrvi s privezov, Dawson pa ni bilo nikjer videti, sem to omenil prisotnemu oficirju za zveze, kapetanu Predergastu. Odgovoril mi je, da imajo zle slutnje: Dawson je odletel z letalom «Liberator» skupaj s še devetimi sodelavci in posadko pred dvema dnevmoma iz Casablanca proti Franciji in vsaka sled za tem letalom je izginila. Dva dni kasneje smo zvedeli, da se je letalo zaletelo zaradi goste oblačnosti in moglo če se iz kakega drugega vzroka v Pirenejsko gorovje, kjer so vsi izgubili življenje.

Pomanjkljivo bi bilo moje pripovedovanje, če ne bi sedaj omenil še naš pevski zbor, ki je dosegel nad vsa pričakovanja lepe uspehe. Na alžirskem radiju je zbor nastopal redno vsakih 14 dni. Kako nedeljo so peli tudi v neki tamkajšnji cerkvi, da bi se oddaljili župniku, ki jim je posodil harmonijo za pevsko vajo.

Vprašanje: Kdaj so se letalci iz Alžirije vrnili v domovino?

Odgovor: Na to vprašanje sem

delno odgovoril že v prejšnji točki. V oktobru je vrhovni štab NOVJ zahteval naj se vsi letalci iz Alžirije vrnejo v domovino. Komandi RAF je tedaj uspelo dobiti od naših oblasti prisrčanek, da ostane 200 letalcev še dalje za nedoločen čas v Alžiriji, nekaj nad tisoč pa jih je odpotovalo 15. novembra 1944. Potrebno po teh 200 so Angličani utemeljevali s popravili, ki jih imajo z lovskimi letali naših eskadrilj. Da mora ta skupina še dalje ostati smo zvedeli v zadnjem hipu, ko smo že bili prepričani in tudi pripravljani, da bomo vsi skupaj odpotovali v domovino. Dan, ko je morala pasti odločitev, kdo bo ostal, je bil poln nerazumevanja in

razburiljivosti uganj. Poziv, naj se javijo prostovoljci, je bil brez uspeha, ostali ni hotel niti. Moralni smo torej določiti tiste, ki bodo ostali. Glede na uspehe, ki jih je dosegel pevski zbor in glede na njegovo popularnost med zaveznički in domačini, smo sklenili, da bo zbor ostal. Vse ostale smo morali odrediti. Sprejeli so, toda nihče ni rad ostal. Ta zadnja skupina «Alžircev» je ostala tam do marca 1945, ko se je končno vrnila v domovino na zadrsko letališče.

Vprašanje: In kdaj ste se vi vrnili iz Alžirije?

Odgovor: Skupaj s to zadnjo skupino.

Anekdote iz NOB

Pri tovarišu Tonetu v Trstu so večkrat prenočevali ilegalci. Neko noč leta 1942 je pri njih spal Stane Bidovec. Ob sedmih zjutraj je tovariš Tone odšel na delo. Cez nekaj časa potrkajo na vrata. Žena odpre in se ji prikažeta dva karabinjerja. Iskala sta Kravosa, «bandito Kravosa», ki naj bi se skrival pri njih. Prisebna žena se je z njimi začela pogovarjati in ju prijazno povabila v hišo naj kar pogledata. Smehljaje je nato vzkliknila: «Če bi bili banditi tako lepi kot ste vi, bi jih še pod posteljo skrila». Mlada karabinjerja sta v zadregi vstopila in ko ju je ona še vabila naj pogledata, sta izjcljala: «Scusi signora, le crediamo in jo popihala.

Bidovec je v bližnji sobi poslušal.

Prvi uspehi tečaja slovensčine leta 1944 v Lonjerju. Pride deklica na tečaj in kot je običajno v vasi, učiteljico pozdravi z «Dobro dan šjoras». Učiteljica Sonja Čok — Vesna jo je opozorila, da se bodo učile pravilno slovensčino in zato naj odslej pozdravljajo ne več «Dobro dan šjoras» temveč «Dobro dan gospa». Naslednji dan sreča deklica sosedo in jo ponosno pozdravi: «Dobro dan gospa» — «Ti! prokleta šmrkovka — ji ta odvrne — kaj meni! boš pravila gospa, ki garam od jutra do večera. Šram se bodi!»

Oskar Venturini in Ogarev sta se nahajala v Slovenski Beničiji ravno ko so tiste kraje preplavili Mongolci. Umaknila sta se v hrib in se skrila v neke skalojve. Vsaki dan sta opazovala kako so Mongolci hodili po vaseh.

Do treh dneh lahko, je izčrpana, sta se odločila, da se približata kakšni hiši.

Ponoči... Oskar napreje... Ogarev za njim... se pomikata proti hiši. V temi zagledata človeka in ga vprašata: «Ali so pri vas Nemci?» Ta odgovori: «Ne panimajta».

Oskar in Ogarev sta tako spoznala, da sta srečala Mongolca in sta jo na hitro pobrisala.

Zaradi stroge konspiracije so si ilegalci ne samo večkrat spreminjali imena, pač pa so tudi istočasno za različne zveze uporabljali različna imena.

Nekoga dne sporočijo Tončki Bidovčevi C. naj pripravi moško obleko s čeviji vred, naj jo nese k nekemu čevljarju v Ul. Madonnina in naj mu reče: «Questo ze per el Biondo».

Nalogo je vestno izvršila. Cez nekaj časa ji sporočijo, da bo prišel k njej tov. Taras. In res, pride in se predstavi: «Jaz sem tovariš Taras.» «Ah, ti si Biondo!» vzklikne Tončka.

«Kako pa ti to veš?» začudeno in že skoraj malo v skrbeh, vpraša Taras.

«Kaj ne bom vedela, saj imaš na sebi obleko mojega moža».

Drago Pahor je v skupini aktivistov prišel iz Vipave na Kras. Nenadoma je izpod nekake hrasta zadonelo povleje: «Stoj! Eden iz skupine je odgovoril! «Slojmo!»

Nato se zopet oglasi izpod hrasta: «Eden naprej, ostali stoj!» Pahor se približa hrastu, izza katerega moli puščina cev, in pojasnjuje strazarju kdo so člani skupine.

Tedaj se straza tretjič oglasi: «No capiso, son italiani».

Bil je garibaldinec.

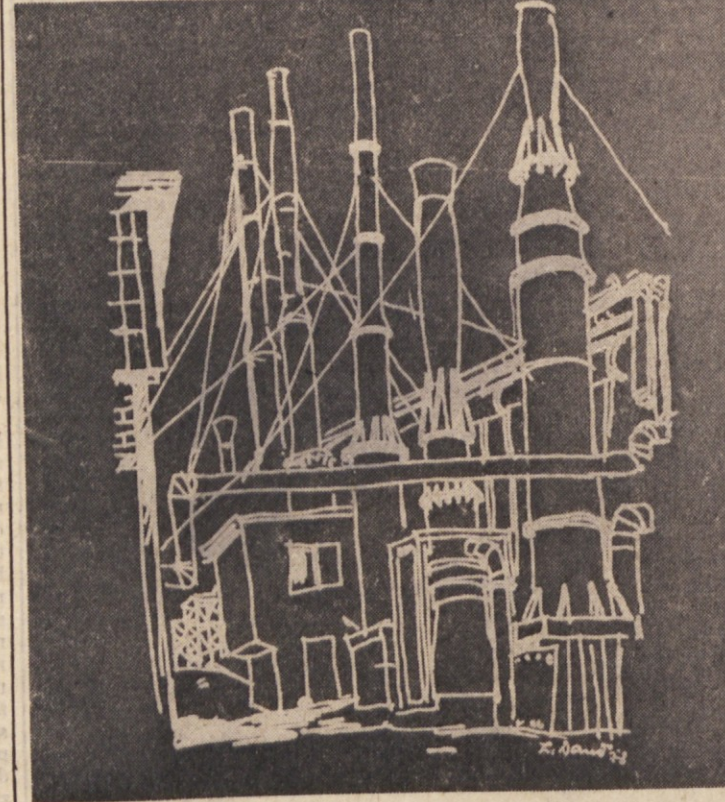
Za novo leto so običajno tudi v Katinarski cerkvi pobirali denar (ofer).

Denar je bil namenjen pevcem, ki so nato prirejali srečanja po naših vaseh in prepevali slovenske pesmi.

Na novo leto 1943-44 so se domenili, da bodo pri «ofru» nabrani denar dali za Osvobodilno fronto.

Pokojni župnik Piščanc pa je javno v cerkvi priporočil vaščanom naj, le sežejo bolj globoko v žep, ker bo denar šel v druge, dobre namene.

Zbraha MIRA RIJAVEC

Ladislav Danc: Motiv iz Raven na Koroskem

POGOVOR Z NOGOMETNIM TRENERJEM MLADENOVICEM

SKRBNJE PRIPRAVE VOZIL

Novogoričani računajo na končno zmago v ZCNL

Tekmovanje v ZCNL je končano. Moštvo Vozil iz Nove Gorice je v jesenskem delu osvojilo prvo mesto s štirimi točkami prednosti pred drugouvrščenim in ima tako v spomladanskem delu velike možnosti za osvojitve prvega mesta in s tem povratek v SNL. V zvezi s tem smo se pogovarjali s trenerjem Mladenovićem, ki ima brez dvoma veliko zaslug za uspeh tega novogoriškega nogometnega kolektiva.

— Osvojili ste naslov jesenskega prvaka. V čem je skrivnost uspeha vašega moštva?

Sodim, da je do uspeha prišlo predvsem zato, ker so se vsi igralci, čeprav čisti amaterji popolnoma »profesionalno« držali navodil, tako med treningi kot med tekmo in tako uspeh ni mogel izostati.

— Vaš načrt dela v jesenskem delu ste tako dosegli. Kaj pričakujete od spomladanskega dela?

Za nadaljevanje prvenstva sodim, da smo še vedno najresnejši kandidati za prvo mesto, čeprav po jesenskem delu ne bomo spali na lovorikah, temveč bomo kmalu začeli z delom, da bi tudi ob koncu prvenstva doživeli uspeh.

— Kako bo z igriškim kadrom v nadaljevanju?

Tudi v nadaljevanju bomo nastopili z istimi igralci kot sedaj, le da bom v priprave vključil devet mladincev, od katerih veliko pričakujem. Poleg tega pa bo skoraj gotovo okrepljen naš vrste odlični Marvrič, ki z uspehom nastopa za drugoligaša Mercuratorja iz Ljubljane.

— Kaj mislite o trenutni problematiki, ki tare naš nogomet?

Mislim, da preveč napadajo nogomet kot šport, kajti prav nogomet je najpopularnejši šport v Jugoslaviji. Zato tega brez dvoma ne zasluži. Vse krivice pri napakah pa bi morali odstraniti iz nogometnih organizacij, pri tem pa je treba imeti trdne dokaze. Tudi kar se tiče Olimpije, menim, kot njen dolgoletni član, da pri tem ni kriva in zato ne sme in ne more biti kaznovana.

— Kot dolgoletni igralec, kaj menite o spremembi vodstva reprezentance?

Sodim, da kolektivno vodstvo ekipe ni najbolj posrečena rešitev. Selektorska komisija je morda res potrebna, toda o končni sestavi ekipe

mora biti zadolžen in odgovarjati le en človek.

— In še, kaj mislite o trenutnem uspehu vašega bivšega kluba?

Z odhodom Oblaka in Bečejca je igriški kader oslabilen, dobri rezultati in igra moštva pa potrjujejo, da v klubu delajo zelo strokovno in je bilo delo s člani v preteklih letih zelo zanimljivo.

— In še zadnje vprašanje. Kdaj se boste začeli pripravljati za spomladanski del?

Popoln odmor je trajal do 15. decembra in se zdaj do 15. januarja sestajamo enkrat tedensko, nekako v rekreativnem smislu. Od 15. januarja do 1. februarja bomo trikrat tedensko vadili v telovadnici, po temu dnevno pa bomo začeli normalne redne priprave na igrišču in bomo intenzivno vadili vse do začetka prvenstva. Pred pričetkom pa bomo odigrali še osem do deset prijateljskih tekem z nasprotniki različne kakovosti.

Rajmund Kolenc

TENIS

MIAMI BEACH, 22. — Italijo so izločili iz tekmovalnega pokala Sunshine. V četrtfinalu je bil namreč premagala Francija z 2:0.

V polfinalu so ZDA premagale

Francijo z 2:0, J. Afrika pa Španijo z 2 proti 1.

Tudi letos se torej ni uspelo nobeni evropski ekipi prebiti do finala.

Italijanska zveza je objavila lestvico najboljših italijanskih teniških igralcev za sezono 1974. Lestvica je taka:

MOSKI

1. Adriano Panatta
2. Paolo Bertolucci
3. Antonio Zugarelli
4. Corrado Barazzutti in Martin Mulligan
5. Ezio Di Matteo
6. Piero Toci
7. Vincenzo Franchitti
8. Pietro Marzano
9. Massimo Di Domenico
10. Vittorio Crotta

ŽENSKE

1. Lea Pericoli
2. Eveline Papale - Terras
3. Lucia Bassi in Maria Nasuelli
5. Monique Di Mario - Salfati
6. Monica Giorgi
7. Rosalba Vido
8. Daniela Marzano - Porzio
9. Francesca Gordigiani
10. Clelia Mazzoleni - Scotti

Sovjetska državna nogometna reprezentanca je dosegla proti brazilski enajsterici ABC neodločen izid 2 proti 2.

Bregovi napadalcu so preteklo nedeljo sicer pogosto prihajali pred Libertasova vrata, vendar so morali tudi v tej ligaski tekmi položiti orožje. Z nekoliko več borbenosti in natančnosti strelcev bi si lahko »plavali« priborili vsaj eno točko

SAH

V anketi, v kateri je sodelovalo 78 šahovskih časnikov iz vsega sveta, so proglasili za šahista leta 1973 Sovjeta Karpova. Lestvica: 1. Karpov, 2. Spasski, 3. Portisch, 4. Korčoi, 5. Talj, 6. Petrosjan, 7. Mecking, 8. Larsen, 9. Byrne, 10. Polugajevski itd. Med prvo petnajsterico ni nobenega Jugoslavana.

DRUGE ŠPORTNE VESTI NA DVANAJSTI STRANI

NOGOMET

TEDENSKI PREGLED MLADINSKIH LIG

Gaja po dolgem času zmagala

Nepričakovan uspeh Brega v naraščajniškem prvenstvu

MLADINCI

B skupina

V nedeljo je Gaja po dolgem času zopet okusila zmago. Padričani so premagali sicer šibki Libertas od Sv. Sergija. Breg pa že nekaj tednov ne igra kakor zna, saj v povratnem delu prvenstva še ni zmagal. Očitno je, da so Brežani v krizi. Danes se bodo Dolinčani pomerili z Gajo. Naj se spomnimo, da se je prvo srečanje med Bregom in Gajo končalo neodločeno 1:1. Primorje je šlo tokrat poraženo z igrišča. Prosečani, ki so nastopili v okrnjeni postavi, so bili žrtve prvega na lestvici CGS. Prihodnjič čaka Primorje težka naloga, saj bo šlo v goste k drugouvrščenim Aurisim.

IZIDI

CGS - Primorje 3:0, Gaja - Libertas Sv. Sergij 3:1, Libertas Sv. Marko - Breg 1:1, Esperia Sv. Alojzij - Costalunga 2:3, Campanelle - Aurisina 0:3.

PRIHODNJE KOLO

Costalunga - Libertas Sv. Marko, Campanelle - Esperia Sv. Alojzij, Breg - Gaja, Libertas Sv. Sergij - CGS, Aurisina - Primorje.

A skupina

Najbolj je presenetila nedeljska zmaga Cremcaffea nad Muggesano, ki je doslej vodila na lestvici. Tričakani so premagali Miljčane s tesnim izidom in imajo še nekaj možnosti, da se uvrstijo v finale. Spodrselj Muggesane je izkoristil Libertas iz Rocola, ki je premagal šibki De Macori s katastrofalnim izidom 10:1. Tako je Libertas iz Rocola trenutno sam na vrhu lestvice. Prihodnjič bodo Rocolčani sprejeli v goste Libertas Trst. Verjetno bodo zmagali ter ohranili vodstvo na lestvici. Muggesana pa se bo pomerila z Žilavo Rosandro. Naloga Miljčanov je precej težka in v tej tekmi je možen vsak izid.

IZIDI

Edera - Inter SS 2:2, Rosandra - Giarizole 2:2, Cremcaffè - Muggesana 2:1, Lib. Trst - Roianese 2:1, Libertas Rocol - De Macori 10:1.

PRIHODNJE KOLO

Libertas Rocol - Libertas Trst, Roianese - Cremcaffè, Muggesana - Rosandra, Giarizole - Edera, De Macori - Inter SS.

Naraščajniško prvenstvo A skupina

Breg je v nedeljo nepričakovano zmagal na tujem igrišču z visokim izidom. Brežani v povratnem delu prvenstva kar dobro igrajo, saj so nabrali v petih tekmah 6 točk. V nedeljo bodo sprejeli v goste zadnjo na lestvici Don Bosco, ki je bil v nedeljo trd oreh za Giarizole. Vsekakor so »plavali« trenutno v dobri formi in predvidevamo njihovo zmago. Union pa je zopet zapustil potažen igrišče. V tekmi s CGS je imel precejšnjo smolo. Menimo, da se bodo Podlondžerji v nedeljo rehabilitirali z zmago nad šibkim De Macorijem. Na lestvici je še vedno prvi Fortitudo. Druge, z dvema toč-

kama zaostanka, pa so Giarizole, ki so premagale Don Bosco.

IZIDI

CGS - Union 1:0, Don Bosco - Giarizole 2:5, Cremcaffè - Breg 1:4, Libertas Trst - Fortitudo 0:2, Tergeste - De Macori 3:0.

PRIHODNJE KOLO

Tergeste - Libertas Trst, Fortitudo - Cremcaffè, Breg - Don Bosco, Giarizole - CGS, De Macori - Union.

B skupina

V nedeljo so vodeči Zauli s težavo premagali Inter SS. Drugouvrščen na Triestina je z enakim izidom odpravila Ponziano. Tudi Rosandra je vedno za petami vodečih ter čaka na kak spodrselj slednjih. Rosandra je v nedeljo premagala Domio z izdatnim 3:0. Prihodnjič bodo imele le tri ekipe precej lahko nalogo. Zauli bodo gostovali pri Domiu, Triestina in Rosandra v goste S. Giacomo s Stockom. Vse tri enajsterice bodo verjetno odnesle z igrišča vse možne točke.

IZIDI

Zaule - Inter SS 2:1, Rosandra - Domio 3:0, S. Giacomo - Stock 1:1, Ponziana - Triestina 1:2, Libertas Rocol - Opicina Supercaffè 0:7.

PRIHODNJE KOLO

Libertas Rocol - Ponziana, Triestina - S. Giacomo, Stock - Rosandra, Domio - Zauli, Opicina Supercaffè - Inter SS.

Po nedeljskem kolu bodo mladinski prvenstva »prekinjena« zaradi božičnih praznikov, 6. januarja pa bodo odigrali zaostale tekme. Federacija ta teden ni objavila lestvic.

Jolo.

KOŠARKA

Jutri na stadionu »1. maja« v Trstu

Bor 57 - Bor 58

Jutri bo ob 17.30 na stadionu »1. maja« v Trstu povratna tekma med Borovimi košarkarji, ki nastopajo v prvenstvu »Pomlad« in med kadeti istega društva. V prvem srečanju so zmagali kadeti s 113:112.

Postavi:

BOR 1958: Žerjal, Siega, Perko, Simčič, Renato in Bruno Furlan, Mazzucca, Ervin Žerjal, Košta, Parovel, Cluffi, Razem, Volk.

BOR 1957: Pečenko, Vatovec, Edi Košta, Sancin, Oblak, Kravos in Klobas.

b. l.

SMUČANJE

Prihodnjo nedeljo na Lokvah

Prve smučarske tekme na Goriskem

Smučarski klub Lokve je prvi klub na Goriskem in tudi na Primorskem, ki bo priredil v novi sezoni smučarske tekme. Tekme v

ODBOJKA

V 1. SLOVENSKI LIGI

Primorska predstavnik ostala v 9. kolu brez točk

Po jesenskem delu prvenstva je Koper šesti, Bovec pa predzadnji

Zadnje kolo jesenskega dela prvenstva v 1. slovenski ligi se je za primorske predstavnika (Koper in Bovec) končalo klavrno in neuspešno. Obe moštvi sta ostali prazen rok in sta zdrknili na prvenstveni lestvici navzdol. Medtem ko bo Koper preživel na solidnem šestem mestu, pa so Bovečani pristali na stopničko višje od samega dna.

Koprčani so gostovali v Mežici kjer so jih domačini zaslužno premagali. Enakovredni domačinom so bili le v prvi polovici drugega in v tretjem setu, ki so ga po dramatični igri tudi dobili. V četrtem setu pa niso zmogli osvojiti niti ene same točke, kar je svojevrstni rekord.

Bovečani so igrali doma z vedno boljšim mariborskim Brankom. Bovečani niso bili kos tehnično boljšim gostom. Reseje so se jim upirali le v prvem setu, ko so celo vodili z rezultatom 9:5. V nadaljevanju tekme pa so vidno popustili in so zaslužno ostali prazen rok.

Rezultata:

Mežica — Koper 3:1 (15:8, 15:13, 17:19, 15:0)

Bovec — Brank 0:3 (12:15, 6:15, 8:15)

Lestvica jesenskega dela prvenstva:

Sava	9	8	1	26:9	16
Brank	9	7	2	23:10	14
Jesenice	9	7	2	23:16	14
Bled	9	6	3	23:13	12
Mežica	9	6	3	18:15	12
Koper	9	4	5	16:21	8
Mislinja	9	2	7	18:24	4
Gaberje	9	2	7	13:24	4
Bovec	9	2	7	11:22	4
Trimo	9	1	8	7:24	2

E. Hvalica

DOMAČI ŠPORT

DANES

NEDELJA, 23. DECEMBRA 1973

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Križu

Vesna — Primorje

14.30 v Bazovici

Zarja — Libertas

MLADINCI

11.00 v Dolini

Breg — Gaja

10.30 v Nabrežini

Aurisina — Primorje

NARAŠČAJNIKI

12.45 v Dolini

Breg — Don Bosco

8.45 pri Sv. Sergiju

De Macori — Union

KOŠARKA

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

11.00 v Zagreju

Sagrado — Bor

NARAŠČAJNIKI

9.15 na Kontovelu

Kontovel — Ricreatori

Borovec Mazzucca v napadu med tekmo z ekipo Ricreatori

ŠPORT NA ZNAMKAH

FINSKA

Finska je zadnja skandinavska država, ki jo bomo obravnavali, a ni zaradi tega nič manj zanimiva od ostalih. To je država velikih smučarjev, ki so postali zgled za vse športnike sveta. Vendar ima pa ta dežela tudi druge športnike: pred kratkim je umrl najslavnejši finski atlet, Paavo Nurmi, ki ga strokovnjaki proglašajo za največjega in najpopolnejšega tekača na svetu.

Prve tri finske športne znamke so posvečene najbolj razširjenemu športu severne Evrope: smučanju.

Tri finske znamke: tekač na dolge proge, kjer so prednjačili Fini (levo zgoraj); 10. mednarodni šahovski turnir (levo spodaj); leta 1970 so imeli na finskih športne igre paraplegikov (desno)

Izšlo so leta 1938 ob priliki mednarodnega prvenstva v Lahtiju. Točno dvajset let kasneje je Finska ponovno organizirala isto prvenstvo. Izšli sta še dve znamki, za 20 in 30 m, na katerih sta prikazana skakalec in tekač. Zanimivo je, da v teh severnoevropskih državah med znamkami s smučarskimi športi prevladujejo slike skakalcev in tekačev in je zelo malo znamk z drugimi smučarskimi motivi. Leta 1968 je izšla še ena znamka za 25 p., ki je pa bolj turističnega kot športnega značaja. Prikazuje nos vlečnice in smučarji-turisti, ki se pripravljajo na spust. Pri zimskih športih bi omenili še znamko, posvečeno svetovnemu prvenstvu v hokeju na ledu, ki je izšla leta 1965. Prikazuje dva tekmovalca med akcijo, njena vrednost pa znaša 35 p.

V drugi polovici leta 1945 je izšla športna serija šestih znamk: roka-borba, (1+0,50 m.), drog (2+1 m.), tek (3,50+1,75 m.), smučarski tek (4,50+2,25 m.) ter met kopja (7+3,50 m.).

V Helsinkih je bil leta 1952 deseti mednarodni šahovski turnir. Na znamki za 25 m. so prikazani šahovnica, trdnjava in konj.

Leta 1956 je izšla znamka, posvečena telovadkinjam, ob priliki olimpijskih iger v Helsinkih. Leta 1971 pa je izšla znamka ob priliki svetovnega prvenstva v jadrnanju. Istega leta je bilo v Helsinkih tudi

evropsko atletsko prvenstvo. Na dveh znamkah so prikazane razne atletske panoge: met kopja, tek, skok v višino, štafeta. Leta 1972 je izšla znamka ob priliki regate za šolske jadralce. 16. julija letos pa znamka ob priliki svetovnega prvenstva v veslanju v Tampereju.

Ob koncu bi omenili še znamki, ki sta izšli leta 1959 in 1970. Prva je izšla ob stoletnici rojstva telovadkinje Elin Othmanne Kallio, ki je baje postavila prva pravila za žensko ritmično telovadbo. Na znamki je prikazana telovadkinja med izvajanjem vaje z obroči. Druga znamka je izšla ob priliki finskih športnih iger za telesno prizadete športnike. Prikazan je trenutek med odbojkar-sko tekmo. Ta znamka dokazuje, kako na Finskem pripisujejo velik pomen človeku, njegovemu nastopu glede na zmoglosti, ne pa vrhun-

skemu športnemu uspehu.

LITVA

Ob Baltiskem morju so nastale leta 1918 tri samostojne republike, ki so jih potem leta 1940 ponovno priključili Sovjetski zvezi. Vendar je pa v tej tako kratki dobi republika Litva izdala kar šest športnih znamk.

Leta 1938 je izšla serija štirih znamk ob priliki prvih vsedržavnih športnih iger. Prikazani so: lokostrelstvo, met kopja, plavanje in tek.

Druga serija je izšla leta 1939 ob priliki evropskega košarkarskega prvenstva v Kaunasu. Na dveh znamkah so prikazani grbi mest in atletski med akcijo, na tretji pa grb Kaunasa in zastave nastopajočih držav.

Vse znamke te republike so zelo lepe in privlačne.

Svetovno veslaško prvenstvo v Tampereju leta 1973 (levo); vsedržavne športne igre Litve (v sredini); najstarejša športna znamka z motivom evropskega košarkarskega prvenstva (desno)

mož jokaje povedal, da ga bosta svaka ubila. Toda pastir Cottita je — čeprav je med preiskavo izpovedal pred četverico prič na karabinjerški postaji — pred preiskovalnim sodnikom vse zanikal. Znova so ga zaslišali karabinjerji, ponovil je svoj prvi izkaz in prišel je drugič pred preiskovalnega sodnika in spet je vse zanikal. Na koncu pa je le rekel: »Da, resnica je, kar sem izpovedal prvič, videl sem, toda ubila me bosta.«

Karabinjerji so sklenili zaslišati tudi lekarnarja, ki je dal nekemu Arciresijevemu sorodniku recept za strihnin. Toda večer pred dnem, ko so lekarnarja poklicali h karabinjerjem, sta prišla k njemu dva človeka in mu rekla: »Ti nisi dal nobenega recepta, dobro si to zapomni!« Mafija je vnaprej vedela, da bodo lekarnarja zaslišali. In seveda je človek rekel karabinjerjem, da o vsem tem nima pojma.

Prišlo je do obravnave. Pastir Cottita je pred sodiščem spet zanikal, da je kaj videl in slišal. Arciresi in Baiamonte sta bila oproščena, ker ni bilo dokazov. Na oprostilno sodbo se je pritožil državni tožilec in v pritožbi poudaril:

»Iz samega besedila sodbe, ki obtožene oprošča, izhaja dokaz, da je mafija vplivala na sodbo.«

Glejte, na stotine takšnih primerov je zdaj sklenila parlamentarna komisija izvežeti iz sodnih arhivov, jih analizirati in morebiti obnoviti procese.

So tudi drugi primeri, ki zanimajo parlamentarno komisijo. Nešteto primerov je, ko mafija načrtno vata preiskovalne organe policije in sodišče. Zgodi se, na primer, umor in izejše morilca. Čim se začne preiskava, pride anonimno pismo od nekega navideznega prijatelja pravice in nasprotnika mafije, ki se menda iz opreznosti noče pojaviti. V pismu je omenjen tisti, ki je menda ubil. Karabinjerji opustijo sled, po kateri so šli in aretirajo človeka, omenjenega v anonimnem pismu. Ta se zapleta, njegovi odgovori med policijsko preiskavo so takšni, da pušča vtis zločinca, ki za-

nika, toda nespretno. Pride seveda pred sodišče. Njegov izkaz je dal dovolj gradiva za obtožnico. Toda pred sodiščem se ista »nerodna« zagovarja odlično in čisto zanesljivo dokazuje svojo nedolžnost, ima izvrsten alibi, priče so soglasne v izkazih njemu in prid. Sodnik ga mora oprostiti obtožbe.

V tem primeru je mafija delovala spretno. Anonimno pismo je njeno delo, aretirani je pristal na svojo vlogo, resnični morilec pa je medtem izginil brez sledu, oziroma, za vedno se mu je posrečilo izbrisati svojo krivico. Primer arhivirajo s pripombo: morilec neznan.

Ko je začela vlačiti na dan takšne primere iz sodnih arhivov, se je parlamentarna komisija lotila ogromnega dela. Njena pobuda je povzročila med člani mafije na Siciliji velik preplah, ker je takšnih primerov na tisoče. V siehernem kraju, kjer mafija deluje, bi utegnili priti do aretacij velikega števila ljudi, neodkritih morilcev in drugih zločincev, lažnih prič, tistih, ki s molkom in varanjem sodišča onemogočajo delo pravice.

Komisija in njeni organi imajo pooblastila, ki so zelo podobna pooblastilom, ki jih imajo sodne oblasti. Lahko zaslišuje priče in lahko obtoži zaradi krivega pričanja. Lahko obtoži, oziroma izroči posameznemu primeru sodišču.

Prvič v zgodovini italijanskega pravosodja je lahko neka parlamentarna komisija izvedla preiskavo o delovanju sodstva v vrsti siciljskih pokrajin.

Videli smo, da se je akcija proti mafiji zatikala, da so bili v protimafijski parlamentarni komisiji spori in kritike, pa tudi jav

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

SMUČANJE ZA SVETOVNI POKAL

Rekordna vožnja v smuku Avstrijca F. Klammerja

Prevzel je tudi vodstvo na lestvici za SP - Huda poškodba R. Thöni

SCHLADMING, 22. — Čas, s katerim si je 19-letni Avstrijec Franz Klammer priboril prvo mesto v smuku v Schladmingu, veljavnem za SP, ni samo izreden, ampak je dejansko celo nekaj svetovni rekord. 3.145 m dolgo progo je prevozil s povprečno hitrostjo 111,200 km na uro, kar ni doslej uspelo še nobenemu smučarju na nobenem tekmovalnem smuku. Spotoma je v določenih trenutkih letel po zraku kar po trideset metrov daleč. Tvegal je vse za vse in uspel. «Hitreje kot tako ni mogoče voziti», je dejal po prihodu na cilj. Vse kaže, da hitreje res ni bilo mogoče...

Ce povemo, da je mladi Klammer krepko premagal vso svetovno elito in se je kar 5 Avstrijcev uvrstilo na prvih deset mest (8 med prvih štirinajst), potem ni dvoma, da so Avstrijci slavili veliko zmagovalce.

Za italijanske smučarje pa je bil danes izreden črn dan, čeprav jim je proga zelo «ležala»: bila je nekoliko poldenela in trda. Ne le, da so se najvišje uvrstili šele na 8. mesto (Anzi), ampak je tudi padel Gustav Thöni (brez hujših posledic), Franco Bieler je pri padcu dobil hud udarec v glavo. Roland Thöni pa je dobil pri padcu kompliciran zlom levega gležnja in zanj je letošnje sezone konec. K temu moramo pristeti še dejstvo, da je Gros zgubil svoje vodstvo na skupni lestvici za SP in potem je raz-

ODBOJKA V GORICI

Včeraj dve srečanji med našimi dijaki

Vsaka ekipa je osvojila eno tekmo

V soboto zjutraj je bilo v telovadnici «Stella Matutina» v Gorici prijateljsko srečanje v odbojki med dijaki goriških slovenskih višjih srednjih šol. Dijaki trgovske šole so nastopali samostojno, dijaki učiteljske «S. Gregorčič» in klasične liceja «P. Trubar» pa so nastopili združeno.

Prve so stopile za mrežo dekleta. Zmaga je pripadla «trgovkam», ki so odpravile nasprotno ekipo s čistim izidom 2:0. Igra je bila lepa in zanimiva. Kljub dobri volji «učiteljice» in licealke niso bile kos «trgovkam».

Po ženski tekmi so se spoprijeli fantje. Predstavniki združene ekipe liceja in učiteljske so tokrat zaslužen zmago. Prvi set so z lahkoto osvojili trgovci, ostala dva pa sta pripadla ekipi učiteljske in liceja. IZIDI

ZENSKÉ
Trgovska — klasični licej in učiteljske 2:0 (15:6, 15:4)
MOSKI
Trgovska — klasični licej in učiteljske 1:2 (15:6, 9:15, 12:15)

POSTAVE
TRGOVSKA (dekleta): Lavreta Lavrenčič, Lucija Marušič, Luisa, Gergolet, Adriana Petean, Vida Cijan, Palmira Tomšič.

30-letnica IX. korpusa

(Nadaljevanje s 1. strani)

nanjo politiko ter na svobodno socialistični razvoj. S. Kraljher je poudaril, da mora aktivno sodelovanje demokratičnih in naprednih sil preprečiti razne poskuse obračanja zgodovine nazaj.

«Za naše odnose s sosedi potrjuje to med drugim tudi dejstvo — je dejal — da je prebivalstvo tako z ene kot z druge strani naše meje v zadnjih desetletjih izkusilo prednosti sožitja in sodelovanja pri reševanju skupnih vprašanj njihovega življenja in razvoja ne glede na mejo, ki jih loči. V praksi se je pokazalo tudi to, da manjšine v resnici lahko postanejo most v povezovanju sosednih narodov in držav. Temu je najbolj prepričljiv dokaz sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, ki kljub stalnemu rovarjenju neofašističnih in iredentističnih sil ni moglo preprečiti stalnega utrjevanja položaja slovenske manjšine in reševanja problemov obmejnega prebivalstva».

S proslave so ob obhajevanju vseh poslali pozdravno brzojavko predsedniku SFRJ Titu.

Kulturni del svečane akademije sta izpolnila Tržaški partizanski pevski zbor in pevski zbor «Srčko Kosovel» iz Ajdovščine, ki sta ob velikem navdušenju in dolgotrajnem odobravanju vseh udeležencev izvajala partizanske in borbene pesmi.

Proslava se je potem nadaljevala ob tovariškem srečanju bivših borcev in starešin in ob pesmi, ki jih je tolikokrat spreminjala na pohodih in v bojih pred 30 in ve leti.

Sinoči je bil v Dolini 8. občni zbor Brega, na katerem so razpravljali o delovanju društva v prejšnji sezoni in o obstanku Brega v Zarnjenju slovenskih športnih društev. Po dolgi diskusiji so na obnem zboru sklenili, da društvo izstopi iz ZSSDI. Nato so razpravljali o krizi v ekipi, ki nastopa v drugi amaterski ligi in izrazili mnenje, da bi se morali posluževati predvsem domačih igralcev.

TRŽAŠKI DNEVNIK

INTENZIVNO LIKOVNO ŽIVLJENJE

PREDSTAVITEV KNJIGE C. MARTELLIJA O SODOBNIH TRŽAŠKIH LIKOVNIKIH

V občinski galeriji božična razstava

Kot smo že večkrat ugotovili, doživlja Trst izredno intenzivno likovno življenje. Zato smo mogli sinoči prisostvovati štirim dogodkom, ki so vezani s to dejavnostjo. V galeriji Russo je odprl razstavo svojih del slikar Nicola Sponza, ki bo razstavljal do konca meseca, v krožku «Il Carso» v Mazzinijevi ulici je pa bila otvoritev kraških motivov. Občinski odbornik prof. Faraguna je ob 18. uri s kratkim nagovorom odprl v občinski galeriji tradicionalno božično razstavo, na kateri bo do 6. januarja na ogled občinstvu 57 del prav toliko tržaških slikarjev in kiparjev.

V mali dvorani kulturno - umetniškega krožka pa je bila predstavitev komaj izišle knjige Claudia Martellija z naslovom «Artisti triestini contemporanei», v kateri je znani tržaški publicist zbral in objavil osnovne podatke malone vseh tržaških likovnikov. Knjigo, «ki jo je bilo treba napisati», kot je rekel univerzitetni prof. Decio Guiseffi, je obširneje razčlenil prof. Sergio Moleski, ki je delu napisal tudi uvod. Predstavitev dela se je udeležilo večje število ljudi, seveda predvsem tržaških likovnikov in ljubiteljev umetnosti.

Odprta razstava Roberta Hlavatyja
Včeraj ob 18. uri so v hali kina na Opčinah odprli razstavo slikarja dr. Roberta Hlavatyja. Pokrovitelj razstave je opensko prostoletno društvo Tabar.

Hlavaty razstavlja 26 najnovejših slik, večino marine in istrske motive. Razstava je odprta od 11. do 13. ure.

● Tržaška prefektura obvešča, da je treba vložiti prošnje za dovoljenja za kroženje z motornimi vozili dne 30. t.m. jutri od 9. do 12. ure, v četrtek od 9. do 13. ure in od 15.30 do 17.30 ali v petek od 9. do 12. ure.

● Avtobusno podjetje ACEGAT sporoča, da bo uvedlo novo postajo avtobusa št. 39 v Trebčah, pred hišama števil. 221 in 229.

Urbanistični red in disciplino so začeli z vso strogostjo spoštovati tudi na obalnem področju. Ta teden so že porušili eno izmed takih nedovoljenih «črnih» gradenj, v prihodnjih dneh pa bodo še štiri.

OBIŠČITE veliko RAZSTAVO Tehnika in Moda '74

v Zlati palači DARWIL na Trgu sv. Antona 4, I. in II. nad.
ŠVICARSKÉ URE - DRAGULJI - ZLATI IN SREBRNI NAKIT
SREBRNINA - OKRASNE URE

Vstop prost Vsak dan, tudi danes od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19. ure

DARWIL swiss made

BREZPLAČNO vsakemu obiskovalcu listek za veliko nagradno žrebanje DARWIL 200 NAGRAD

Aut. Min. 2/256802

Dobitniki prvega žrebanja DARWIL									
01100	01129	01133	01184	01185	01235	01316	01318	01340	01347
01361	01367	01403	01427	01556	01603	01604	01649	01683	01697
01699	01748	01762	01826	01827	01851	01855	01898	01954	02050
02137	02176	02194	02287	02299	02309	02310	02311	02379	02400
02557	02589	02601	02698	02782	02794	02837	02896	03032	03034
03251	03302	03376	03387	03396	03405	03493	03525	03529	03823
03856	03897	04015	04016	04030	04060	04090	04094	04129	04131
04137	04201	04220	04242	04247	04260	04264	04298	04308	04768
04770	04803	04816	04974	04987	04992	05135	05209	05280	05281
05286	05372	05449	05502	05589	05644	05655	05704	05710	05732

Drugo žrebanje bo 4. januarja 1974

koristen naslov za opremo vašega doma

pohištvo trst

ZERIAL

Pooblaščen prodajalec

SALVARANI

Obiščite nas: med velikimi novostmi Salvarani sta prav gotovo kuhinja in spalnica, ki ju iščete. V našem centru za opremljanje stanovanj boste vedno dobili nasvet za reševanje problemov vašega doma, plačilne olajšave, brezplačne in brezobvezne načrte in predračune.

VESTI S KOPRSKEGA

Sprejemi in razne prireditve ob Dnevu jugoslovanske armade

Predsednik koprške občinske skupščine Miro Kocjan je včeraj dopoldne priredil sprejem in počastitev Dneva Jugoslovanske ljudske armade. Prisotni so bili predstavniki obmejnih vojaških enot, teritorialne obrambe in družbeno - političnih organizacij. Predsednik je iskreno čestital pripadnikom oboroženih sil in vsem, ki sodelujejo v organizacijah splošnega ljudskega odpora. Poudaril je izredno sodelovanje vojske in prebivalstva ob meji, sodelovanje, ki se je manifestiralo v najrazličnejših oblikah, prav zdaj pa so enote Jugoslovanske ljudske armade pokazale pripravljenost, da pomagajo pri izgradnji višinskega vodovoda.

Praznik Jugoslovanske ljudske armade so s podobnimi sprejemi, z slavnostnimi akademijami, s podelitvijo odlikovanj in drugih priznanj najboljšim enotam, s srečanji med vojsko in prebivalstvom in s številnimi drugimi prireditvami proslavili tudi v vseh drugih večjih krajih Primorske.

Urbanistični red in disciplino so začeli z vso strogostjo spoštovati tudi na obalnem področju. Ta teden so že porušili eno izmed takih nedovoljenih «črnih» gradenj, v prihodnjih dneh pa bodo še štiri.

Voščilo in darilo bolni sošolki

V petek popoldne je skupina otrok osnovne šole iz Šempolaja obiskala in obdarila bolno sošolko Ariano Zidarč iz Trnovce, Šempolajski otroci že zelo dolgo pomagajo bolni sošolki in so za svojo dobroto leto prejeli že dve priznanji

KMETIJSKA ZADRUGA - POSTOJNA

obvešča cenjene potrošnike, da je odprla mesnico v LOKVI PRI SEŽANI, kjer Vam nudi vsak dan SVEŽE MESO GOVEDI IN TELET DOMAČE REJE, ter mesne in mlečne izdelke

Obiščite nas in sami se boste prepričali!

KMETIJSKA ZADRUGA - POSTOJNA

Ko boste obiskali Ljubljano pridite tudi v VELEBLAGOVNICO

nama

(pri Pošti — nasproti Hotela Slon)

Ponuja se vam velika izbira MOŠKE IN ŽENSKÉ USNJENE KONFEKCIJE USNJENA GALANTERIJA in v samopostrežnem oddelku VSE VRSTE PIJAC, DELIKATESNEGA BLAGA IN DRUGIH PREHRAMBNIH IZDELKOV

BREST CERKNICA

INDUSTRIJA POHIŠTVA - JUGOSLAVIJA

BREST, INDUSTRIJA POHIŠTVA CERKNICA, IZDELUJE PROGRAM «B A R B A R A», KI JE SESTAVLJEN IZ OMARNIH IN DOPOLNILNIH ELEMENTOV TAKO DA LAHKO VSAKO UREDI DNEVNO SOBO, SPALNICO, OTROŠKO ALI SAMSKO SOBO PO LASTNEM OKUSU.

ZA SODOBNE GOSPODINJE IZDELUJE BREST TUDI KUHINJE «V E G A 60», KI SE ODLIKUJEJO PO FUNKCIONALNOSTI IN ESTETIKI.

OBIŠČITE SALON POHIŠTVA V CERKNICI IN SI OGLEDJTE VSE IZDELKE BRESTA. POHIŠTVO LAHKO KUPITE VSAK DAN OD 9. DO 19. URE, OB SOBOTAH PA DO 13. URE.

BREST